

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3,50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1,20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Odaát ...

Budapest, október 14.

(v.) Megindult hát Ausztriában a régóta bejelentett, mindenfelől gyökeres kétkedéssel fogadott kiegyenlítési kísérlet, amelylyel Koerber ur kétfős célt kívánt elérni: a nemzetiségi ellentétek tartós kibékítését s a felfordult alkotmányosság talpraállítását. A kísérlet megindult; s ha jól látjuk, meg is akadt mindjárt az első percben; ha pedig valamely csoda mégis komolyan folyamatba tudná hozni a tárgyalásokat, van-e a világon ember, aki más eredményt merne jósolni, mint a legsíralmasabb kudarcot? A kétkedők legkétkedőbbje talán maga az osztrák miniszterelnök. Hiszen neki kell a legjobban tudnia, milyen sorvasztó láz emészti Ausztriát, mert az ő keze van rajta e minden ízében beteg állam pulzusán; s ezt tudván, remélheti-e, hogy a paroxizmusában vonagló és félrebeszélő pácienszt józan belátásra bírják majd az ő okfejtései?

Koerber ur hát nyilván hit nélkül és remény nélkül megy neki a nehéz feladatnak. De nekimegy, mivelhogy egyebet nem is tehet. Nekimegy, mint a hogy az orvos adja az injekciót a haldoklónak. Nekimegy, hogy semmi felelősség rajta ne maradjon, ha majd bekövetkezik az elháríthatatlan katasztrófa. És nekimegy talán azért is, hogy előrelátott kudarca esetén, mielőtt a mai alkotmányosság keretén kívül keresne és találna valamelyes megoldást, isten és ember előtt nyugodtan mondhasa el, hogy nem rajta mult, hogy rendkívüli eszközökhöz kellett nyulnia.

A Koerber-féle kísérletnek persze *nyelvtörvény* a formája és tartalma. Meghatóan becsületes munka ez a törvénytervezet. Kiri belőle az a törekvés, hogy jóllakjon a kecske is és a káposzta is megmaradjon. Csakhogy

az osztrák közélet a maga rettenetes feszültségeivel s kibékíthetetlen nemzeti ellentéteivel nem békés kecske többé, amelyet jól lehet lakatni holmi elméleti káposztákkal, hanem jóval vadabb és falánkabb állat, valóságos farkas, aki nem csinál sok teketőriát, hanem végiggázol az osztrák kormány veteményeskertjén s aztán csatogó fogakkal nekiiramodik magának a kertésznek is azon elhatározott szándékkal, hogy széjjeltépje. Nagyon tartunk tőle, hogy nincsen olyan nyelvtörvény a világon, amelylyel Ausztriában el lehetne fogadtatni a vámszöveget s helyre lehetne állítani a parlamenti alkotmányt immár évek óta tövestül felforgatott rendjét. Noha Koerber urat nem tarjuk a jelenkor Szolon-jának, munkálatától nem tagadjuk meg azt az elismerést, hogy a politikai okosság sugallta. De talán éppen ez a kísérletnek legnagyobb baja. Mert a politikai okosság csakis olyan törvényt inspirálhatott, amelyben az egyedül domináló érdek az osztrák államegység fenntartása s amely ebben a keretben mozgó engedményeket nyújt az egymással meghasonlott nemzetiségeknek. Elvégre nem várhatta józan észszel senki Koerber urtól, hogy prédául odadobja a németeknek és a szlávoknak az osztrák államegységet, hadd marcangolják szét és falják fel s ha majd jóllaktak, hát viselkedjenek békén legalább egy darabig. Am épp ez a megoldás a legalkalmatlanabb arra, hogy a döntő csatára készülődő s addiglan állig felfegyverzetten egymással farkasszemet néző felek közt a békét létrehozza. Még pedig nem abból a banális okból, hogy a koncon vesznének össze. Idáig nem is jutna a dolog. Mert mind a szlávok, mind a németek már magát a kísérlet alapgondolatát is a lime visszautasítják. Aspirációikat dehogynak rendelik ők alája az

osztrák államiság fennmaradásának érdekéhez. Az ezme, amelyből ők kindulnak, épp ellenkezőleg az, hogy az osztrák államegység építésének kedvéért ők egy fikarcnyit sem áldozhatnak fel nemzeti létekedéikből. A németnek Ausztria csak ugy kell, ha állameszméjét német nemzeti tartalommal tölti meg s kiméltlenül leigazza a szlávokat; a szlávok pedig csak ugy, ha kidob magából mindent, ami a német hegemoniára emlékeztet s állami létét a szlávágba kapcsolja bele. Két bajvan tehát Ausztriában. Az egyik az, hogy az ottani nemzetiségekkel nem lehet többé okosan beszélni. S a másik az, hogy Koerber ur kénytelen-kelletlen mégis okosan akar velük beszélni.

A kocka még nem dőlt el, de az eredmény már alig lehet kétséges. A szlávág vezérő eleme, a cseh tábor már prima vista kimondta a nyelvtörvényről, hogy még vita tárgyává sem tehető. A németek viszont azt jelentik ki, hogy a törvénytervezet nagyon sok lenne a javítani való. A csehek tehát ugy talájják, hogy nevéstégesen keveset kaptak. A németeknek meg az a benyomásuk, hogy tulsokat vettek el tőlük. A Koerber törvénytervezete mellett szól az osztrák államegység igazsága. Ez a rendezés ugyanis már igazán a minimumát nyújtja annak a szerkezeti egységnek, amely mellett az osztrák államiság éppen hogy megélhetne, nyomoruságosan tengődve ugyan és a federaistikus bomlás lejtőjére lóditva ugyan, de legalább egy ideig még az államegység valamelyes mértékének megmentésével. Ausztria ebben a törvényben odaadja nemzetiségeinek a kabátját is, az ingét is, mindössze annyit kérve, hogy a bőrt ne nyuzzák le róla. De a nemzetiségeknek éppen erre a bőrré fáj a foguk. Hát itt igazán bajos segíteni.

TÁRCA

Ünnep.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irtá: Goda Géza.

A reggelinél Kovács ur maga mellé ültette a hétéves fiát. Komoly arcot vágott s miközben letette az újságot, így szólt:

— Ez a mai nap nagy ünnepe minden érző embernek. E mai napon, édes fiam, fölemelkedik szívünk az egek urához s hálát ad ajknak, hogy magyarnak teremtett bennünket.

A Kovács ur felesége, aki alacsony, kövér asszonyka, félig felöltözve ül az asztalnál. Ünneplő, fekete selyemruhája már ki van készítve, de nem vette föl, mert aggodalmi voltak, hogy a fiu lecsöppenti a kávéval. Csak a hálókabátka van rajta, melynek csipkés ujjai alól kilátszik kövér, gödörös kis keze. Csöndesen szűréséli a kávé, az urára néz s ekközben az jut eszébe, hogy künn szépen süt az őszi nap s hogy vajjon a kalapját nem gyűrük-e össze a tömegben.

— Igen — folytatja Kovács ünneplés hangon. Ezen a napon lelkünknek föl kell emelkednie Istenhez. Kötelességemnek tartom, hogy fiannak megmagyarazzam e nap jelentőségét.

A kis kövér asszony boldogan mosolyog. Nem érti ugyan, hogy az urának mi jutott eszébe, hogy a fiunak ilyeneket beszél, de ragyogó szemmel néz a fiúra s így szól:

— Csak magyarázd meg, apuka.
Kovács ur iktató a miniszteriumban. Szürke, egyszerű ember, aki mindig híven teljesíti mindenféle kötelességét. A reggeli újságban gyönyörű cikket olvasott arról a nagy nemzeti hősről, akit ma az egész ország ünnepel. Fölbuzdult,

nagy melegség járta át tagjait egészen komolyan érezte, hogy neki hálát kell ma adni az Eg urának, hogy magyarnak teremtette.

— A gyermek tanulja meg tisztelni az ősök erőnyeit, — mondta lelkesülten. — Azt akarom, hogy derék polgár váljék belőle.

A kis kövér asszony bólint. A esészt messzire tartja magától, mert képzeletben rajta van az ünneplő fekete ruha s fél, hogy lecsöppenti. Odahajol a fiához, megcsipi az arcát s így szól:

— Jó polgár leszel, ugy-e, Bubi?
Bubi int a fejével.
— Jó leszek.

Kovács ur most már föladatának és kötelességeinek minden szépségét átérzte. Kinéz az ablakon s látja, hogy az őszi szellő csakugyan lengeti a nemzeti lobogókat.

— Ugye, fiam, érzed, hogy ez a mai nap igazi ünnep? Ugye, érzed? Kicsi magyar szived sugja neked, hogy ezen a napon született meg a magyar szabadság, a függetlenség s érzed, ugy-e, hogy ezen a napon viritott ki a nemzeti önértet szép rózsája.

A fiu bámulva néz Kovács urra.
— Ugy-e, érzed? — folytatja Kovács ur.
— Erzem — mondja a fiu.
— Oh, nagy napok voltak azok! — sóhajtja Kovács ur. Vért izzadt a fiu...
Az asszony mosolyog.
— Vért?
— Azt. Olyan napok voltak azok, aminőkre nem virrad többé a magyar. Soha!

A kis magyar fiu bámulva néz atyjára, mosolyog s érzi, hogy ma csakugyan valami nagy-szerű dolog történik künn az utcákon. Az ünnep hangjai beszívárognak a kis lakás falain, az ablakrepedéseken, beszóródnak az őszi napsugár hintázó kékjén.

Az asszony is meg van hatva. Megcsökolja a fiát, megtörli a gyermek száját s így szól:

— Pistuka! — Siess fiam. Fööltöztetlek. Az asszony öltözteti a gyermeket. Az asztalra ülteti s a kis topánkát húzza a lábára.

Kovács ur pedig tovább mondja mindazt, amit ma reggel az újságban olvasott.
— Figyelj, gyerek! — harsogja. — Ha száz éves leszel is, tartsd eszedben, hogy ezen a napon született meg a szabadság.

Pistuka most rugdalozni kezd. Apára figyel s nem tartja nyugodtan a lábát. A kis, kövér mama csöndesen szól közbe:

— No de Pistuka! Hát így vagy te jó polgár?

Pistuka nem érti ezt. Tovább fickándozik s végre is kihozza a miamát a sodrából.

— Ugyan apa — mondja most mérgesen — hallgass már. Látod, hogy soha sem végzek így a gyermekkel.

Kovács ur most megáll a szoba közepén. Zsebre teszi a kezét s kissé idegesen mondja:

— Amit én teszek, az fontosabb! Érted?! Bele kell oltani a gyermekbe már jókor, hogy erős nemzeti érzés dagasztza kis koblát.

— Jól van — mondja az asszony, de akkor nem jutunk el soha sem hazulról. Csak föl kell huznom a cipőcskéjét.

Ez olyan érv, amelyet Kovács urnak is el kell fogadnia. Föl s alá jár a szobában, tele van ünnepi érzésekkel s most, mikor újra megpillantja a szomszéd házon repkedő lobogót, megáll az ablak előtt s dobolni kezd az üvegen. Egy pillanatig dobol így s lelkében harcias kedv támad. Mintha messziről katonák jönnének, s énekelnének. Most már erősen dobol s füttyszóval kíséri a dobolást. Valami erős, szenvedélyes, tizes harci indulót füttyül s lelkében viharzik a honzeretet, a lelkesedés, az ünnep láza tartja fogva képzeletét.

Szorosan hogy, mi reánk ez az egész dolog nem tartozik. Hogy a bomlási folyamat odaát alig lesz feltartóztatható, már régóta meggyőződése a magyar közvéleménynek. De közömbös szemmel még sem nézhetjük ezt a gyötrelmes vergődést. Nemcsak azért, mert Ausztria nemzetiségének dinamikus viszonyai erős kölcsönhatást gyakorolhatnak a magunk nemzetiségi mozgalmaira is, hanem kivált két aktuális oknál fogva. Az egyik az, hogy a jelenlegi osztrák alkotmány válsága esetén válságba jut a közös ügyek intézésének magyar törvényeinkben megszabott módja is, és így beállhat előbb-utóbb a 67-es kiegyezés novelláris módosításának szüksége. A másik ok pedig: a most készülő gazdasági kiegyezésre való tekintet. Ez az utóbbi szempont a fontosabb és az égetőbb. A kiegyezés az a fegyver, amelylyel a csehek és a szlávok egymás ellen és Ausztria ellen küzdenek. Ezt az Érisz-almát vágják egymás fejéhez. Ha csak az ő fejük sérülne meg, higgadtan várhatnók a történeteket. De a kemény markokat és a kemény koponyákat a labdával használt alma sem állja soká. S ha ez a kiegyezés pocskékká válik, ha visszadobják nekünk Ausztriából az egymást megérteni nem tudó ellenséget, akkor vajjon mire legyünk elkészülve? Akkor előállhat önmagától is szükségképpen Magyarországra nézve a gazdasági élet önálló berendezésének esete. Nincs Magyarországon ember, aki bár a legkisebb csüggedéssel is fogadná ezt a mindinkább valószínűvé váló lehetőséget.

BELFÖLD

A magyar nyelv a konzuli akadémián. Mai számunkban jeleztük már, hogy gróf Gohchoweki közös külügyminiszter beváltotta a magyar delegáció külügyi albizottságában tett azt az ígérteit, hogy a konzuli akadémiának mind az öt osztályára nézve kötelezővé akarja tenni a magyar nyelv tanítását. Ezt a hírt most mint hivatalosan is közzét, teljesen bevégzett valóságot regisztrálhatjuk. Már a mostani iskolai évben tanítják a magyar nyelvet az akadémiának mind az öt osztályán. Annak idején mi voltunk azok, akik legelőször támadtuk a közös külügyminisztert azért az elbánásért, amelyben eddig a magyar állam hivatalos nyelve a konzuli akadémián részvétel s amely semmiképp sem volt méltó az

ország közjogi helyzetéhez és tekintélyéhez. Most, hogy ez a sérelmes állapot megszűnt, adjuk meg az elismerést a közös külügyminiszternek azért a lojális készségeért, amelylyel a jogos, természetes követelést megvalósította. Igaz, hogy ezzel kötelességet teljesített, de becsületesen teljesítette. És most már aki ezenül konzul akar lenni, az kénytelen lesz magyarul megtanulni. Jól is van ez így. A magyar nyelv ezzel a konzuli intézményben is lassanként hozzájut paritásos jogához, amelytől a dualizmus eddigi harmincöt esztendején át csaknem teljesen meg volt fosztva.

Apponyi elutazása. Gróf Apponyi Albert, a képviselőház elnöke, családi dolgok miatt ma egy napra elutazott Budapestről s ezért holnap, szerda nem is fogadhat. A képviselőház holnapai ülésén helyette Tatlán Béla alelnök fog elnökölni.

A katolikus nagygyűlés. A katolikus nagygyűlés prelüdiumaiképpen ma két katolikus gyűlés volt a fővárosban. A kongresszus maga holnap kezdődik, de már ma nagyrészt megérkeztek a vidéki tagok az ország minden részéből.

Délután 4 órakor a Pázmány-egyesület (katolikus írők és hírlapírók egyesülete). 6 órakor pedig a katolikus körök országos szövetsége gyűlésezett, mindkettő a katolikus körben.

A Pázmány-egyesület választmányi ülésén Margális Ede elnök és Székely János titkár tettek jelentést az előirndult ügyekről. Ezeken kívül az elnök indítványozta, hogy gyakrabban rendezzenek vándorgyűléseket és hogy a katolikus újságok elővásárlásának rendezését az egyesület vegye kezébe.

A magyarországi katolikus egyesületek országos szövetségének közgyűlésén, melyen gróf Zichy János elnököt, a megnyitó beszédet Csávószy József címzetes püspök mondta.

Ezt követte az igazgató-tanács évi jelentése, mely beszámoló a II. kath. nagygyűlés határozatának végrehajtásáról is.

A jelentés tudomásul vétele után két indítványt tárgyaltak: a késmári kath. olvasókör indítványát, amely a daloskörök szervezését és országos versenyek rendezését kívánja és Szombathelyi István indítványát a gölei olvasókör nevében, amely a mezőgazdasági munkaspénztárak helyi bizottságában kör nagyobb részt a keresztény intelligenciának, s végül megalakította az igazgató-tanácsot, melynek tagjai lettek: Almásy János (Vác), Andrie József (Kakasd), Dr. Andor György (Esztergom), Csömögy Gyula (Duna-Adony), dr. Darányi Ferenc (Pécs), Dr. Demeczky Mihály (Budapest), Erdős Károly (Budapest), Horváth Alajos (Budapest), Kaposi József (Budapest), Korányi Antal (Bartán), dr. Margális Ede (Budapest), dr. Mihályi Ákos (Budapest), Nagy Cezár (Pozsony), Péterfy Imre (Hatvan), Felczner Mihály (Tárnok), Rakovszky István (Közhaszgy), Rétai Kálmán (Szarák), P. Sós István (Budapest), Schiffer Ferenc (Budapest), Tólos István (Sopron).

mögött s úgy érzi, mintha egy nagy fal tövében állana.

— Nem látok — mondja keserű hangon.

Apus! Apus, én bizony Isten semmit sem látok.

Kovács ur most dühbe jön.

— Nem látasz, fiam? Nem?

Lökődni kezdi az embereket s mikor viszsza-
szalobkik, így szól:

— Az urak magyarok?

— Hát az ur? — vágja vissza valaki nevetve.

— Csak azért, — folytatja Kovács, — mert a magyar a nékkel szemben mindig gaval-lér volt.

Köröskörül röhögnek.

— Igen. A nékkel szemben mindig a legnagyobb lovagasságot tanusították. Szégyen gyalázat, hogy itt némelyek magyaroknak tartják magukat és védtelen néket hátra szorítanak.

— Hallgasson — kiáltja egy ur.

Kovács ur most neki vörösödik. Ordítani kezd.

— Ki mondja azt, hogy hallgassak? Ha magyar ember az ur, akkor tudja, hogy igazam van. De a régi erényeknek már lefutják. Disznóság. Ez nem nemzet. Ez nem érdemi meg, hogy a nap rásüssön.

— Hallgasson, ha mondom — ordítja valaki nagyon mérgesen.

Mindenki kacag.

— Talán kegyed az a nagy magyar? — kérdezi egy vékony uriaszony guyonosan.

— Mi köze hozzá? — vág vissza Kovács ur. Magának könnyű. Maga egy paszulykaró. Maga lát.

— Nem lehet mindenki olyan kis gombóc, mint a kegyed felesége.

Erre aztán megindul a gorombáskodás. Egy ur közbetveti magát. Védelmére kel a hosszú, sovány urnőnek s aztán egyszerre dulakodni kezdenek.

A bán kolozsvári pohárköszöntője. Az *Agrarier Zeitung* mai számában *Khuen-Hédervary* bán kolozsvári pohárköszöntőjével foglalkozik és azt mondja:

Örömmel látjuk, hogy gróf *Khuen-Hédervary* horvát bán a Magyarországi szövetséges horvát-szlavon királyságok képviselőjeként vett részt a néhai közös király emlékének megünneplésében. A bán jelenléte, amint maga mondotta, a nála és kegyelet aktusa volt ama nagy király emléke iránt, aki a horvát népek is felejthetetlen marad, de egyszersmind Szent István koronája országainak összetartozását fejezte ki, amelynek egységes célait és törekvéseit kellett kifelé kifejezésre juttatni. Hazánk Magyarországgal a legszorosabban össze van fűzve és a közösség nemcsak a király személyében és az államjogi viszonyban jut kifejezésre, hanem az érdekek közösségében is, amelyeknek megóvását a Magyarországgal való testvéri egyetértésben és összetartásban látjuk leginkább biztosítva. Vannak elemek, amelyek ellentét akarnak támasztani közöttünk és Magyarországgal között és hirdetik, hogy üdvünk csak a Magyarországtól való különválásban van. Nemrég láttuk, hogy vannak olyan törekvések is, amelyek az eseményeket akként akarják kiaknázni, hogy a szövetséges testvérmemeket között visszavonás és ellentétek támadnak, amelyek teljesen jogosulatlanok, mert mindkét részen megvan a barátság őszinte érzése és mert a horvátokat és magyarokat az összetartozás érzése hatja át. Hogy ezek az érdekek azonosak, annak dokumentálására nagyon alkalmas volt a bán jelenléte a kolozsvári ünnepeken, különösen azért, mert ez az ünnep olyan uralkodónak szól, aki Magyarországgal és testvérszágai közösséggel a maga személyében valóságos ideálisan képviselte és még ma is élt népként hagyományait. *Khuen-Hédervary* bán ez alkalommal is a kiváló államférfi éleléséről és tapintatosságáról tett tanúságot, amidőn részt vett a kolozsvári ünnepségeken.

Alispán és képviselő. Temesvármegye tiszlikara nevében *Kabdebő* Gergely alispán a követelési nyilatkozatot intézte *Gorove* László országgyűlési képviselőhöz:

Ön a *Lenkl* Adóif által *Utazás a kerületben* cím alatt közölt rőpirathoz bevezetésképpen írt levelében minket, Temesvármegye tiszlikarát, elburkolton bár de mégis határozottan azzal vádol, hogy klikk-érdekelték szolgálnak, népnyuzók és jellemetlenek vagyunk. Az ön működése eddigleg Temesvármegyében kizárólag abból állott, hogy kerületben püzzel, tehát az erkölcsök megmegtévesztésével, saját nevének ércsengésű visszhang szerzettel: de ezzel egyuttal elvesztette a jogosultságot arra, hogy a megyében erkölcs-bíró szerepét játssza. Említett levelében ön még ennél is tovább megy s minősíthetetlen eljárását azzal tetőzi be, hogy ellentük, akik itt a nemzetiségek lakta vidéken a magyar államtalalom képviselői vagyunk, a gyanúsítás és a rágalom legyereibeiz nyul. Becsületünknek és közeleti működésünknek eme vakmerő és teljesen indokolatlan megtámadásán öljháborodva, vadjait sértett önértzetünk egész erejével visszautasítjuk és megvagyunk győződve, hogy azokat nemcsak megyénk közönsége, de a viszonyokat ismerő minden jó érzésű hazafi rágalmaknak bélyegezi és megvetésel sújtja. Temesvárot, 1902 október hónap 13-án. Temesvármegye tiszlikara nevében és megbízásából *Kabdebő* Gergely, alispán.

A szalkai mandátum. A Kuria ma második-ben foglalkozott a szalkai mandátum ügyével. Az általános választás alkalmával két szabadelvűpárti jelölt állott egymással szemben: *Jakabffy* István és *Konkoly-Thege* Sándor. A kerület képviselője csekély többséggel *Jakabffy* István lett. A kisebbségben maradt *Konkoly*-párt a választást kérvényrelyel támadta meg, a Kuria el is rendelte a vizsgálatot, ámde a második tárgyalás előtt *Jakabffy* mandátumáról lemondott. A második választáson, mely ez év július 23-án folyt le, megint a két jelölt állott egymással szemközt. A mandátum ismét *Jakabffy* lett, aki negyvenhét szavattöbbséggel győzte le ellenfelét. *Konkoly-Thege* Sándor pártívoi újabb kérvényrelyel támadták meg a választást. Ennek a kérvényrelyel ma volt a tárgyalása a Kuria II. választási tanácsában, *Favrik* Béla elnöke alatt. A kérvényezőzők meghatalmazottja *Konkoly-Thege* József, a megtámadott képviselő védője dr. *Darvai* Fülöp, a választást *Kádár* Kálmán védi.

Mindjárt a tárgyalás elején dr. *Darvai* Fülöp ellenkérvényrelyt nyújtott be, melyet a Kuria nyomban megvizsgált s alakilag kifogástalannak látta.

Konkoly-Thege József, a kérvényezőzők meghatalmazottja, az ellenkérvényrely nagy terjedelműrelye való tekintettel a tárgyalásnak holnap való halasztását kérelmezi. A Kuria a kérelmeknek helyt adott. A tárgyalást holnap d. e. 10 órakor folytatják.

A kultuszminiszter Belényesen. *Nagyvrad*-ról táviratozták: *Wlassics* Gyula közoktatásügyi miniszter Kolozsvárról visszautaztában ma reggel váratlanul Belényesre érkezett, ahol titkárjával, *Bottányi* gimnáziumi igazgatóval, valamint a re.ortmátus és katolikus lelkészek kíséretében inkognitó megtekintette az összes tanintézeteket és a *Favrik* püspök által alapított

Most Pistukát felöltöztették s a kis kövér asszonyka már a tükör előtt állva igazgatja az új, tollas kalapját.

— Mindjárt, apuskám! Mehetünk.

Odaküna sugárzó fénybe van burkolva az utca. A házakon lobogók lengenek, az utcákon hullámlózik a nép s messziről zene hallatszik.

Kovács ur karontogva megy a feleségével, aki viszont kézenfogva vezeti Pistát. Mindhármán boldogok, egymáshoz simulnak s nagy, szép ünnepe van lelkükben.

— Először is a menetet nézzük meg — mondja Kovács ur s arra tart, ahol az utca keresztelődésénél nagy tömeg áll s szép selyem zászlók lengenek.

Mikor odaérnek, Kovács ur lehajol a fiáért, fölemeli s így szól:

— Oda nézz, fiam! Látsz?

— Látok.

— Ne feledd el ezt a napot soha. Légy büszke arra, hogy magyar vagy.

Aztán az asszonyhoz fordul s így szól:

— Te is!

— Jó — mondja az asszony. — De talán előbbre mehetnénk. Itt nem látok semmit.

A kis, gömbölyű asszonyka folyton ágaskodik, jobbra-balra fordítja a fejét, bekukucskál a tömeg közé s szinte sirva mondja:

— Nem látok! Semmit sem látok!

A banda éppen most megy arra. Nagyon szépen játszanak a zenészek s mindenki lábujjhegyre emelkedik, hogy lássa a minisztert, aki gyönyörű ruhában lépked a sorban.

Valaki így szól:

— Csupa selyem, bársony a mentéje!

— Milyen gombok! Nézd csak — mondja a másik.

— És a forgója!

— Na! kiáltja egy asszony.

Mindenki ujjong, felkiesedik, ágaskodik s valaki éjenezni kezd. Pista a kezével intetet.

Mindent lát s vidáman kacag.

Csak a kis, kövér asszonyka áll a tömeg

leányintézetet. A miniszter délután három órákor tovább utazott Budapest felé.

Mint levelezők táviratozza, a miniszter néhány órát Nagyváradon töltött; az autában vacsorázott és az éjjeli gyorsvonattal hazautazott Budapestre.

Az osztrák nyelvtörvény.

Budapest, október 14.

Ismeretes, hogy Koerber osztrák miniszterelnök a Reichsrath összehívása előtt pártközi tanácskozást kíván folytatni a parlamenti pártokkal. A tanácskozás célja természetesen a parlamenti béke megteremtése s a munkaképesség helyreállítása. Minthogy pedig a Reichsrath összeülése küszöbön van, Koerber miniszterelnök a mai napon értekezletre hívta az összes pártok elnökeit s bemutatva nekik a Reichsrath előtérjesztendő nyelvtörvényjavaslat tervezetét. Sohsem közömbös Magyarországra nézve az a törekvés, mely Ausztriában az alkotmányosság megmentését célozza, mert hiszen a közügyek kezelésének törvényben megszabott módja az alkotmányos Ausztriát kívánja. Készszeresen érdekelheti azonban Magyarországot ez a ma megindított egyezkedés, mert az osztrák pártok tudvaleg a nyelvkérdés megoldásától tették függővé a kiegyezéssel szemben való álláspontjukat. A mai értekezlet azonban még csak pereckig tartott s az osztrák miniszterelnök egyszerűen csak átnyújtotta a törvényjavaslat tervezetét a pártok elnökeinek, akik egyelőre csak hajlandóságukat jelezték, hogy a tervezetet át tanulmányozzák. Az esti órákban már több telegramm származott a tervezet hatásáról is, mely nem a legkedvezőbb. A németek csak győkezes módosítással tudnák elfogadni a javaslatot, a csehek egyszerűen azt mondják, hogy a tervezet nem is diskutálható. De azért a jelentések szerint nincs az egyezkedés lehetősége kizárva, mert Koerber nem nyilatkozott a javaslat érdemi részéről s így a diskusszióra szabad tér nyílik.

Az új nyelvtörvény alapelveit bécsi tudósítónk a következőkben ismerteti:

1. A német nyelv eddigi terjedelmében használandó a katonai hatóságokkal és csendőrséggel való egész érintkezésben és azoknak szolgálatában;
2. A Csehországon, illetőleg Morvaországon kívüli lévő hatóságokkal való érintkezésben;
3. A német nyelv használandó továbbá valamennyi tartományi hatóság által egy a belső szolgálati érintkezésben, mint a hivatalos levelezésben, a baderó összes ügyekben, továbbá a központi fölterjesztési jelentésekben, véleményekben és szolgálati kimutatásokban, államirányítói ügyekben való értesítésekben, jelentésekben, állami alkalmazottak minősítési kimutatásaiban; azonkívül használandó valamennyi tartományi pénztárnál és hivatalnál, olyan pénztári naplók stb. vezetésében, amelyek a központi hatóságok használatára szolgálnak, ugyancsak a posta- és táviróhivatalok, valamint a központi vezetés alatt álló állami vállalatok belső szolgálatában és kezelésében, az összes forgalmi és üzemi ügyekben és az illető közegek és hivatalok kölcsönös érintkezésében. Ezt nem tekintve, a csehországi tartományi hatóságoknál elvben közbülséget kell tenni egy nyelvű cseh, egy nyelvű német és két nyelvű vidékek között. Egy nyelvűeknek tekintendők azok a bírósági kerületek, amelyekben az 1900-iki népszámlálás és ezen túl minden népszámlálás alkalmával a lakosságnak 20 százaléknál kisebb része a másik tartományi nyelvet használja. Minden más bírósági kerület két nyelvűnek tekintendő. E szerint igazodik a tartományi hatóságok egy nyelvűsége vagy két nyelvűsége is. Több bírósági kerületre kiterjedő hatóságok két nyelvűek, ha e kerületek egyike vagy többje más nyelvű, mint a többi.

Azonkívül a törvény még néhány konkrét hatóságot jog kijelölni (Prágában), amelyek a helyi viszonyokra való tekintetből két nyelvűeknek lesznek tekintendők. Hogy minél több legyen az egy nyelvű hatóság, a bírósági kerületeket bizonyos időn belül akként kell átalakítani, hogy a bírósági kerületek rendszerint csak egy nyelvű bírósági kerületeket foglaljanak magukban, természetesen lehetőleg a lakosság kívánásainak és a forgalmi viszonyoknak tekintetbevételével. A törvényjavaslat több rendelkezése az egyes nyelvterületekre vonatkozó elveket foglalnak magukban.

A záróhatározatok a hivatalnokok alkalmazására vonatkoznak. A két nyelvű területeken lévő hatóságoknál kellő számmal kell alkalmazni olyan hivatalnokokat, akik mindkét tartományi nyelvet értik. Morvaországon a tartományi hatóságok elvben két nyelvűeknek tekintendők. E szerint a szolgálaton kívüli érintkezésben a két nyelvű irányadó, a belső szolgálati érintkezésben pedig olyan ügyekben, amelyek egy nyelvűen intézettek el, a beadvány s a szóbeli előterjesztés nyelve, egyébként pedig a viszonyoknak megfelelően a hivatalos nyelv. A hivatalos levelezés a tartományi hatóságok között a felek ügyeiben azon a nyelven történik, amelyen az ügy tárgyalatik. A hivatalnokok nyelvi képessége a tényleges szükséglet szerint itélendő meg.

A mai értekezlet részleteiről s a tervezet hatásáról a következő telegrammot kapjuk:

Bécs, október 14.

Koerber előbb a cseh, aztán a német pártok bizalmi férfait fogadta. Mindkét esetben rövid beszéddel nyújtotta át a kinyomtatott tervezet egy-egy példányát, kérvén annak tárgyalagos

megvitatását. A csehek is, a németek is kilátásba helyezték, hogy a tervezetet lehető gyorsan át tanulmányozzák s aztán álláspontjukkal a kormányt megismertetik.

A konferencia után a német pártok bizalmi férfai magánbeszélgetés során úgy nyilatkoztak, hogy amennyire futólagos megtekintésből megítélhetik, győkezes módosításokra lesz szükség, hogy a németek a javaslatot elfogadhassák.

A cseh pártok vezetői is nyilatkoztak magánkörben. A tervezet alapelveit nem tartják a tárgyalásokra alkalmasnak, először, mert kísérletet látnak arra nézve, hogy a német államnyelvet mellékkutatón mégis bevezessék, sőt a megtört szöveget most expressis verbis akarnák kodifikálni, amit a csehek sohasem fognak megengedni; másodszor, mert a Koerber-féle tervezet alapelvei nemcsak a Badeni és Gautsch rendeleteinek maradványát, hanem még a Stremayr-féle rendeletnek is; és harmadszor nem diskutálható a tervezet azért sem, mert a cseh tartománynyelvet olyan klauzulákkal engedélyezi, melyek az engedélyt jóformán illuzióriussá teszik. Ha a csehek mégsem szakítják meg azonnal a tárgyalásokat, ezt arra kell érteni, hogy Koerber nem úgy adta át a tervezetet, mintha módosításokat ab ovo elutasítana.

A cseh sajtó jelentései szerint a cseh bizalmi férfiak már jelezték a miniszterelnökkel szemben, hogy a tervezetet fivonalnak s tárgyalásra alkalmatlannak tartják. Koerber e jelentés szerint azt felelte volna, hogy a javaslat nem tekintendő változhatatlannak s ami korrigálható, azt a tanácskozások ki fogják deríteni. A csehek erre kijelentették, hogy határozottan ragaszkodnak a cseh nyelvnek Csehország területén hivatalossá tételéhez. A kormány dolga, hogyan bírközik meg a kérdés megoldásával. De a halogatás taktikájába a csehek nem mennek bele.

Az ifjú-cseh klub, a konzervatív nagybirtokosság és a cseh agráriusok mai közlés tanácskozásáról a következő kommunikékat adták ki:

A miniszterelnökkel való értekezletre a cseh pártok köréből megbízott képviselők egyhangulag eldöntötték egy tervezetet a nekik átadott alapelvekre adott válaszként. Ezt a tervezetet csüörtörökön terjesztik jóváhagyás végett az egyes klubok elől és átadják a miniszterelnöknek.

Egy kiadott kommuniké szerint a német pártok képviselői elhatározták, hogy a Csehországra és Morvaországra vonatkozó alapelveket külön tárgyalják és a klubokban és egyéb számbajövő testületekben tárgyalás alá bocsátják és a hozott határozatokat a német pártok közt kölcsönösen kicserélik, hogy annak idején közölhessék a nyilvánossággal és a kormánynyal a németek álláspontját az alapelvekkel szemben.

A cseh és a német pártelnökök ma tartott konferenciájukon elhatározták, hogy Koerber miniszterelnök tervezetét meg fogják vitatni és legközelebb megadják rá a választ.

Bécs, október 14.

A Fremdenblatt jelentése szerint a miniszterelnök a németek fogadása alkalmával úgy nyilatkozott, hogy a tervezetet a hatóságok tapasztalatai alapján állították össze, de a módosítás nincs kizárva. A miniszterelnök végül megemlítette, hogy a megjelent politikusokat véleményük nyilvánítása végett újra meg fogja hívni.

KÜLFÖLD

Az olasz király s az irredentisták. Emlegettük annak idején, hogy a római szeptemberi ünnepély napján, melyet Róma visszafoglalásának emlékére ülnek, néhány irredentista egyesület külön ünnepélyt rendezett, mely alkalommal fölavatták a triezsi és isztriai bizottság új zászlaját is. Ez alkalommal hódoló táviratot küldtek a királynak Racionigébe. Róma prefektusa közölte a sürgöny elküldővel a király köszönetét. Ez az esemény több osztrák klerikális lapnak élénk kommentárokat adott alkalmat, melyek azután a tényállást alaposan ki is színezték. — Az irredentista egyesületek említett távirata azt kérte a királytól, hogy fogadja kegyesen az elküldők érzelmeit. Ez a sürgöny szeptember 20-án ért Racionigébe, ezer más sürgönygel együtt. Miután az érzelmeinek tömeges megnyilatkozását s napon a király nem vehette mind személyesen tudomásul, egy udvari főhivatalnokot bízta meg a válaszadással. Ez az udvari méltóság intézte el az irredentisták táviratát is, éppen úgy, mint a többi táviratot, megbízván a király nevében a római prefekturát, hogy a küldőknek fejezze ki köszönetét. A királynak csak akkor jutott tudomására a dolog, mikor a lapok már szétlétben, tárgyalták s ez a körülmény meggyőnté azt a jelentőséget, melylyel az osztrák klerikális lapok az esetet fölruházták.

A szerb kormányválság. Hivatalos szerb forrásból megerősítik azt a hírt, hogy a Vuicskabinet lemondott, de ez ügyben a király még nem döntött. Holnap érkezik vissza Belgrádba Nisből a királynéval s akkor majd közölni fogja elhatározását Vuicscsal. Sok mindenféle okkal igyekeznek Belgrádban magyarázni a kormány lemondását, de a legvalószínűbb ok talán mégis az, hogy orosz részről újból megakasztották a szerb királyi párnak október közepére tervezett livádiai útját.

Lueger megszólalt. Bécs főpolgármestere nem nyithatja ki a száját a nélkül hogy Magyarország és a magyarok ellen ne rohanna. Így tolt vasárnap Sz.-Pöltenben is, hol sok mindenféle volt az osztrák keresztény-szocialisták programján, de a nagy nap talán érdektelen lett volna, ha Lueger ur nem tartja vala alkalomszerűnek a következő határozati javaslatot állni elő, melyet a gyűlés természetesen lelkesen el is fogadott:

Az összegyűlt német és keresztény férfiak legmélyebb megbátránkozásuknak adnak kifejezést azon aljas támadások fölött, melyeket legutóbb a magyar képviselőházban a korona és a birodalom ellen intéztek. A császár és birodalom iránti hűségben viszkautasitjuk Magyarországot egyik magas állami funkcionáriusának, gróf Wesseleényi főispánának azon denunciáló állítását, hogy a német nép Ausztria szétrombolására törekszik, a legnagyobb nyomatékkal hangsúlyozva, hogy az osztrák állameszme és a dinasztia épp a német nép széles rétegeiben mindenkor legerősebb támaszt találta. Határozottsággal tiltakozunk az ellen, hogy magyar politikusok részéről a koronát politikai harcokba vonják és kétségbevonják azokat a törvényes alapelveket, amelyek minden időkre szabályozták a monarchia összes népeinek viszonyát a habsburg-otharingiai dinasztiahoz. Együttal azon meggyőződésünknak adunk kifejezést, hogy Ausztria nepei egyhangulag kezelt igógnak fogni, hogy védekezzenek azon törekvés ellen, amelyek azt célozzák, hogy a koronát császári diszkrét megioszassák és Ausztriát Magyarország tartományává aicszonnyítsák. Azon reményünknak adunk kifejezést, hogy Ausztria összes népképviselői oda fognak hatni, hogy az ugynevezett magyar kiegyezést parlamenti uton letárgyalják s a határozathozatalnál kizárólag Ausztria érdekeit vegyék tekintetbe s Magyarország minden politikai fogását a legnagyobb határozottsággal visszautasítsák.

A forrongó Macedónia. Macedóniában nagyon rosszul kezdenek állni a törökök ügyei. A végeredmény ugyan alig kétséges, de régi török szokás, hogy lassu intézkedésekkel mindig teret engednek a fölkelőknek. Így volt ez 1875-ben, így van ez most is Macedóniában, hol egy kis erélylyel már rég eltojhatott volna a lázadás. Mig a török csapatok a helyszínén lesznek, addig a fölkelők kigarázdálkodhatják magukat. Eddig huszonkét helység lakossága lázadt föl. A fölkelők Krezna falu közelében megsemmisítettek egy fél török zászlóaljat. A helyzet Macedóniában várhatóan nagyon rosszra fordult, de a török kormány azt hiszi, hogy a fölkelés nem fog továbbterjedni.

A francia kamara megnyitása. A francia kamarának rendkívüli ülészekát ma nyitották meg. Az első ülésen csak az osztrálok sorolják ki, de nem lehetetlen, hogy mindjárt első nap meginterpellálják a kormányt a kongregacionista iskolák bezárása miatt. Nagy vita lesz a bányászok sztrájkja fölött is, s ez alkalmat fog adni a kormánynak ez ügyben való álláspontját kifejtetni s azokat a reformokat ismertetni, melyek megvalósítását szükségesnek tartja.

Páris, október 14.

A kamara ma újra összeült Bourgeois elnökle alatt. A ház nagyon látogatott. Bastly indítványt nyújt be a munkások aggkor-biztosítása tárgyában és annak sürgős tárgyalását kéri. A ház elfogadja a sürgősséget. Baudry d'Asson a minisztérium vád alá helyezését indítványozza, mert a kongregacionista iskolák bezárásával megszegte a törvényt. Szintén kéri indítványának sürgős tárgyalását, de a kamara 414 szavattal 53 ellenében elveti a sürgősséget. A kamara aztán megállapítja a bejelentett interpellációk tárgyalásának sorrendjét.

Rouvier pénzügyminiszter betérjesztette az 1903. évi költségvetést. A kiadásokra 8575 millió frankot, a bevételekre 3.575.500.000 frankot irányoz elő a költségvetés. Új bevételi források segítségével egyensúlyba hozták a költségvetést, amelyben 11 millió foglaltatik törlesztési előleka és azonfölül 500.000 franknyi fölösleget értek el. A amikoradóból való bevételeket a múlt évhez képest 41 millióval kisebb összegben állapították meg, mert a amikoradót a amikoradómunka megszüntetése következtében 25 frankra szállítják le.

A kamara Combes miniszterelnök kívánására elhatározza, hogy a kongregacionista iskolák bezá-

rására vonatkozó összes interpellációkat együttesen tárgyalják és nyomban megkezdik a vitát. *Aynard* reszálja a kongregacionista iskolák bezárását és azt mondja, hogy ez az első lépés a vallástanítás szabadságának elnyomására (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Ugy van!) Hosszabb beszédében kifejti, hogy az iskolák bezárása törvényellenes volt és ellenkezett a szabadság elveivel. *Dennin* azt tartja, hogy a bretagnei lakosság ellenállása nem csupán keresztény érzelmeiből, hanem még inkább a függetlensége elleni támadás okozta felháborodásból keletkezett. Szónok tiltakozik amaz inszINUÁCIÓ ellen, mintha az ellenállási mozgalomnak royalista jellege lett volna és reszálja a hadsereg felhasználásának módját. A vitát csütörtökön folytatják.

A szenátus ma rövid ülést tartott, azután keddig elnapolta tanácskozásait.

Páris, október 14.

A szocialista képviselő-csoport elhatározta, hogy *Jaurés*t jelöli a kamara alelnöki állására.

A boer tábornokok Párisban. A boer tábornokok talán még Hollandiában sem fogadták oly lelkesedéssel, mint Párisban, ahol teje-vajja fűrésztik őket. Első látogatásuk természetesen *Combes* miniszterelnöknek szólt, akivel azonban csak rövid ideig beszélgettek. Kijelentették, hogy mélyen meghatótta őket a nemeslelkűség, amelylyel Franciaország oly bőkezűen járult hozzá a boerok inszégének enyhítéséhez. Kötelességüknek tartották, hogy Párisba jöjjenek és a francia kormányt köszönetet mondjanak. A boer tábornokok tegnap este a *Marguery*-léle vendéglőbe mentek, ahol tiszteletükre ebédet adtak. Velük volt dr. *Leyds*, *Pierson* volt dél-afrikai követ és *Pauliat*, a boer-bizottság elnöke. Koosjikaik lovas városi őrség kísérete s az egész uton lelkes ovációkban részesítették őket. A lakomán *Botha* tábornok megköszönte a lelkes fogadást s nagy magasztalással emlékezett meg a *Kimberley* ostromában elesett *Leon* francia mérnökéről. *De Wet* beszédében megmagyarázta, hogy miért kellett a boeroknak a háborút megszüntetniük és kijelentette, hogy *sokasem vessz több fegyvert a kezébe*. Hangoztatta, hogy a boer tábornokok utazásának célja kizárólag gazdasági természetű. Végül kegyelotes szavakkal emlékezett meg a boerok soraiban elesett *Villebois-Marouet* francia állampolgárról. A lakoma végén a boer tábornokok, amikor szállásukra viszatértek, megint lelkesen üdvözölte a közönség.

Páris, október 14.

Botha és *De Wet* boer tábornokok ma délután megnézték a Louvrét. Az után szimpatikusan üdvözölték őket. *Delaray* tábornok, aki gyengélkedik, nem hagyta el szállását.

Páris, október 14.

A boer tábornokok ma délelőtt sok embert fogadtak közülük többeket, akik a dél-afrikai háboruban résztvettek. A Rue de la Paix visszanyerte rendezte képét. A csődültek megakadályozására néhány rendőrt rendelték ki oda.

Páris, október 14.

Botha és *De Wet* boer tábornokok 4 óra után a városházára mentek. Utközben, valamint a városháza előtt nagyszámú közönség élénken üdvözölte őket. A városházán a tábornokokat *Lemeunet*, a községtanács alelnöke és számos községtanácsos fogadta. A lakománál, melyet a tábornokok tiszteletére adtak, *Lemeunet* mindenekelőtt megemlékezett a fogadástól, melyben *Krüger* részesült és azt mondta: Megemlékezzék az igazságosságnak *Gambetta* által proklamált elveiről önbőlben a csodálatraméltó katonákat, a nagy polgárokat üdvözöljük. Felhívjuk — így végezte beszédét — az összes franciákat, hogy ne feledkezzenek meg az utálatraméltó háború áldozatairól. Miután *Botha* köszönetet mondott a tábornokok fogadásáért, a két tábornok a városháza előtt egybegyűlt tömeg óhajának engedve az erkélyre lépett, ahol élénk ovációkban részesítették őket.

Páris, október 14.

Hír szerint a boer tábornokok holnap délután Berinbe utaznak.

Berlin, október 14.

Botha tábornok azt táviratozta az iteni fogadó-bizottságnak, hogy a csütörtökön délután érkező boer tábornokok csak szombat estig maradnak Berinben, mert fontos ügyek miatt vissza kell térniük Angliába. Legközelebb azonban újra eljönnek Németországba, hogy több német városban felolvasást tartsanak.

A sztrájk.

Budapest, október 14.

New-Yorkban a hőmérő higanyoszlopa már leesett a zérus-fokra, Pennsylvániában beállt a fagy, Uj-Angliában pedig javában havazik. A szegénység mindenütt nagyon terjed, New-Yorkban tízezer alusznak egy szobában, hogy egymást melegítsék, s egész nagy bérkaszármák egyetlen kályhára szorítóznak. New-Yorkból a mosnivaló fehernemű máshová küldik, mert a legtöbb gézmosó-intézetet be kellett zárni, a gyárakban pedig a szénhiány miatt rendre beszüntetik a munkát, ami csak növeli a munkanélküliek óriási seregét. Ezzel párhuzamosan valamennyi élelmiszernek az ára tetemesen felszökött s még mindig semmi remény a válság megoldására. A munkás-egyesületek pótdíjakat vetnek ki a tagjaira s remélik, hogy így a jövő héten két millió dollár jön be a sztrájkpénztárb. A harc még oly elkecseregetten dúl, mint hetekkel ezelőtt, s a bányatulajdonosok vonakodnak minden alkudozástól mindaddig, míg a munkások ismét munkába nem állnak. Ugy látszik, a kormány *Morgan*t kényszeríteni akarja, hogy foglaljon állást s befolyásolja a bányatulajdonosokat. Legalább ezt akarják kiolvasni abból a hosszú látogatásból, melyet a hadügyminiszter tett *Morgan*nál. A *Morning Leader* azt akarja tudni, hogy a miniszter *Morgan*nak Roosevelt ultimátumát nyújtotta át, aki azzal fenyegetődik, hogy a bányákat lefoglalta, ha *Morgan* vonakodik közbelépni az után, hogy a munkások már oly előzékenyek voltak, hogy öt kérték föl békébíróul. Hogy mi volt a hadügyminiszter és *Morgan* értekezletének eredménye, azt még most sem tudni biztosan. Némi forrás szerint *Morgan* kijelentette, hogy semmit sem tehet ebben a dologban, más lapok szerint mégis teljesítette Roosevelt kívánását s felszólította a bányatulajdonosokat, hogy engedjenek. Vannak optimista lapok, melyek azt hiszik, hogy a sztrájk most már egyszerre véget ér. A lakosság természetesen mind jobban el van keseredve a trszkíráltyok ellen s a republikánus pártvezérek nem csinálnak abból titkot, hogy ha a sztrájk még tovább is tart, ez nagy veszedelmet jelent a republikánus uralomra.

A franciaországi sztrájkmozgalom még mindig tart, de veszélyessége távolról sem akkora, mint az amerikaié, s hatása nem oly mélyre nyúló a lakosság közgazdasági életére. Inkább politikai jelentősége van. A st-etiennei betűszedők kijelentették, hogy szolidaritást vállalnak a bányamunkásokkal és csatlakoznak az általános sztrájkhoz. A valence-sennesi bányamunkások sztrájkjára vonatkozólag azt jelentik, hogy a vörös és sárga szindikátus között tegnap óta teljes az egyetértés és hogy Nord és Pas de Calais megyékben általános a sztrájk. Desnaix környékén néhány ezer munkás egy bánya felé tartott, ahol még dolgoztak. Utközben összeütköztek lovas csendőrökkel, akik néhány munkást megsebesítettek. A képviselő-kamara nacionalista csoportja megbizta alelnökét, *Roussot*, hogy a kamarában indítványt terjesszen elő a sztrájkolók fegyverhasználatára.

A genfi sztrájk pár napi hercehurca után véget ért, e helyett azonban egyebütt törnek ki bérmozgalmak. Így *Seiciliában*, ahol a parasztok bérfőemelést követelnek a földesuraktól s a carabinieri velé összeütközésük volt, s *Carrarában*, hol a márványmunkások tegnap kimondták az általános sztrájkot. A zavargások megakadályozására számos carabinieri s egy zászlóalj katonaság ment oda Speziából. Hogy milyen lesz ez utóbbi sztrájknak a lefolyása, nem tudjuk, de emlékeztetnie idezzük olvasóinknak, hogy a *Carraravideki* nép nagyon veszedelmes elemekkel van szaturálva. Massa és Carrara vidéke az anarchizmusnak a melegágya, az ottani sztrájk ezelőtt pár évvel nyílt zendüléssé fajult, majd átcsapott Milanóba, hol szinte nyílt forradalom lett belőle.

New-York, október 14.

Morgan tegnap este Washingtonban Roosevelt elnökkel és *Root* hadügyminiszterrel tanácskozott. Később híre járt, hogy a sztrájkban tulajdonosai Roosevelttel abban állapodtak meg, hogy bizottságot választanak, amely elő minden vitás kérdést terjesztnek, amely a társaságok és alkalmazottaik között, akár unionisták, akár nem, felmerültek. A munkaadók elfogadják majd a bizottság döntését, de kikötik, hogy a bányamunkások, mielőtt a bizottság megalakul, újra munkába álljanak és ne avatkozzanak bele a nem-unionisták dolgába. A bizottság meg fogja határozni azt az időpontot, amikor határozatai életbe lépnek. A bizottság határozatai legalább három évig lesznek irányadók a társaságokra és alkalmazottakra nézve. Roosevelt valószínűleg magához fogja hívni tanácskozára *Mitchell*-t. Azt hiszik, hogy a meghívásnak eleget fog tenni. *Mitchell* nem akar nyilatkozni a bányatulajdonosok javaslatáról.

Páris, október 14.

A sztrájkterületen nem változott a helyzet, *Pas de Calais*-megyében az éjszaka meglehetősen zajos volt. A katonaságnak több helyen közbe kellett lépnie, hogy a sztrájkolókát szétoszassa. *Cuivert* határszéli városban tegnap egy csapat sztrájkoló bányamunkás átkelt a határon és támadáson veselkedett a belga csendőrökkel szemben. Amikor a csendőrök lövéssel fenyegették őket, elhagyták a belga területet.

HIREK

Budapest, október 14.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Október 15-én új előfizetés nyílik Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejár, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** *Hegedűs* Sándor és családja a mai déli gyorsvonattal elutazott Kolozsvárról. A pályaudvaron nagyszámú előkező közönség a legmelegebb ovációkkal búcsuzott el a képviselőtől.

— **A király látogatása.** Délsőll táviratozzák, hogy a király délelőtt látogatást tett *Ruprecht* bajor hercegnél, később pedig kihallgatással fogadta a herceget. O tésége ez alkalommal bajor ezrednek egyenruháját viselte. Este *Schönbrunn*ban udvari ebéd volt a herceg tiszteletére.

— **Koburg Luiza hercegnőről.** *Koburg Luiza* hercegnő állapotáról ezeket jelentik *Drezdából*:

A hercegnőt, aki dr. *Pierson* ideggyógyintézetében van, mélyen lesújtotta anyjának, *Mária Henrietta* királyné halála. A királyné lelki-üdvéért a drezdai katólikus udvari templomban a minap misét mondatott, amelyen maga is megjelent. *Teutó* ének, *Lónyay* *Stefánia* grófnénak tervezett utazásáról út mísem tudnak. A hercegnő állapota éppenséggel nem oly kedvezőtlen, mint ahogy utjabban írták. Gyakran utazik *Drezdába* és élénken érdeklődik minden előforduló esemény iránt.

— **Fáklászene Fadrusz Jánosnak.** *Kolozsvár*-ról jelentik, hogy ott mozgalom indult meg *Fadrusz* Jánosnak, a Mátyás-szobor megakadályozásának tiszteletére rendezendő fáklászene dolgában. *Fadrusz* János vendége volt gróf *Bélay* főispánnak a szoborleleplezés után adott ebédjén, amelyen *József* *Agost* főherceg is részt vett.

— **Házavató-ünnepély.** A katólikus főiskolai internátus-egyesület holnap, szerdán délelőtt 12 órakor tartja az egyetlen ifjak számára létesített intézetének a Szent Imre-kollégiumnak (VIII., Üllői-út 22. sz.) házavató ünnepélyét, melynek tárgysorozat a következő: 1. Szózat. Eneki a Szent Imre-egylet énekkara. 2. Elnöki megnyitó-beszéd. Mondja ifjabb gróf *Zechy* János, a katólikus főiskolai internátus-egyesület elnöke. 3. Ünnepi óda. Írta és szavalja *Schöner* Ferenc 11. éves bőséshaligató. 4. Igazgatói beszéd. Mondja dr. *Gattfelder* Gyula, a Szent Imre-kollégium igazgatója. 5. Induló. Előadja a Szent Imre-egylet zenekara.

— **A pozsonyi alagút.** *Pozsonyból* jelentik: A pozsonyi vasútállomás lelett épült második alagutnak ma délután volt a műtanrendőri bejárása. A bejárásban résztvettek a kereskedelemügyi kormány részéről: *Marosz* Károly vasuti és hajózási biztos, mint a bejárás bizottság vezetője, továbbá *Beesey* Lajos üzletvezető, *Decker* Aladár főfelügyelő, *Káin* Albert főmérnök, az építés vezetője, *Grégersen* György mérnök, építési vállalkozó, *Pozsony* város részéről *Brolly* Tivadar polgármester, *Laubner* Gyula főmérnök, *Weinert* Győző közigazgatási bizottsági tag, a megye részéről *Klempa* Bertalan alispán, *Dalvics* Hugó főmérnök, végül *Baumann* Károly, a Grégersen-cég főmérnöke. A bizottság a bemutatott tervek alapján megvizsgálta az alagutat és miután semmi akadályt sem mutatkozott, átvetették. *Pozsony* felől 3 óra 39 órakor a 116. sz. személyvonat és *Lamács* felől a 106. sz. gyorsvonat 4 óra 3 perckor már keresztül is haladtak az új alaguton.

— **Az újságírók egyesületéből.** A *Budapesti Újságírók Egyesületének* segítőalap-igazgatótanácsa ma délután ülést tartott. *Cziklay* Lajos elnök bejelentette, hogy *Hets* Ödön fővárosi ügyvéd egy rágalmazási perben neki megítélt ügyvédi díját, 50 koronát a segítőalaphoz adományozta, amit az igazgatótanács köszönettel vett tudomásul. Az igazgatótanács többrendbeli folyóügyet intézett el, ezenkívül 400 koronát szavazott meg segélykölcsön és segítség címén.

— **Harmadik év.** *Brassó*ból táviratozzák: *Orbán* Ferenc felsőkereskedelmiskolai igazgató tanárságnak harmincadik éviördüldője alkalmából a társintézetek, az állami népiszkák stb. *Pintér* tanfelügyelő vezetése alatt melegen üdvözölték. A jubileum, aki *Brassó* közéletében is kiváló szerepet visz, *Wlassics* közoktatásügyi miniszter is melegen üdvözölte.

— Idősb Ábrányi Kornél ünneplése.

A magyar zenevilág holnap igazi érdemet és egy sikereket és tartalomban gazdag pályát ünnepl. Idősb Ábrányi Kornélnak, a féhéru, de friss, fiatal szellemű zeneköltőnek ünneplik meg nyolcvanadik születése napját. Az esztendőben agg költő gyönyörű multra néz vissza s a mi egy öreg embernél csodálatos isten-adomány, úgy tudta követni a korát, hogy ma is igazán köztünk él. Nemcsak hogy nem maradt el és nemcsak hogy fejlődött az idővel, hanem vezéralakja a mai zenevilágnak is. Abban az időben lett zeneszerző, amikor Magyarországon még nem volt annyira körvonalozva ez a pálya, mint ma, amikor tisztán a cigányé volt még a magyar muzsika s a hatalmas, gazdag Eördőgh-családban zülles-számba ment az, hogy a család fia zeneszetre adta magát. Ez a zülles azonban dicsőségé vált az család számára. Ábrányi nem dilettánskodott, hanem komolyan fogott hozzá a tanuláshoz s olyan mestertől is tanult a többek között, mint Chopin. Alapos tudás, nagy invenció és végtelenül magyaros érzés jellemzi zeneszerzői talentumát. Mestere a tollnak is és a nyolcvan éves ember nagy munkában ünnepli a születése napját. Liszt Ferencnek magyarországi tartózkodásáról ír könyvet s tisztán csak féltreáll egy percre az íróasztaltól az ünneplők számára, hogy aztán újra kezébe vegye a tollat és tovább dolgozzék. S most a nyolcvanadik esztendő betöltésekor írta meg egyik legegyszerűségezményét is, dalt Erdődy Tárogatói Keszerve című kuruc versére. Adja Isten, hogy még sokáig friss épségben dolgozhassék a magyar zene dicsőségére.

— **Botha generális bibliája.** Az angol-boer háborúban az is vitézségzsámba ment gyakran a boerok részéről, ha alkalmas pillanatban el tudtak menekülni a túlnyomó angol erő elől. Olyan esetekben, amikor az összeütközés örüllésé lett volna. Egy ilyen esetben Botha generálisnak elveszett a bibliája. Hirtelen kellett odahagynia a pozícióját. Arra se volt ideje, hogy összecsomagoltassa a holmiját — s az ellenség kezebe került a sátra, minden kis cókájka — s ebben az imádságos könyve és a bibliája is. Később az imakönyvét visszakapta. Kitchener látta, hogy kié a könyv és visszaküldte a jogos tulajdonosának. A bibliának azonban nyoma veszett. Mikor már vége volt a háborúnak, Botha levelet kapott Plymouthból egy gentlemantól. Azt kérdezte tőle a levélíró, hogy óhajta-e visszakapni a bibliáját? Értékes-e neki ez a tépett, kopott, csoka könyv? — Botha természetesen azt felelte, hogy a biblia számára végtelenül értékes emlék a háború keserves idejéből s nagyon szépen köszöni az értesítést és nagy bárára kötelezi a levél írója, ha visszaadja neki a szent könyvét. — Erre hirtelen megjött a bibliás embertől az újabb levél. Ebből azonban kislült, hogy a gentleman jó üzletet akar kötni, nem pedig holmi köszönetet megérdemelni. Azt írta, hogy a vissza akarja kapni a tábornok a bibliáját, hát azért huszonöt font dukál. Másnak drágább lenne, ő azonban nem az az ember, aki egy ilyen előkelő kuncsafttól le akarná nyuzni a bőrt. — Botha erre a levélre már nem felelt. Lemondott a bibliáról.

— **Jóteknő ünnepély.** Győrben a munkások gyermekeinek otthonát létesítő bizottság ünnepélyt rendezett, melynek védnökségét Wenckheim Frigyes grófné vállalta el.

A bizottság elnökei: gróf Laszberg Rudolf főispán, gróf Széchenyi Miklós püspök, alelnökei: Goda Béla aispán, Ruschek Antal kanonok, Schlichter Lajos iparkamarai alelnök és Zechmeister Károly polgármester. A vasárnap tartott nagyszabású ünnepélyen közreműködtek az Esterházy hercegi, a Széchenyi, Wenckheim, Erdődy, Laszberg, Bissengen grófi és Ambrózy bárói családok. A színházban iónri és előkelő családok élőképeket mutattak be és ezután diszelszadás volt, melyben Ujházy Ede, a Nemzeti Színház tagja remek játékával elragadta a közönséget. Ezután a Vigadó termeibe vonult a díszes társaság, hol ismét együtt volt a város és a vidék előkelősége. A Vigadó nagytérmet sátrak díszítették, melyekben bájos hölgyek álltak tárgyakat, melyek a főrangú és a művészkörök ajándékaiból kerültek ki. A jóteknő célra tekintélyes tiszta jövedelem jött össze; magából a képek árveréséből 3000 koronát vettek be. Az elért siker nagy része gróf Széchenyi Jenő, Ruschek Antal, dr. Németh Károly és Schlichter Lajos áradozásainak köszönhető.

— **Szeged szeggel.** A bécsi népénekesek ma deputációt küldtek dr. Schreiber rendőrbiztoshoz, aki — ugyilátszik — az artista produkciók engedélyezésének ügyét intézi a bécsi rendőrségnél s arra kérték, hogy ezután ne adjon engedelmet magyar énekeknek és cigányoknak a bécsi lokáltságokban való szereplésre. És pedig azért nem, mert Budapesten se engedik meg azt, hogy német népénekesek mint önálló vállalkozók működjenek. A rendőrbiztos megígérte a deputációnak, hogy illetékes helyen illendő kommentárral terjeszti elő a kérést.

— **Adomány.** Az ingyen tej-osztó bolt javára ma F. E. utról 10 koronát kaptunk. A szives adományt rendelkezési helyére juttatjuk.

— **Alap a választásokra.** Az angol liberálisok egyik újságja csekély hat millió koronát akar összehozni a legközelebbi választásokon az alkotmányos költések fedezésére. S teszi ezt a legnagyobb nyíltsággal, leihavít intézve a lapban a liberálisokhoz. Azt mondja az újság, hogy azért szükséges ez a nagy felekedés, mert a mult választáson alkotmányos költés hiányában százhuszonhárom kerületben nem tudtak jelöltet állítani.

— **Ruttkayné-Kossuth Lujza a ravatalon.** A főváros tanácsa gondoskodott arról, hogy a halálban éppen olyan közvetlen közelében legyen Kossuth Lajosnak a testvére, mint ahogy az oldalán állott az életben mindaddig, amíg minden gondoskodása dacára el nem választotta tőle a bátyját a halál. *Matuska* Alajos alpolgármester ma fölkereste a ravatal mellett Kossuth Ferencet s a főváros nevében diszshelyet ajánlott tőle az elhunyt matrona nyugovohelyül. A sir a Kossuth Lajos sírjának közvetlen közelében lesz. Annnyira mellette, hogy a Kossuth sírját körülvevő vasrácnak az ajtóval szembelevő részét eltávolítják, hogy megáshassák a régi mellett az új sirt. Ez is ideiglenes lesz azonban, mint amilyen ideiglenes pihenő a Kossuthé. A mint megépül a mauzoleum, Kossuth koporsójával együtt átszállítják bele a Ruttkayné koporsóját is. A ravatal az elhunyt lakásán, a muzeum-körtüi Brázy-féle ház első emeletén van föllálítva. Az előszobából nyíló nagy szobában fekszik a halott, igazán úgy, mintha csak aludnék. Nyoma sincs az arcan szenvedésnek, haláltusának. Egyszerű fekete selyemruhába van öltöztetve, a fején fekete csipkefejűtök, imára kulesótt kezei között pedig foszlóvet tart. A ravatal három sor viaszgyertya veszi körül. — Kossuth Ferenchez máris nagyon sok részvétlirat és telegram érkezett s a ravatal lépcsőzetét valósággal ellepi a sok koszorú. Az első koszorút egy ismeretlen hölgy küldte a ravatalra. A látogatókat Kossuth Ferenc, Brázy Kálmán és Ambrózy Béla miniszteri titkár fogadja. A temetésen sok egyesület is résztvesz majd, zászló alatt vonulva ki s bizonyára ott lesznek a honvéd-menedékház aggjai is.

A főváros törvényhatósága nevében *Matuska* Alajos helyettes alpolgármester meglehangú részvétellel intézett Kossuth Ferenchez, az elhunyt matronát így jellemezve:

Az egész nemzet osztatlan fájdalommal tekint a ravatalra, melyen az agg urnó földi porhüvely nyugszik, mert ő nemcsak egy nagy korszaknak hőselkü tanuja, hazájáért lángoló lelkes honleánya volt, hanem egyszersmind oadaó, önfeláldozó és hű testvére Kossuth Lajosnak, mivel megosztotta a hontalanság keserű kenyereit és a megpróbáltatásoknak nehéz napjait, akit ápolott, követelt, el nem hagyott és órangyalként kísért a számkivetés hosszú idején keresztül addig, amíg a nagy vándor ki nem lehetett lelkét és a nemzeti kegyelet szárnyain pihenni közénk vissza nem tért.

Az országos függetlenségi és 48-as párt ma délután 6 órakor tisztelteti *Thaly* Kálmán tiszteletbeli elnök vezetése alatt Kossuth Ferencnél József-körtüi lakásán, hogy testületileg tejezzék ki részvétüket.

Thaly Kálmán beszédében emlékeztette Kossuthot arra, hogy néhány hét előtt, mikor az egész ország ünnepre készült, akkor a párt megragadta az alkalmat, hogy szeretettel, ragaszkodással tejezze ki a vezérnek, a nagy halott fának, eszméi örökösének. Most ismét alkalom van erre, szomorú alkalom, a midőn a párt megmutatta, hogy együttérez vele a szomorúságban, osztja bánatát, mint együtt érez az dicsőségben és örömben. Mert ez a szomorú eset nemcsak a Kossuth-családot ölti el fájdalommal, hanem mindenkit, aki a matronát ismert; és így az egész magyar nemzetet, mely csodálatlalt és szeretettel nézte, hogy az elhunyt matrona mint Kossuth hű testvére hogyan osztja meg vele szenvedéseit. Tudja az ország, tudja a függetlenségi párt, hogy ki volt Kossuth Lujza Kossuth Lajosnak és Kossuth Ferencnek, hogy az a feladat élte az ő szerető lelkét, hogy Kossuth Lujza utolsó éveinek terhet megkönnyítse. Kossuth Lujza a Lorintfy Zsuzsanna fajtájából való nő volt, kinek halálakor fájdalom érez a nemzet. A párt azért jelent it meg, hogy a fájdalomtól részt kérjen magának, hogy könnyebb legyen elviselni a fájdalmat a lesújtottaknak. Vizsgálja Kossuthot az a tudat, hogy Kossuth Lajos eszméi közelednek megvalósulásukhoz. Ebben a reményben kéri a vezért, hogy tarssa meg továbbra is pártját szeretetében.

Kossuth Ferenc erre így felelt: Szivemből köszönöm megjelenésüket ezen a szomorú napon. Visszaemlékszik azokra az évekre, mikor ez az arany szívű nő édesatyja tűzhegye mellett velük volt a Kossuth-funkkal, aki anyai gondnal örökösűt feletük s most el fogjuk temetni ezt az igaz asszonyt, aki tündérlőlt a magyar nők erényeiben, aki igazi hönleány volt s a szerénység és megadás valóságos megtestesülése. Így ismerté ő mindenki és így ismerté ő *Thaly* Kálmán, aki az imént oly szép szavakkal emlékeztet meg róla. A halál megváltás volt ő reá nézve az élet szenvedéseitől. Most lelke megváltva a földtől találkozik azzal a lélekkel, kit életében oly igazán, oly hűen, oly oadaódn szeretett. A maga részére nem keres s nem is találhat nagyobb vigasztalást, mint azokét, akik vele együtt dolgoznak,

s akikkel együtt reméli, hogy munkájukban oelt is érnek, mert mégis pirkad már a függetlenség hajnala és el nem lehet vitatni, hogy ennek kivívásában része van a függetlenségi pártnak, a továbbiakért pedig a magyarok isteneknek tartozék hálával a nemzet. Ebben az értesben köszöni a részvétet és szeretetet, melynek a párt jelét adta.

A temetésre vonatkozólag holnap a következő falragaszokat adják ki:

„Kossuth Lajos azt izente... hogy a védnagyalának, számlizotesés hűségés osztályosának, imádotól névelének, Ruttkayné Kossuth Lujzának temetésén jelenjen meg a nem-et. Gyülekezés ma, szerdán délután 3 órakor a muzeum-körtüi Brázy-ház elől.”

— **A budapesti Kir. Orvosegyesület nagygyűlése.** A budapesti orvosegyesület ma este 6 órakor tartotta hatvanötödik éviördülő nagygyűlését *Taufler* Vilmos elnökele alatt, melyen az egylet tagjai rendkívül nagy számban vettek részt, köztük az orvosegyesület egész tanári kara, továbbá sok vendég, mint *Fraknói* Vilmos püspök, *Berzevics* Albert orsz. képviselő, báró *Larkányi* Frigyes, *Szalay* Imre, a Nemzeti Muzeum igazgatója, *Jendrassik* Jenő festőművész stb.

Taufler Vilmos elnök megnyitójában vázolta a budapesti kir. orvosegyesület megalapításának körülményeit, az orvosi tudományok állapotát a mult század kezdetén, a szerepet, melyet az egyesület a természettudományi gondolkodásnak az orvosi tudományokba való bevezetésében játszott. A nagygyűlésen szökták a tudomány munkásság juttalmát a legérdemesebbeknek átnyújtani és legjobbjaik emlékét ünnepleni. Ezutal a közélet más terein működőket is üdvözölihet az egyesület otthonában, jelölj annak, hogy az, akinek emlékét ünneplik: *Markusovszky* Lajos az egész magyar tudományos világra hájjára érdemes.

Ezután dr. *Gross* Emil titkár jelentést tett a Balassa- és az Orvosi Hétlap pályáteleinek eredményéről. Az előbbi *Kövesi* Géza és *Roth*, *Schultz* Vilmos doktorok nyerték: „A vesebetegség anyagcserejéről és a vesebetegnek alkalmasított gyógyjelarások értékeléséről” című munkájukkal, az utóbbi dr. *Imre* József (Hódmezővásárhely): „A vakság okai a magyar Áltöldön” című munkájával. — Majd kitűzték az új pályáteleket és pedig a Balassa-díjalapból két 800—800 koronás díjat két szabadon választható tárgyra értekezésre, és az Orvosi Hétlap díjalapból 200 koronás díjat, a Kór- vagy gyógybuvárát körébe vigó legjobb eredeti cikkre.

Végül *Korányi* Frigyes egyetemi tanár, főrendiházi tag mondott nagyhatású emlékbeszédet dr. *Markusovszky* Lajos, a hazai egészségügy és orvosi tanítás áradadhatatlan uttörője halálának 10-ik éviördülője alkalmából. A teljes korrajz értékelő bíró emlékbeszéd a hazai orvostudomány egész fejlődését magában foglalja a 40-es évektől ugyszólva napjainkig. Vázolja benne az 1848 előtti években az orvosi egyetemi oktatást, amelyben *Markusovszky*nak, mint a nagynevelő sebész: *Balassa* segédjének, tevékeny része volt. Csakhamar azonban jött a szabadságharc. Elnök színekkel esemel *Korányi*, az akkori orvosegyetemi haligatók akcióját, melyben neki, mint a 48-as egyetemi ifjuság egyik vezérének tevékeny része volt. Balassa és *Markusovszky* elhagyta a tanszéket, hogy a magyar hadsereghez siessenek és így lett *Markusovszky* *Görgy* főorvos, akit az áosi ütközésben ért sebesülése után gyógykezelt. A szabadságharc leverése után az osztrák kormány Balassát bebörtönözte és *Markusovszky* egyetemi állását megfosztotta, mignem Balassa két hónapos lögszága után magánsegédjévé fogadta. Az elnyomatás korszakán *Markusovszky* azon áradódot, hogy a hazai, azidőtájt rendkívül kezdetleges egészségügyet reformálja; e célból orvosi nagyjaink összejöveteleket rendeztek, amelyeket az akkori ílelmetes pesti rendőrök, *Prottmann* gyanus szemekkel kísért, mignem Balassa *Prottmann* súlyos beteg nejét gyógykezelvén, a hatalmas rendőrököt is megnyerte és munkálkodásaikat zavaralatlannal folytathatta. *Markusovszky* tevétsége azonban teljesen csak akkor érvényesülhetett, amikor bár *Eötvös* miniszter a minisztériumba hívta meg az egyetemi ügyek előadója. Már előzőleg, 1867-ben megalapította az Orvosi Hétlapot, amelyben egymást érték buzdító cikkei a hazai orvostudomány és közegészségügy fejlesztése tárgyában. A minisztériumban juttot teljesen érvényre kifejezett szervezési képessége. A magyar orvosi irodalom fejlesztésére megalapította az Orvosi Könyvtár-Árszót, a közegészségügyi eszmék népszerűsítésére pedig az Országos Közegészségügyi Egyesületet; mindakettő mai nap is eredményes működést leit ki. *Markusovszky* áradadhatatlan volt az egyetemi oktatás reormálásának munkájában, amelynek létrehozásában *Trefort* miniszter hathatósan támogatta és haláláig, ami 1893-ban következett be, nem színt meg a legnagyobb buzgalommal és szelőkörü ismereteinek érvényesítésével a magyar orvostudomány és egészségügy fejlesztésén és tökéletesítésén áradozni.

A költői szépségekben gazdag és nagyérdemű emlékbeszéd a rendkívül nagy számú halgatószágra mely hatást tett és lelkesen ünneplte *Korányi* Frigyes.

— **Tüzvész.** *Sátoraljay* helyről táviratozák, hogy a szomszédos *Károlyfalva* községben nagy tűz pusztított ma délután. Tizenöt csűr eset áldozatul a lángoknak nagy mennyiségű takarmánnyal és gabonátélelkek. A kár igen jelentékeny.

— **Sikkasztás postás.** *Felberbauer* Pál battonyai postakiadójelölt ó hó 9-én 7570 koronát tartalmazó három pénzeslevelet elsikkasztott és megszökött. A battonyai csendőrség értesítette a dologról a jókapitánytságot, amely most körüzi a megszökött sikkasztót.

— A második gyermekjáték-kiállítás.

A gyermekjátékokat úgy általában nem valami nagy találékonysággal készítik. Egyik karácsonyról a másik karácsonyra már zavarba jön az ember, hogy mit is vásároljon a karácsonyra alá olyast, ami a gyermek számára újságot jelent. S ez a minden ötletet nélkülöző gyári munka az oka annak, hogy a gyermek hamar megunja a játékokat. Nem mulat vele. Nem tud fölfedezni benne semmi olyast, ami érdekelné. Az egyik baba olyan, mint a másik, meg a katona is meg a falu házacskái is s ha a játék valami tudós portéka, amely mozogni vagy beszélni tud, akkor is egy gépezet szerint van elkészítve valamennyi. Mintha valami régi mustra volna a kötelező a mai gyártásra is. S ebben a svárvárságban kedves idea Páris rendőrfőnökétől az, hogy most már másodikor gyermekjáték-kiállítást rendez és pedig díjakkal, amelyek a kiállított játékokban az újságot, az ötletet jutalmazza meg. A tavalyi kiállításon csak olyan játékok vehettek részt, amelyek alkalmasak arra, hogy az utakon árusítsák és amelyeknek az ára legfönnbén két frank. Az idei tárlat már szélesebb alapokra van fektetve. Nincs megszabva az, hogy mi legyen a játékok ára s részt vehetnek benne a gyárosok is.

Az idei gyermekjáték-kiállítás tegnap nyílt meg Párisban a kereskedelmi miniszter és a rendőrfőnök képviselőjének jelenlétében. A kiállítás egy hétig nyitva marad a közönség előtt s azután fog dönteni a zsüri a díjak odaítéléséről. Bárkinék érdemes megtekinteni a kiállítást, mert sok oly játék látható ott, amelyet érdeklődéssel nézhet mindenki. Az idén nemcsak a kisiparosok, hanem a nagy játékgyárosok is részt vehetnek a versenyen, mert míg a múlt évben csak olcsó apróságokat lehetett kiállítani, az idén bármily drága játék is versenyezhet a díjakért. Természetesen külön díjakat állapítottak meg az ocsó és a boulevardokon árusított játékszerek s a milliomos szülők gyermekeinek szánt drága játékok részére, amely utóbbiak között valóságos kis remekművek akadnak. Persze, az ilyen játékszer ára is megtele az után az értékének. Van közöttük olyan, amely másfélezer frankba is belekerül. Ilyen például a színház, amely a kiállított tárgyak között látható. Az aprólékos gondolat kidolgozott színház színpada részére hatvan gyönyörű díszlet van és száz jelmez színes áll készen, hogy a francia irodalom összes remekműveit el lehessen játszani a színpadon. Csak az a baj, hogy ez a kedves játékszer éppen ezeröttszáz frankba kerül. Ott látható azután a louvre-vincennes-i gőzvasútnak a legkisebb részletig hű utánzása, még gőzgépe is van, amely pöffög és füstöl, szinte erősebben, mint az eredeti. A kocsikon villamos világítás van s az egész ótárszák frankba kerül. Sablonosabb játékszerek is vannak a kiállításon, mint bohócok, cigányok, beszéző és járó babák, gyermekkonyhák, kormányozható léghajók, állatok stb. A Bum-bum bohóc is újdonság az ideig piaccan. Ha az ember fölúzza a bohóc testében láthatatlanul elhelyezett óraművet, a bohóc levegőbe hajítja szipkáját, majd ismét elkappa és a fejére teszi. Es ugyanezt ismétli számtalanszor a gyerekek nagy gyönyörűségére. A zongorás nyitott zongora előtt ül és veri a billentyűket. Ugyanakkor a kis szekrényből valami melódia hangzik föl. Elmes újdonság a titokzatos golyó, amely magától rohan ide-oda fölállított fabárok között, amíg valamennyit eldönti, de sohasem lehet előtte megmondani, hogy hol kezd el. Az aktuális rendszer inspirálja a dítlalálókat. Nem lehet tehát csodálni, hogy a játékok között ott van Szantos-Dumont kormányozható léghajója és Humbertné aszszony egész rokonságával, amely százmilliósi családnak elkövetésében segítette. Igen érdekesek az új társasjátékok, amelyekben kifejezésre jut a dítlalálók leleményessége és ügyessége. Van ott játék, amelynek címe az elnök és választói s amely hasonló a sakkjátékhoz. A két és vörös választók segítőtársakkal, testvérekkel, ügyvédjükkkel és kutyákkal azon vannak, hogy minél előbb az elnökhöz érjenek, akit újságíró, rendőr, csendőr és községtanácsos vesz körül. Sok egyéb érdekes látvány van még ott együtt és a párisi lapok a kiállítást rendkívül sikerültnek mondják.

— Santos Dumont kísérlete. A london *Express* ma — mint tudósítónk táviratozza — felhívást közöl, amelyben Santos Dumont kijelenti, hogy ő kész a Bois de Boulogne-ból léghajóján sugáregyenesen a Hydeparkba léghajózni, ha bárki is 10.000 font sterlinget tűz ki jutalmul a siker esetére. A részleteket is megmondja Santos Dumont: a 10.000 fontot az Angol banknál kell letenni s ő attól a naptól számítva két hétre száll fel kormányozható léghajóján.

— Házasság. Kispál László folyó hó 18-án tartja esküvőjét Rózsa Margittal Dicső-Szent-Mártonban. Debreczen Jenő, Debreczen város gépgyárának igazgatója eljegyezte Fuchs Erzsike kisasszonyt, Fuchs Lajosnak a Magyar-Francia Biztosító-Részv.-Társ. igazgatójának leányát.

— A léghajósok katasztrófája. A két léghajós-nak szörnyű katasztrófájáról adtunk már hírt; *Bradsky* és *Morin* léghajósok tegnap állítólag kormányozható léghajón flúszáltak Párisban és néhány óra múlva összetörve, halva találták meg a földön a lég utasait. Kiderült, hogy a kosár nem volt elég erősen összerakva a gömbhöz, a kötelek elszakadtak és a szédítő mélységbe zuhant a két bátor ember, aki talán igazán nagy léppel vitte volna előre a léghajózás technikáját. A gömb elrepült. Ma Párisból azt jelentik, hogy megvan a gömb is. Seine et Marne megye prefektusa azt táviratozza a párisi rendőrfőnöknek, hogy *Bradsky* léghajója *Ozoir la Serré* mellett, Páristól huszonnégy kilométernyire szétrepült burokkal leest. A szerencsétlenül járt léghajós magyar származású volt. Edesapja, báró *Bradsky* Ferenc Viktor még a hatvanas években vándorolt ki Magyarországból Drezdába. Világlátott, sokat tudó ember volt; fia már 1900. szeptember hónapja óta folytatott Bécsben, a katonai léghajózási osztályban aeronautikus kísérleteket. Halálát özvegye és három árva siratja.

— Gróf Esterházy Jenő pöre. Óriási szenzációt keltett mindenfelé gróf Esterházy Jenőnek a jezsuita- és az egyházi rendből való kilépése, amelynek híre a *Budapesti Napló* első közlése alapján bejárta a világsajtót. Most *Sembotahelyről* a következő telegramm érkezik:

Az Esterházy-családnak közelálló körökben híre jár, hogy gróf Esterházy Jenő a Jézus-társaságból történt kilépése után már megérkezett. A gróf szombaton tartotta *Teyland de Reynac* márkinővel London egyik templomában esküvőt és az ifjú pár az esküvő után azonnal elhagyta Londont. A gróf többek előtt kijelentette, hogy nem fog több Európában élni, hanem Amerikába költözik. Gróf Esterházy a Jézus-társaságba történt belépésekor 300.000 koronát ajándékozott a rendnek, 500.000 koronát azonban csak megörzés végett adott át tanuk előtt.

A gróf negyvenkét éves, a márkinő pedig, aki immáron gróf Esterházy Jenőné, negyvenöt éves. Azokban a körökben, ahol gróf Esterházy Jenőt közelről ismerik, valóban váratlan volt a csaknem vaklúgú aszkétának a multtal mindenképpen szakító lépése. Mikor néhány év előtt a jezsuita-pátert egy közeli rokona meglátogatta a klastromban, a következő jelenet történt meg: A páter éppen cellájának padolatát sepepte, amikor rokona belépett, aki konsternálva felkiáltott:

— Hát eszednél vagy, hogy te, gróf Esterházy, aki szabad ur lehetnél, így élsz!

A páter borzalommal hallgatta e szavakat és szent felháborodással rokonára emelte a seprüt ezekkel a szavakkal:

— Távozsz tőlem, sátn, ne kísérls! . . .
Es imhol a sátn mégis eljött érte . . .

— Halálos szerencsétlenség. Megrendítő szerencsétlenség történt ma este fel a Külső-váci-úton, a Fairbanks mérleggyár előtt. Egy lisztiszállító kocsinak ement egy rákospalotai villamos kocsinak s a rud a kocsit elejét összetörve egy embert megölt, öt embert pedig kisebb-nagyobb mértékben megsebesített. A 203-as számú rákospalotai villamos vasúti kocsit ma délután 6 óra 10 perckor indult el a nyugati pályaudvar előtt lévő végállomásra Rákospalota felé. A kocsit *Juhász* István 1024-es számú kocsivezető kormányozta. Fél hét elmúlt már egy pár perccel, mikor a kocsit a külső Váci-ut 174. szám alatt lévő Fairbanks mérleggyár elé ért. A kocsivezető már messziről látta, hogy egy kocsit jön vele szemben a sínek között és sokáig erősen onogetelt. Elazalt a távolság egyre fogyott a villamos és lisztiszállító kocsit között, de a kocsivezető még mindig azt hitte, hogy a kocsit ki fog térni a sínpárból s ezért nem állította meg a villamost, csak lassította a menetét. Alig volt tíz lépésnyire a két kocsit egymástól, amikor *Juhász*, a villamos kocsit vezetője elküldte magát:

— Ezen a kocsin nincs kocsit!

Ugyanabban a pillanatban ellenáramot is adott, de már késő volt, a trappban haladó lisztiskocsi rudja nekiment a még mindig gyorsan haladó villamosnak. Az összeütközés folytán legserencsétlenebbül járt *Laczkovics* Sándor tartalékos honvédtizedes, akit melbe ütött a lisztiskocsinak a rudja. A boldogtalan embert olyan erős ütés érte, hogy a kocsit ablakán át beesett a villamos belsejébe. Még dobogott a szive egy pár pillanatra, de csakhamar meghalt. *Schwarz* Armin rendőr a jelen sebesült meg súlyosan, *Juhász* kocsivezetőnek az arát vagdalták össze az ablakok üveg-szilánkjai, míg *Kiskere* Vilmos, *Moncs* Antalné és *Szabó* Lajos részint a kezeiken, részint az arconon sebesültek meg könnyebben. A sebesülteket a *Podvin* neoz és *Heiszler* féle gyárba vitték be, ahol dr. *Sági* Lajos gyári orvos kötözte be sebeit.

A villamoskocsin rettenetes pusztítást vitt végbe

a kocsit. Az első perronjának vasrészét egészen belapította, a kapcsoló-készülékét kiszakította helyéből, az ablakokat izzó-porrá zúzta s a belső ablakokat behatolva, a kocsit tetőzetét is betörté.

A szerencsétlenül járt *Laczkovics* holtestét ott hagyták a villamoskocsiban, amíg az esetről értesített térparancsnokság egy bizottságot küldött ki, amely jegyzőkönyvet vett fel az esetről és a holtestet beállította a XVI-os katonai kórház halottskamrájába.

A rendőrség részéről *Naszády* Béla rendőrfőfogalmazó jelent meg a szerencsétlenség színhelyén s kihallgatta az eset szemtanúit. Konstatálta, hogy a kocsit, amely a szerencsétlenséget okozta, a Főti-ut 14. szám alatt lévő *Hoffmann* testvérek iivaros cég kocsija s a kocsist *Sütő* Györgynek hívják. A villamos vezetője s szemtanuk azt mondják, hogy *Sütő* György, a kocsis egyáltalán nem volt a bakon, hanem valoból az utána jövő kocsissal beszélgetett és csak akkor került elő, amikor már megtörtént a nagy összeütközés. A szerencsétlenség következtében a villamos közlekedés jó másfél óra hosszaiig szünetelt a Váci-úton s azután is csak átállással közlekedhettek az utasok, mert a megsérült villamos kocsit a vizsgálat megojéséig nem lehetett elmozdítani az összeütközés színhelyéről.

— Halálkozás. *Király* Pált, az állami pedagógium tudós tanárát ma délelőtt tíz órakor helyezték örök nyugalomra a németülgyi temetőben. Tegnap délelőtt az agy tudós holtestét Lisznav-utcai lakásáról a pedagógium dísztermében fölállított ravatalra szállították át. Koszorút helyeztek a ravatalra a rokonok, a pedagógium, ennek iljusága és igazgatója, dr. *Kiss* Aron, továbbá *Tóth* Deszö közgazdasági bíró, dr. *Ilosvay* Lajos, a Műegyetem rektora, *Szily* Kálmán, a tudományos akadémia titkára stb. Ma délelőtt tíz órakor a pedagógium épületéből indult el a gyászoló menet a németülgyi temetőbe. A sirnál *Happál* Benő budai ev. ref. lelkész mondott a megboldogult fölött imát, tanfőúrján nevében dr. *Kiss* Aron igazgató beszélt, a pedagógium ifjusága nevében pedig egyik kedvelt tanítványa bucsuzott az érdeemes tudóstól.

Adler Mór, a vasárnap elhunyt jeles festőművész ma délelőtt temeték el művésztársai és barátai nagy részvétel mellett. A Deák Ferenc-utcai gyászszobán megjelentek a művésztársaságok küldöttei: *Knopp* Imre, *Grosz* Béla, *Vajda* Zsigmond, *Züzer* Antal, *Tólay* Béni, *Basch* Gyula és *Bruék* Miksa, *Fényes* Adolf, *Ernszt* Lajos és dr. *Rózsa* Miklós. Mind a három testület nevében koszorút helyeztek a ravatalra. A koporsót a *Munkácsy* Mihály nemzeti színi selyem szentelője borította. Részt vett a végüstességen a Szent Egyet elöljárósága *Bosch*an *Jakab* elnök vezetésével és a kereskedővilág számos előkelősége. Az elhunytat dr. *Kayserling* íróbbi megkapó gyászbeszédét után kivitték a kerépesi-ut temetőbe, ahol dr. *Weisz* Mór barátja imája után a családi sírban örök nyugalomra helyezték.

Mohr Lajos magánzó, a belváros egykori tekintélyes kereskedőjét ma délután kísérték örök nyugalomra a Bathány-utca 53. szám alatt, gyászszobából. A gyászoló közönség közt ott láttuk: *Navrátil* Imre egyetemi tanárt, *Hegedűs* Lóránt országos képviselőt, *Szekula* Gyula vasúti főfelügyelőt, nagyszámú rokonságot, sok budai polgárt és bejáróit kereskedőt. Az egyházi szertartást *Scholz* Gusztáv varbeli ágostai evangélikus lelkész vezette, gyönyörűen bucsuztatva el a halottat, mely után kivitték a farkasréti temetőbe, hol örök nyugalomra helyezték.

— Egy vasúti hid eltolása. Egy szegedi telegramm jelenti, hogy az algyői vasúti hid eltolása ma délelőtt kitünően sikerült. Az államvasutak igazgatósága ugyanis az algyői hid mellett új hidat épített, de a régi hidnak szűznagy méteres középső vaszerkezetét, amely teljesen jó karban van, föl akasztani használni az új hid részére, mert ilyen módon mintegy kétszáz ezer koronát lehetett megtakarítani. Elhatározták tehát, hogy ezt a középső részt a régi hidról áttolják az új hid oálopjára. Ma reggel hat órakor a hészáznegyven tonnas vaszerkezetet acélokocsikra helyezték és délig huszonöt méterrel eltolták az új hidra, ahol hidraulikus sajtókkal behelyezték. A munkálatokat *Gottlieb* főmérnök vezette. Az érdekes látványosságok a Magyar Mémők és Építész-Egyesületnek sok tagja nézte végig *Czigler* műegyetemi tanár vezetésével. Ott voltak még *László* képviselő, *Krenner* aradi főzetvezető, *Jámbory* műszaki főnök, az utász-erzd tisztikara és óriás közönség Szegedről és a környékről. Délután négy órakor már végigment az első személyvonat az új hidon. A vashid három millió koronába került. Az összes vasrészek súlya ezerötszáz tonna.

— A párisi turfbotrány. Egy párisi telegramm jelenti, hogy a rendőrség számos embert utasított ki Párisból, mert óriási turfosalásoknak jött nyomára. A kitasítottak a következők: *Kemp*, *Burns* versenyistálló-tulajdonosok, *Kóhr* és *Ross* boomakerek, *Gray*, *Bot*, *Rassel* és *Solly* kőzetlők, továbbá *Reiff* és *Hally* zsokek. Hally a zsoke-klub a további lovaglást eltiltotta, mert nagy összegeket kapott a turfosalóktól azért, hogy az általa lovagolt *Loreley* lovat ne engedje nyerni.

A prágai sikkasztás. Prágából táviratozzák: A Csehországi Katolikus Népegysület választmányára tegnap gyűlést tartott, melyen a Venocel előlegetakarék-pénztár válságával foglalkoztak. Beható vita után az a felőlgás érvényesült, hogy a csehországi katolikus nemzeti érdekekre való tekintettel fölültenül szükséges a takarékpénztár fenntartása. Az egysület választmányára fel fogja kérni a csehországi főpapat és a konzervatív nagybirtokosságot, hogy nyújtsion segítséget a takarékpénztár szanalására. Egyuttal a prágai káptalan is fel fogják hívni, hogy az őrzetére bizott alapítványokat a Venocel-pénztárnál helyezze letébe. Tegnap a prágai cseh takarékpénztár egy szakértője megbecsülte a Venocel-pénztár házáat, mert a takarékpénztár a válságba jutott intézetnek egy, a házra bérbeálandó kölcsönnel akar segítségre lenni. Egy prágai lap szerint a letartóztatott elnök, *Drosd* pápai kamarás emlebeli állapotát meg fogják vizsgálni.

A Katholikus Lísty mai számában felszólítja a feudális nomességét és a klérust, hogy ne hagyják oserben az előlegezési egyesületet. Állítolag egy cseh pénzintézet máris késznék nyilatkozott arra, hogy annyi kölcsönt bocsát a Szent Venocel-társaság rendelkezésére, amennyit követelése és jelzáloghitelei kitesznek. Dr. *Karis* viscehradi apát egész vagyonát felajánlotta a csöd előtt álló intézet felesegítésére.

A sárospataki főiskola új tanára. A tisztán-innői ev. ref. egyházkerület tegnap gyűlésén betöltötte a *Ballagi Géza* képviselővé választása folytán a sárospataki ev. ref. jogakadémia megüresedett közjogi tanszéket. Megválasztották nagy szótöbbséggel dr. *Ferenczy Árpád* képviselőházi könyvtárnokot, míg az ugyancsak üresedésben levő akadémiai magyar irodalmi tanszéket dr. *Horváth Cirillel* töltötték be.

Családi tragédia a hajón. Az éjszaka a közraktárak előtt, a Dunán egy hajó kormányosa lelőtte a feleségét, azután pedig agyonlőtte magát. *Schnebel* Ádám a dráma hőse a magyar folyam és tengerhajós társaság alkalmazottja, aki a 426. számú uszályhajónak volt a kormányosa. A 35 éves ember öt év óta állott a társaság szolgálatában és felebbvalói szorgalmas, tőrekvő embernek ismerték. A 426-os számú uszályhajóval e hónap 9-én érkezett meg *Zsalydáról* és a III-ik számú közraktár előtt vetett horgonyt. A hajón volt a felesége: *Meryl* Éva is, akivel példás családi életet élt. *Schnebel* tegnap este elment a hajóról és éjfél tizenkét órakor tért vissza. Nyomban felkereste a feleségét, akivel egy ideig elbeszélgetett. Azután váratlanul előrántott a zsebéből egy kilenő milliméteres revolvert és a mit sem sejtő asszonyra lőtt. A golyó nyakszirten találta a fiatal asszonyt, aki összerokadt. *Schnebel* ezután a halántékába röpített egy golyót s azonnal meghalt. Hoittestét a törvényeszi orvostani intézbe vitték. A veszedelmes sebesült asszonyt a Rókus-kórházba szállították. A rendőrség még az éjszaka kihallgatta *Schnebel*ét, aki azt mondja, hogy férjének nagy adósságai voltak. Valószínű, hogy e miatt lett öngyilkossá.

Ünnepi istentiszteletek. A pesti izraelita hitközség dohány-utcai és Rombach-utcai templomában folyó hó 15-én, Szukkos-ünnepe előestéjén az istentisztelet 5 órakor kezdődik. — Dr. *Kiss Arnold*, folyó hó 16-án délelőtt 10 órakor magyar hitközséget tart a budai hitközség öntőház-utcai templomában.

A munkáspénztár a Bácskában. *Latinovics* Pál főispán Bács-Bodrogmegye értelmiségét megyei értekezletre hívja e hó 25-ére Zomborba. Az értekezleten meg fogják beszélni azokat a módosztatokat, hogyan vonják be a kis embereknek minél nagyobb kontingensét Darányi emberszerető intézményébe, a gazdasági munkáspénztárba.

Egy gróf viselt dolgai. Liptó-Szent-Miklósról táviratozzák, hogy dr. gróf Matuska Lászlót, Liptóvármegye aljegyzőjét és a „Liptó” című lap szerkesztőjét, vasuti jegyek hamisítása miatt Hatvanban letartóztatták. Matuska grófot Liptó-Szent-Miklósra hozták és itt — kihallgatása után — ideiglenesen szabadlábra helyezték. Gróf Matuska a vármegye legelőkelőbb köreiből érinkezett. Letartóztatása itt óriási szenzációit kellett. Egy másik távirat azt jelenti, hogy dr. gróf Matuska ez ügyből kilyólag állásáról lemondott.

Furfangos betörő. *Hoffmann* Mátyás baromfikereskedőnek az Ujvársátr 2-ik számú a'alt levő lakására ma délelőtt beállított egy ember s a családnek azt az üzenetet adta át *Hoffmann*étól, hogy a gyerekeket vigye el a vásárosnokba. Míg a család odajárt, az ismeretlen ember álküccsel felnyitotta a lakást s elvitt egy kis kézi Wertheim-szekerényt, melyben több száz korona értékű ékszer és készpénz volt. A szekérnyét később a Köztemető-úton megtalálták, de üresen. A betörőt keresi a rendőrség.

Hivatalvesztésre ítélt járásorvos. Fejérvármegye jegyelmi választmányra dr. *Vietelki* Frigyes székesfejérvári járási orvost súlyos szabálytalanságok miatt megfosztotta állásától.

Az eskü-téri hid. Az eskü-téri hid megerősítésének tervei beváltak s így a hidat alig háromnegyedévi késedelemmel, 1903. évi október hó 1-ig okvetlenül átadják a közforgalomnak. Ezt a határidőt a minisztériumban immár hivatalosan elfogadták. De ha az idei télen a hidon szakadatulul lehet dolgozni és a zord idő a munkát tartósan nem akadályozza, úgy már 1903. június—augusztus hónapokban meg lehet tartani a felavató ünnepélyt. *Láng* Lajos kereskedelemügyi miniszter az anktó javaslatát magáévá tette és most a maga részéről is a legnagyobb eréllyel sieteti a munkálatok keresztültvitelét, hogy a hidat minél hamarabb átadhassák a közforgalomnak. Az átalakítási munka költségeit mérsékeltek lesznek és a végleges számadatok igazolni fogják, hogy túlzottak voltak a híresztelések az új hid átalakítási költségei felől. Az átalakítás, illetve a hidőkre való ráépítmény folytán a hid külső képe, de csak a hidőrképítményeinek képe változik meg. Arról van ugyanis szó, hogy a hidőrképítményét egy stilszerű kiképzésű, 12 méter hosszú és 14 méter magas kőoszloppal megbóvítik. Csupán a díszítésül szolgáló bronzlovaszobor-csoportozat költséget kell meghatározni és engedélyezni, ezek a bronz-szobor-csoportozatok a négy oszlopon körülbeült készsazezer koronába kerülnek. A szobrok később is ráilleszethetők az oszlopokra. A mostani terv szerint apródokkal és fegyverekkel körülvet magyar lovasalakokat helyeznek a négy oszlopra. Ez eszményi alakok helyett azonban, helyesen jegyzi meg a félhivatalos Magyar Nemzet, szebb volna, ha valóságos történelmi vezéralakokkal díszítenék a hidat, amelynek eszméje különben is szintén a millénium alkalmából szülemlett meg s ezt a vonatkozó is ki lehetne jelezni a történelmi szobrokkal.

Táviratozás drót nélkül. Londonba jelentés érkezett Montrealtól a zokrók a kísérletekről, amelyeket mostanában St-Dominiquen folytatnak a drót nélküli való táviratozás terén s amelyek pompásan sikerültek. A montreali távirat szerint egy álló telep Üszekapcsolat egy robogó gyorsvonaton elhelyezett állomással s a táviratozás hibátlanul ment. A gyorsvonat óránként 60 mérőld gyorsasággal haladt.

Rejtélyes gyilkosság. A bécsi rendőrség néhány hete egy rejtélyes bűnügyben folytat nyomozást. Két hónappal ezelőtt a Mária-Zell melletti erdőben egy *Spacsek* Antónia nevű fiatal leány holtestére akadtak. Eddig csak az derült ki, hogy a leányt szülei tudta nélkül egy *Ringel* Kristina nevű asszony Konitzból Bécsbe esalt, ahonnan Mária-Zellbe utaztak. Hogy a leány miként került az erdőbe, azt eddig nem tudták kideríteni. Ringelét tegnap Olmützben letartóztatták.

Itt is, ott is egy-egy Haeseler. Berlinből jelentik, hogy Vilmos császár a napokban részvét a 3. gárdaezred tisztúkarának vacsoráján és szóba hozva *Goitz* tábornoknak az első hadtest parancsnokává történt kinevezését, így szólt:

— Most már nyugodtan alhatom, mert nyugaton és keleten is van egy Haeselerem.

Haeseler tábornok, akire a császár célozott, a metzi várparancsnok.

Simli Mariska legújabb szerepe. *Székesfejérvárról* táviratozzák: A reverendáris járkáló *Simli* Mariska fejleintést tett a budapesti államrendőrségtől, egy székesfejérvári családott bankóhamisítással valóldva. Adatát *Marton* Anna 13 éves cselédjétől vette, ki a családnál korábban szolgált. *Bécsi* budapesti rendőrtanácsos detektivekkel két napon át itt nyomozott.

Rendőri hírek. A Sebestyén és társa-cég Bethen-utca 12. számú öpítőfőzetét ma hajnalban letörték s nagyobb értékű bört és öpöt ellopáltak. — *Csendovszky* István 29 éves varieté-színész: a Kerespesi-ut 82. számú lakásán magára lőtt, a golyó azonban csak a bakarkajt tarta át. A Rókusban apólják. — *Szalagy* László 28 éves napzsámós bakarkajt a Gizella-maiomban elkapta a gépkörök s összerokosolta. — *Fintér* Imre 43 éves napzsámós kutépítés közben egy gerenda esett. — *Bodog* József 21 éves napzsámós a Geilérthegy viendezése építésénél 6 m. magasságú bört levele. lábát törte. — *Szikora* Málays kocsisát Úri-utca 56. számú haz előtt leestett a kocsijáról. Veszedelmes zúdósáokkal vitték a Szent János-kórházba. — *Kövári* Sándor háziszóka a Kossuth Lajos-utca 1. számú hában egy állványról lezuhant. A mentők automobilon vitték a Rókusba. — *Vitek* Mátyásné napzsámósot a Karpenstem-utca 4. számú haz előtt. *Szavrics* Istvánné a Király-utca 21. számú haz előtt gázolta el a kocsit.

Az osztályorsjáték húzása. Az osztályorsjáték mai húzásán *tíz ezer koronát* nyert 91889, *öt ezer koronát* 25348 20036 94570 99170, *kétezer koronát* 23157 43007 77885 7.690 5361 41549 70874 95798 11118 54321 57858 74404 97006 9528 19639 21745 34524 51021 45089 55688 93199 12087 69069 70791 94739, *ezer koronát* 11735 15330 30629 41666 87735 88610 94141 6769 8536 17669 23236 31919 17284 28449 38491 43126 60000 63427 978-4 13001 17863 342-9 44846 51167 16644 28510 32296 91679 5514 12082 422-9 70666 82418 84554 88731 91424. *öt száz koronát* 15949 20616 64189 78163 91991 93638 11177 27683 37818 58645 77121 83861 8403 13029 57782 58872

59251 6710 97521 98774 8979 12843 24886 34940 42293 48462 76220 76923 84584 8288 6389 10387 31873 31861 86326 52359 57574 80903 81459 93739 3531 18276 22068 28086 31269 37077 40627 43163 45676 58980 80853 91977 94384.

(x) **Budapesti Mechanikai (Zander-) Gyógyintézet.** (VIII. Muzeum-körút 2. (igazgató: dr. *Bleich* Miklós.) — Testgyenyésítő és fejlesztő gimnasztika. — Teljes Zander-féle mechanikai gyógyberendezés. — Orvosi massage. — Forróleők, villamosleők- és szén-savas-leürdők. — Prospektus. — Telefon.

(x) **Gebauer Károly** hazai érokoporsó-gyáros temkezési intézete VII. Erzsébet-körút 26-ik számú házban van.

Évforduló.

Szeptember hó 23-án volt évfordulója annak a királyi rendeletnek, melyet 1784-ben bocsátottak ki Franciaországban és amely szerint a zsebkedők épp oly szélesek, mint hosszuk.

Évfordulót ül már manapság
Az úri nép, paraszt s a papság:
Született ez, meghalt a másik,
Mulat ez vígan, az meg ásít,
Es minden meg van írva szepen,
— A dátum is a nép szívében; —
Hogy elfeledjük, — isten ója;
Minek van ma évfordulója.

Ezért is hódoljunk tenéked
Ki minden díszit, ki minden éket
Felművészt, — kondóknak királya,
Zsebkedőmet nélkülek ki állja
A veszedelmet, amit a léha
Szel hoz tavasszal s ősszel néha?
S ami a büccseségnek átka,
Baj volna nélküled a mátha.

Évfordulót megünnepeljük
Jóságod zengjük, énekeljük:
Jó vagy, mert szarított a könyvet
Es szép és illatos és könnyed,
Átlászó vagy és csipkeszélés,
Es épp oly hosszú vagy, mint széles.
Soha ne hagyjon el emiéked,
Főképpen influenzán végett!

d.

FŐVÁROS

(*) **Az iskolásleki választások.** A VI. kerületbeli választók ma délután nagy számban gyűltek össze s a VI. kerületi előljároság díszteremben, hogy a nem-sokára bekövetkező iskolásleki választások módozatairól értekezzenek. A gyűlésen minden politikai párt képviselve volt. Előnkéte egyhangulag *Tenczer* Pál iskolásleki elnököt választották meg.

Tenczer megköszönve a bizalmat, vázolta az iskoláslekek történetét s kifejezte, hogy míg egyrészt az évek folyamán nem szorult háttérbe az iskolai felügyelet ügye, másrészt előtérbe lépett a játékonyság ügye. Most ezen a téren meg többet kell tenni, mert hiszen a külleken új iskoláslekek alakult és ezt a Liptóvárosnak támogatnia kell. Indványozza végül, hogy válasszának egy tizenegy tagu kijelölő-bizottságot. (Általános helyeslés.) *Tenczer* Pál beszéde után *Vászonyi* Vilmos, a kerület országgyűlési képviselője szólat föl, aki arra kérte a választókat, hogy az iskoláslekek ujjaalakításánál tegyék le a politikai pártokosadást; mert a cél az, hogy olyan iskoláink legyenek, ahol hazafias, sokat tudó ifjak nevelődjenek föl. Ugyannak kell tehát lenniök az iskoláslekeknek is, hogy ezt a célt keresztül tudják vinni. — *Csery* Kálmán, volt iskolásleki alelnök meieg hangon emlekezik meg azokról az érdemekről, amelyeket *Tenczer* Pál szerzett az iskolásleki elnöki székbén s kéri, hogy — a polgárság bizalmából — azt továbbra is tartsa meg. (Éljenzés.) *Radozsa* János ugyanabban az értelemben szolt, mint *Vászonyi* s kéri, hogy ezekbe a választásokba a politikai momentumokat ne keverjük bele. Az értekezlet ezek után elfogadta *Tenczer* Pál indítványát s megválasztotta a kijelölő-bizottságra a következőket: *Vászonyi* Vilmos (elnök), *Gaál* Károly, *Radozsa* János, *Stieber* Vince, *Lótv* Tivadár, *Rozsályi* Manó, *Videnczy* Lajos, *Felek* Béla, *Pollacsék* Sándor, *Wolfner* József, *Bíró* Elek.

(*) **A Szt.-István-templom orgonája.** Az orgona-pályázat ügyében kiküldött szakértő-bizottság ma délután ülést tartott s beható bírálat alá vette a beérkezett pályázati ajánlatokat. A bizottság azt javasolja, hogy az orgona készítésével bízzák meg a *bécsi Rieger-céget*, amelynek Budapestben is van műhelye. Ez a cég 37.000 koronát kért az orgona elkészítéséért. — Megemlítjük ezuttal, hogy a hangszerkészítők vegyes ipartestülete főszóialásának a figyelembevételével a tanács elrendelte, hogy vizsgálják meg újból a belvárosi és érsebetvárosi orgonákat abból a szempontból, hogy mennyiben igaz az a hír, hogy az illető orgonakészítők egy nem annyi regiszterrel látta el az orgonát, mint amennyi ki volt köve. Szigorú ellenőrzés szükséges tehát az iránt, hogy ugyanez a Szt.-István-templom orgonájánál is előforduljon.

(*) **Uzáltyos ruha az iskolában.** A VII. kerületi I. sz. iskolaszék elnöke: Zboray Béla előterjesztést tett a tanácsos, amelyben elmondja, hogy a tanítónők az előadásokhoz rendszeresen uzáltyos ruhában jelennek meg s ezzel a még oly tisztán tartott iskolatermekben is port kavarnak föl, ami a zsongeokoru gyermekek egészségére ártalmas. Kéri a tanácsot, rendelje el, hogy a tanítónők az előadásokra csak uzáltyalan vagy legalább fölkapcsolt ruhában jelenjenek meg.

(*) **Latin nyelv a felsőbb leányiskolában.** A főváros a felsőbb leányiskola ötödik és hatodik osztályában a latin nyelvet is taníttatni akarja. A kultuszminiszter ma tudatta, hogy csak akkor enged meg a latin nyelv tanítását, ha a főváros a hetedik és nyolcadik osztályt is megnyitja. A fővárosnak azt a tervét, hogy a felsőbb leányiskola négy alsó osztályát polgári iskolának alakítja át, a miniszter nem hagyta jóvá.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Operaház.** Akik ma este az Operaház Faust-előadásához estek, hogy megnézzék mexikói vendégénekünk, Bernal Gusztáv Meffiszó-alkítását, fölültebb jól jártak, mert nagy gyönyörűséggel töltöttek Mihály remek Valentínjában. Bernal ur mai szereplése minden tekintetben megerősítette azt a véleményünket, amelyet első fellépése alkalmából magunknak megismertünk. Ismét kiült, hogy ennek az érthetetlen vendégzereplésnek semmi jogosultsága nincsen, ha csak éppen az nem, hogy Mader igazgató ur rúbuszt akart feladni a közönségnek és a sajtónak, akárcsak Isaberti és Cartelano vendégzereplése alkalmából. Kissé kényelmetlen érzést kelt bennünk, sőt aggodalmat is, az a körülmény, hogy az igazgató ur megítélés képességében egymásután következetesen csalódunk kell. Ugy halljuk, hogy Bernal ur itt nálunk, a mi költésünkre tanulta be Meffiszót, azonél pedig esténként hat-száz korona honoráriumot kap. Hogy nem volt biztos szerepében, láttuk; ettől az ördögtől senki se félt, de mindnyájan féltünk tőle, hogy valami balcsot ér. Bernal ur tehetséges fiatal kezdő, akire olasz staggioneknál esetleg szép jövő vár, de akinek vendégzereplése a m. kir. Operaházban érthetetlen. — Kedves volt Sybel szerepében Palágyiné, akinek hangja és énekudása jejlődött, amióta utólagra hallottuk. Margit szerepében Ney Hermína, tehetséges fiatal primadonnánk ismét bebizonyította hogy szerződtetése az Operaház művészeti tartalmának meg-gazdagodását jelenti. A legnagyobb eísmérettel kell megemlékeznünk a kórusról, amelynek precíz, összevágó és kitűnően árnyalt produkciói nagy gyönyörűséget okoztak. (G-ly.)

** **A Csókon szerzett völegény.** Sok esztendővel ezelőtt, amikor a Csókon szerzett völegény a Népszínházban szíre került és hosszú ideig állott sikeresen a műsoron, mindenki felismerte a néhai kitűnő Szegedy Józsefnek azt a szándékát, hogy testre szabott szerepet írjon, amely nemcsak több és tarkább alkalmat ad ábrázolásának érvényesülésére. A szerep régi híre sarkallta ugy látszik Fedák Sári kasszony becsúgyát is, amelynek betelérére a Vig-színház vendégzereplő alkalmat adott. E kitűnő intézet pompás együttesének produkciója a kissé avult és pár jelenésében felrészelt darabban is lelettébb érdekelte a közönséget, amely egészen megtöltötte a színház nézőterét. Fedák Sári kasszonyról szólva, aki Abay Irén szerepét játszotta, ketté kell választani mai játékát. Az angol dalbetétek és az őket követő táncok után sűrű tapsokat kapott és ezután is feltűnt a kasszony egy téren volt temporementuma, amelyet csonkítatlan hozott vissza a színe. Szerepének naív tónusai már nem sikerültek, alakítása a játékos jelenetekben nagyon elhalványodott, de ahányszor a szerep pajkosabb momentumokkal élevednek, a kasszony ismét érvényesült. A felvonások végén hívták a Vig-színház kiváló erővel együtt, akiknek sorából a Nók Lina, Hegedűs és Szerémi hármasának jutottak Crias áramlása a derűségnek. Ez a hármas igazán kolosszális. Jeles Góth is, akit csókon szerznek meg a darabban. Balassa, a nagybácsi, Tapolcaai a szinigazgató szerepében jeleskedett. Főti Frida ma egy dal előadásával tűnt fel kellemesen. Az egész est pedig annak a tanulsága, hogy a Vig-színház énekes darabban is milyen kitűnően állja a helyét. Hogy egyáltalán ez a színház mindent tud. Az egyes énekszámokhoz Pásztor Árpád írt pompás szöveget.

** **Magyar Színház.** A sötét kamra szombaton került először színe a bemutató előadás szereposztásában s az összes új betétekkel. A tegnapi először énekel Honolulul Lulul zajos tapsokkal fogadta a közönség s nagy sikere volt a Nellie Ferry stepping dance-ének is. Vasárnap délután is a sötét kamra kerül színe, az előre hírdetett Lottó szerdéséi

helyett. — A Magyar Színház személyzele már teljesen elkészült a Második házasság című francia bohóságga, amelynek a jövő hét folyamán lesz a bemutatója. Főszerepe van a darabban Borossnak és Rathonyinak, az utjonnan szerződött tagok közül pedig Horváth Paula, Hajos Kamilla, Farago Odón és Szomor Miklós mutatkoznak be a darabban, amelyet Szilágyi Vilmos rendez. — Az énekes személyzet most a B. A. L. E. K. című francia operettet tanulja amely a Magyar Színház néhány évevel ezelőtt a legzajosabb sikerrel mutatott be. Szorgalmasan olynak a próbák egy másik francia bohósággból: a Pierre Weber Mau gauche című darabjából is, amelyet Balkézről címen Heltai Jenő fordított magyarra.

** **A létért való küzdelem.** Daudet Alfonz utolsó drámái műve, A létért való küzdelem, mely öt éven át műsordarabja volt a Nemzeti Színháznak, holnapután, csütörtökön kerül ismét színe új betanulással és részben új szereposztással: Paul Astier képviselő szerepét először já szssa ezuttal Caszár, kinek korábbi szerepét Caussadeot Ivánfi fogja játszani szintén először. Ujak lesznek még R. Maróthy Margit (Esther) és Paulayné (Rocazère marquise). Régi szerepeiket megtartják: Jászai Mari (Mária Antónia), Ujházi (Vaillant), Gyenes (Cheminéau), Horváth (Adriani), Dező (Lartigue), Helvey Laura (tábornagy) és Török Irma (Lidyé). A létért való küzdelem legutóbb 1899. márciusában került színe.

** **Uj énektanáró.** Barber Franciska, a jeles tehetségű koncer- és operanékeső, aki Budapesten és a külföldön is előrangú mestereknél nyerte kiképzését, hosszabb tanulmányúttal visszakerült Budapestre. A művésznő, aki hangverseny-, operas és szalonéneket valamint zongora-tanítomást fog nyitni, a zenepedagógiát nagy sikerrel oioytatja és jeles módszere, amelyet a legkitűnőbb tanároknál sajátított el, nagy eredményre váltak be. Az énekeső különben a tél folyamán a hangverseny-dobogón is meg fog jelenni, ahol a közönség mindig szívesen látja.

** **A kolozsvári Nemzeti Színházról.** Kolozsvárról jelentik lapunknak: Azoknak az ünnepegeknek a sorozatában, amelyek a Mátyás-szobor leleplezése körül lezajlottak, fényesen állta meg helyét a diszelóadás, amelyet Megyeri Dezső, a kolozsvári Nemzeti Színház kitűnő igazgatója jeles társulatával rendezett. Minthogy nem volt biztos, hogy vajon József Agost főherceg eljön-e a diszelóadásra, Megyeri Dezső, aki minden ünnepélyre meg volt hiva, megkérdezte egy alkalommal Wlassics minisztert, eljön-e ő fensége a diszelóadásra. A főherceg, aki éppen közel állt, meghallotta a kérdést, arra fordult és látván az elégsz igazgatót, hirtelen így szóló hozzá:

— Nem, kedves igazgató ur, most igazán nem mehetek el.

A főherceg tudniillik családi gyászra miatt nem mehetett el a színházba, ahol azonban az összes minis-terek megjelentek. A diszelóadás bebizonyította, hogy Megyeri Dezső a kolozsvári Nemzeti Színház nagy hagyományaihoz méltón igazgatja a reá bízott műintézetet, amelyre ugyancsak nehéz feladatok háramlanak, mert műsoraiban egyenesen kell a dráma, az operai, opera és bohózat műfajait, amelyeket a fővárosban négy-öt színház kultivál. A diszelóadás magas színvonalon állt. Stephanidesz, a jeles karmester és komponista vezetése alatt a zenekar a lendületesen előadott Hunyadi-nyitányval kezdte meg az előadást. Ezután Tóvölgyi Margit, a kolozsváriak ünnepeit tragikája csengő hanggal és éiragadó érzéssel szavaltja Jókai ragyogó szépségű Prologusát, amelynek elhangzása után a közönség percekig ünnepelte a költő-királyt. A hűség próbájában Szentgyörgyi művészetét csodáltuk, mellette T. Halmi Margit, Dezső, Papp Miklós érvényesült. Végül Mocsonyi: Szép Ilonka című dalművének negyedik felvonását hallottuk pompás előadásban; Sugar Aranka, Hunfi és Kassai kitűnő volt. Végül nagy eísmérettel kell megemlékeznünk Megyeri avatot rendezéséről. A derék igazgató különben most olyan hazaifas és művészi vállalkozásba kezd bele, amely a legnagyobb eísmérettel méltó. Magyar ciklust rendez, amelyen két hónapon át a magyar drámaírás remekeit mutatja be a leggondosabb rendezésben.

** **Szabadságharcol dalok.** Erdélyi Dezső zenetanár, jeles cimbalomművész, a Nemzeti Zenede új cimbalomtanára, 50 szebbnél-szebb szabadságharcol dalt gyűjtött össze. Oly gyűjtemény ez, mely a cimbalom-irodalom legszebbjei közé tartozik. Ilyes Bánti kőtői lendülettel írt előszóban méltatja a dalok szépségét. A diszesen előállított kőtet ára 4 korona. A legnagyobb magyar emlékeknek méltóan áldozott kegyelettel a szerző s szép gyűjteményét Kossuth Ferencnek ajánlotta. A zeneképző közönség körében nagy népszerűsége tarthat számot Erdélyi Dezső jeles gyűjtése.

** **Az Igmándi kispap Amerikában.** Berzók Árpádnak itthon is kedvelt népszerű műve, az Igmándi kispap e hónap 21-ikén színe kerül New-Yorkban. Az ottani Magyar Egyesület tagjai adják elő az egyik newyorki színházban. A darabot Kóssó Imre rendezte,

aki valamikor a Népszínház volt tagja. Az előadás tisztja jövedelmét kivándorolt magyarok segítségére fordítja.

** **A keoskeméti színház megnyitása.** Szombaton, e hó 11-én nyitotta meg Kövessy Albert igazgató kiválóan szervezett színtársulata a keoskeméti színi idényt. Ez alkalommal Gézy István és Lampérth Géza költői szépségekben gazdag színműve a Kodostó került bemutatásra. A közönség színtulajás megtöltötte a színházat és meg-megújult tapsvirral fogadta a Rákóczy-korszak gyönyörű apotheozisát. A darab előtt Makó Aida, a társulat kitűnő drámai hősnője, Lampérth Gézának a vidéki színpadok számára írt új prólogusát szavalt a nagy hatással, mely után Lampérth Gézát, a jelen volt szerző számtalanszor hívták a lámpák elé, ugy ekkor, mint minden felvonás után. A szereplők közül kiváltak: Váradi Jolán (Zsuzsi), Ercekövi (Jávorka), Könyves (Mikes), Morvai (Nagyvezér) és Benedek (Bercsényi).

MŰVÉSZET

□ **A Vörösmarty-szobor.** Ma délután 3 órakor a Vörösmarty-szoborbizottság ülést tartott az Otthonkörben. A bizottság ma végeképpen lezárta az első pályázatot, amelyből tudvalevőleg megbízást a kivitelre egy pályázó sem kapott és megette a szükséges intézkedéseket az új pályázatra, amely szűkebb körű lesz az első pályázaton az első kategóriába osztott öt művész között. Az ülésen ott volt Rákosi Jenő elnök, Sajó Aladár jegyző, Bóthly Zolt, Csajthy Ferenc, Csiklay Lajos, Ernszt Lajos, Erős Gyula, Gondai Dezső, Keszler József, Lipsey Adam, Lyka Karoly, Loránt Dezső, Margaitis Ede, Rothauer Miksa és Szalai Mihály.

Az elnök elsőbben bejelentette, hogy az elnökség a bizottság nevében köszönő-levélet intézett Hausmann Alajos, Schuek Frigyes építőkhöz és Sennyei Károly szobrászhoz, mint akik az első pályázatról szakértői véleményt mondtak. Beszámolt ezután a költségről, melyet a pályázat a szoboralapnak okozott.

A jegyző statisztikát terjesztett elő arról, hogy milyen volt a kiállítás látogatottsága. Az eredmény üresedetes és meglepő. A kiállítás 18 egész és egy fél napon át volt nyitva. Ez idő alatt nem kevesebb, mint 83.407 ember látogatta. Az első vasárnap 98:0, a második vasárnap 8820, a legelső napon 2290, a legutolsó napon 3349 ember járt a kiállításban. Az elnök bejelentette, hogy a pályázott modellek szétosztattak. Minthogy jóval több mintát kértek, mint amennyi szétosztásra rendelkezésre állott, a szétosztásnál tekintetbe vételek például az, hogy egy városba egyenlő több minta ne kerüljön; számolni kellett továbbá azzal is, hogy mely mintákat lehet könnyebben megszerezni szállítani; az elnökség lehetőség szerint teletített minden speciális kívánságot is. A jegyző előterjesztette a szétosztás eredményét. Az előterjesztés szerint 30 helyről kértek mintát, holott csak 25 állott rendelkezésre. A díjazott minták közül 11 fővárosi egyesületek és iskolák között osztották szét, a többi vidékre került.

A bizottság köszönettel vette és jóváhagyta az elnökség intézkedését. Ezután az elnök előterjesztette a bizottság elnökének a pályázatra. A bizottság határozata szerint szűkebb pályázat lesz Kallós Ede, Lageti Miklós, Rona József, Teles Ede és Tóth István között. A pályamunkák 1: 5 arányban készítendőek el. A pályázat 1903. január 31-én délután 4 órakor jár le. A pályaművek legkevesebb egy hétig ki lesznek állítva és ez idő alatt dönt is a bizottság, amely amennyiben a pályázók közül valakinek megbízást ad, a megbízást nyert pályaművet nem díjazza. Az esetleges pályaterven túl, mint amely nem kap díjat: a bizottság a következőképpen díjazza a pályaműveket: az elsőt 3000, a másodikat 2000, a többit 1000—1000 koronával.

A városi eljárasarokból már csaknem valamennyi pályamunkát elszállították. Az elnökség ezután is felszólított mindenkit, aki munkáját még nem vitte el, hogy október 15-ikén, délután este öt óráig a kiútdó elismervény ellenében okvetetlenül szállítsa el művét. A bizottságnak a kiállítás helyiségét szerda este 5 órakor üresen át kell adnia és azokat a műveket, amelyeket addig el nem visznek, kénytelen lesz beraktározni, természetesen mindennemű felelősség kizárásával.

□ **Mátyás-emlék a művésztelepen.** Az epreskeri művésztelepen, a magyar királyi festő mesteriskola és szobrásziskola telkén Strobl tanár és tanítványai érdekes emléket állítottak. Egy kápolna ez, amelynek faragott kövei a budavári régi Mátyás-templom romjából kerültek ki. A kápolnába hatalmas vasrúcsok kapu vezet, amely fölött ott diszeleg a nagy király címere, e görkös névalírásai: „Matthias Rex.“ Közömben az egésznek ninos tórossa, hanem a kápolna közepéről fölékel emelkedő sudára lombja alkotja a tetőzetet.

□ **Salamon Ferenc szobra.** Salamon Ferenc szobra már elkészült s még ebben a hónapban fel is állítják a Ferenc József-terem, a Szechenyi-szobor parkjában. Az emlékművet Jankovich Gyula mintázta s a napokban kerül ki az Öntőműhelyből.

□ **A Szent István-bazilika főoltára.** A lipótvárosi Szent István-bazilika főoltárát kép helyett szobormű fogja ekesíteni. Ábrázolja pedig Szent István királyt, kinek alakját Strobl Alajos mintázta és most iraragják ki karrarai márványból.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Kegyület forrása.** A Pesti Szent-Egylet dícséretes példát adva működésének hazafias szellemével *Kegyület forrása* címmel magyar nyelvű imakönyvet adott ki, amely mély gondolatokkal és nemes érzéssel teli jóhatsók tartalmaznak temetések, gyászolók és sírok meglátogatása alkalmára. A közvetlenségükben és költői szárnyalásukban megkapó imákat a héber jóhatsók nyomán *Haldsz* Nátán szerkesztette. A szépen kiállított könyv ára 2 korona.

○ **Abonyi Árpád bosnyák novellái.** Az Athenaeum olvasótára X. évi. 23. sz. Ára köve 1 korona. A nagyszabású, hatalmas rajzok és érdekessítő történetek hatású rendkívül emeli Abonyi nyelvezete, mely a mellett, hogy csiszolt és hajlékony, rendkívül érdeklős és jellemző. A szép könyvnek bizonyára megérdemelt sikere lesz a közönség körében.

○ **Vigasztalások könyve.** Elmékedések és hangulatok. Írta: *Hock János*. Rövid idő alatt immár a második kiadásban jelenik meg ez a szép könyv, bizonyosságul annak, hogy teljesíti hivatását: vigasztalást és biztatást önt a lelkebe, melyek hozzájárulnak. A könyv nagy hatásának titka abban rejlik, hogy *Hook* nemcsak mint pap szól olvasóihoz, hanem mint költő is, kinek szívén és lelkén átviharzanak mindazok a fájdalomak és keserűségek, melyek az emberiséget gyötrik. Ára díszes vászonkötésben 6 korona, finom bőrkötésben 10 korona. Kiadója az Athenaeum.

○ **Csetz táborkok emlékiratai.** A külföldön élő *Csetz János* 1848/49-es táborkok, Bem tábornak legmagasabb rangú, életben levő tisztje, megírta emlékiratait. Az emlékiratok kiterjednek a szabadságharc eseményeire és több olyan részletet világítanak meg, amelyekről csak *Csetz*nek, mint Bem tábornok után következő tisztnek volt tudomása. A Történelmi Lapok közli *Csetz* táborkok iratait. A lap Kolozsvárt jelenik meg, előfizetési ára egy évnegyedre 2 korona.

SPORT

○ **Az Urkocsisok Szövetsége,** melynek szeptemberi ügétversenyei a budapesti publikumnak még mindig élénk emlékeztetőben vannak, mert egy a nyújtott sportban, mint a közönség érdeklődése tekintetében az első igazán gyönyörűtűtő ügétversenyeket rendezte a még szép jövőnek előbe néző Erzsébet királyné-üti ügétpályán, gondoskodik arról, hogy a jövő év tavaszától kezdve szépen dotált, nagy díjakat írva ki, az ügét-sportnak mind nagyobb közönséget hódítson. A jövő év tavaszán 5000 és 10.000 koronával dotált három és négyéves versenyek, összesen 4500 koronás két éves verseny s a 7000 koronával dotált *Andrássy-díj* kerülnek döntésre. Ez említett versenyekre 1903. év március 1-én van bántajelentés. A szövetséget már 1904-ik évre is irt ki igazán nagyszabásúnak mondható versenyeket, a 10.000 koronás *Károlyi* és *Andrássy-díjakat* évről-évre fogja megtartani s amint a beérkező bántajelentésekről láthatjuk, a nevezések 70-80 körül vannak. A hazai ügét-sportnak igazán csak méltó otthonra, rendezvény pályára van szüksége, hogy egyszerre erőre kapjon, méltó pozíciót foglaljon el a versenyegyletek sorában.

Az utolsó nap.

— Őszi lövészvények. —

Budapest, október 14.

Gray jegyében zárult a meeting. A meglepetések nagystílű jockeja újra két versenyt nyert ma s bámulatos finisheivel szinte megdöbbentette a közönséget, amely már vakon fogadja *Grayt*, akármilyen lóra ül, ugy hogy egyhamar alig lehet outsider.

A budapesti versenyektől a tavaszi meetingig nem nagy közönség bucsuzott el, de akik kijöttek a versenyterre, — agg, viharedelt totalizátorhiénák és bookmaker-rókák, — rendkívül érdekes versenyekben gyönyörködhetek.

Az eladók handikapjában nagyon könnyen nyert *Garáda* a favorit *Sweet Love* ellen s a második futam tízes mezőnyében eleitől végig vezetve *Tullia* szárguldott be elsőnek, de futása közben keresztelte társait s így mindenki tudta, hogy óvás lesz. A kis kék tábla csakugyan ielrűpült, s rövid tanácskozás után *Tullia* dícsősége véget ért s *Condottiere* hívei kaptak pénzt tickettjükre. De az *Egyed* álló hamar revansot vett, mert nemcsak, hogy a sötét *Galante*, hanem a kettő *Gray*, a csodolavas nyargalta.

Az érdeklődés természetesen a 20.000 koronás *Lovaregyleti díj* felé fordult, amelyért csak négy ló indult: *Maodonald*, *Vaga*, *Pázmán* és *Mágnés*. Mindegyiket szívesen fogadták, de legtöbb híve *Maodonaldnak* akadt, amely igen könnyen győzött a végig vezető *Vaga* ellen s ezzel kiváló állóképességről tett tanúságot.

A mai nap egyik kis szenzációja volt *Alfonso* győzelme is, amelyet beavatottak már napok óta biztosra vettek. A könnyen súlyozott mén 10-szeres pénzzel örvendeztetette meg híveit.

S ezzel véget ért a meglepetésekben, tragédiákban gazdag őszi futtatás. Sok apró ember hagyta ott keservesen megkeresett pénzét, a bookmakerek meg-

gazdagodva utaznak Bécsbe és holnapról kezdve senki sem törődik a totalizátor s közönség oszlatere iránt. Eldobott tikketek borítják a tribünök előtti térémet, szomorú tanúságai annyi üszedőlt szép reménynek. S a versenylovak párnázott vasúti kosikban robnak ki Bécsbe, ahol új osaták, új küzdelmek kezdődnek.

De ah I akik Budapesten törtek le, azok tavaszig alig eszméinek föl.

A versenyek részletek eredménye:

I. **Eladók handikapja.** Díj 2000 korona. Távolság 1800 méter. Báró Springer G. *Garáda*ja (*Dangmann*) első, *Sweet Love* (*Taral*) második, *Jász* (*Huxtable R.*) harmadik, azután *Vitézlő*, *Hoz*i, *Suave*, *Melidius*, *No-good*. Totalizátor: 10: 36. Helyre fogadások: I. 50: 72. II. 50: 66. III. 50: 114.

II. **Kétévesek eladó versenye.** Díj 2000 korona. Távolság 1400 méter. Szemere M. *Condottiere* e (*Bonta*) első, *Fortunatus* (*Russel*) második, *Göndör* (*Lawton*) harmadik. Futott még: *Thibet*, *Probeweise*, *Veranda*, *Vadone*, *Üstökös*, *Pikás*, és *Tullia* (*Zsebök*). Utóbbi küzdelem után nyakoszszaal első lett *Condottiere* ellen, de ráolvaglás miatt disqualifikáltak. Totalizátor: 10: 30. Helyre fogadások: I. 50: 76. II. 50: 104. III. 50: 136.

III. **Lovaregyleti díj.** Tiszteletdíj 3000 korona értékben és 16.000 korona az elsőnek. 2000 korona a másodiknak, 1000 korona a harmadiknak. *Péchy* *Andor* *Maodonald*ja (*Taral*) első, *Vaga* (*Barker*) második, *Pázmán* (*Cleminson*) harmadik, azután *Mágnés*. Totalizátor: 10: 26. Helyre fogadások: I. 50: 70 és II. 50: 74.

IV. **Nyeretlen kétévesek versenye.** Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. Egyedi L. *Galante*ja (*Gray*) első, *Talvolta* (*Dangmann*) második, *Szécsend* (*Taral*) harmadik. Azután: *Hugom*, *Dost*, *Kioto*, *Teja*, *Ikaros*, *Lo del loro*. Totalizátor: 10: 104. Helyre fogadások: I. 50: 104. II. 50: 66. III. 50: 74.

V. **II-od oszt. eladóverseny.** Díj 3000 korona. Távolság 1000 méter. *Petanovits J.* *Alfonso*ja (*Fries*) első, *Dallos* lány (*Holmes*) második. *Aha* (*Taral*) harmadik. Azután: *Orgona*, *Cassandra*, *Camperdown*, *Tolmács* és *Torpedo*. Totalizátor: 10: 101. Helyre fogadások: I. 50: 114. II. 50: 108. III. 50: 72.

VI. **Welter-Handicap.** Díj 3000 korona. Távolság 2000 méter. Egyedi L. *Cavatina*-ja (*Gray*) első, *Hamlet* (*Krouzil*) második, *Alena* (*Adams*) harmadik. Azután: *Töporityü*, *Sobri*, *Cserhá*t. Totalizátor: 10: 40. Helyre fogadások: I. 50: 98. II. 50: 136.

Nyitlér.

A Szinye-Lipóczi Lithion-forrás

Salvator kímélő sikkrel használtatik

vese-, húgyhólyag-, húgydara- és közhévígybántalmak ellen, vizeleti nehézségeknél, továbbá a légző és emésztési szervek hurutos bántalmainál.

Húgyhajtó hatású!

Használat! — Használati útmutató! — Csirizmentés!

Képlettel ábrák a gyógyszer használatára vonatkozóan.

Budapestben, főraktár: *Édeskúty L. unál.*

Magyar Lányok

a legelőkelőbb képes hetilap fiatal lányok számára. Szerkeszti **Tatsek Anna**. Gondos és finom regényei, cikkei, tanulságos olvasmányai, képei szórakoztatják és nemesítik leányainkat. — Kiadja *Singer és Wolfner* (Budapest, *Andrássy-ut* 10. szám) a holmutatványszámok kaphatók. Előfizetési ára negyedévre 3 korona.

Az Én Ujságom

a legkedveltebb magyar gyermeklap. Szerkeszti **Pósa Lajos**. Gyermekregény, mese, vers, oktató cikk, rejtvények sok van benne, hetenkint szép képekkel tarkítva. **Érdeklősége magyarsága és érdekessége** a legkedveltebb olvasmányává tette a gyermekeknek. Kiadja *Singer és Wolfner* (Budapest, *Andrássy-ut* 10. szám) Ára a képes gyermeklapnak negyedévre 2 kor. Mutatványszám ingyen.

Vidékre pontosan szállít a Szt.-Lukácsfürdő-Kutvállalat, Budán.

*** AZ UJ ANGOL ***

FÉRFIRUHA-BÉRLET

LEGJOBB RUKÁZKODÁSI RENDSZER

♦ DEUTSCH F. KÁROLY ♦

BUDAPEST, ANDRÁSSY-UT 1. SZÁM.

Budapesten 18-19,000 frt forgalmu Gyógyszertár

családi okokból sürgősen eladó. Első letétlél 40-45000 frt szükséges. Részletes feltételek „A Gyógyszertár” kiadó hivatalában, Budapest, VII., Károlyi-ut 10. sz.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **A személyi mérlegverők.** Három évvel ezelőtt a temesvári törvényszék vizsgálóbírája névtelen levelet kapott, amelynek írója egy személyi mérlegverő banda működését leleplezte. A vizsgálat és a sok exhumálás igazolta is a vádat; néhány asszony a törvényszék elé került, mely a mérlegkereskedővel, *Korin György*vel együtt el is ítélte őket. A temesvári vizsgálóbíró, mint onnan táviratozók, ma ugyanazzal a kézírással, mely harmadéva a tömeges gyilkosságokat elárulta, két újabb esetről kapott följelentést. Két asszony, hogy zavartalanul szerelmeskedhessék, megmérgezte az urát; *Korin* mesterségét most egy más oláh folytatja, aki jó pénzért bárkinek ad mérget. A temesvári vizsgálóbíró *Zsebelyre* utazott, hogy a névtelen följelentésre a vizsgálatot megindítsa,

A dob-utcai gyilkosság.

— Itélet. —

Budapest, október 14.

Geiber Baruch, a dob-utcai bukkott leány gyilkosa, ma is nagy közönséget vonzott a törvényszék esküdtszéki termébe. A tárgyalás mai második napján is nagy érdeklődés mutatkozott a bünyűg iránt, mert tudták, hogy ma itéletre kerül a sor. De az érdeklődők kétharmada künn rekedt a helyszűke miatt. A tárgyalás így folyt le:

Délelőtt tízenegy óraker kezdte a tárgyalást *Zsitvay Leo* enik a legelőbb felolvasta az esküdtekhez intézendő kérdések szövegét. A négy csoportba osztott kérdéshalmaz minden igényeknek megfelelt. Benne van a kérdések között a premeditáció kérdése, amint a kérdést az ügyész formulázta (előre megfontolt szándék, gyilkosság, rablás), továbbá a védő kérdései is helyt nyertek (az ölési szándék hiánya, erős leindulás, önvédelem, ijedség.) Ezeket kívül a rablásra és lopásra vonatkozó kérdések is helyt foglalnak a kérdések között. A kérdések felolvasása, indokolása és az ügyész részéről elhangzott kitogás és semmisségi panasz bejelentése után a perbeszédre került a sor. *Dr. Sälley* Bana ügyész megdöbbenéssel kezdte vádbeszédét, mert a vádlott elvelemedtségéhez keves hasonlított tapasztalt még az életben. Sem családi nyomor, sem szükség nem gyötörte. Egyszerűsége, erős fiatal ember, aki becsületesen kereshette volna meg a kenyerét. Elgyötlen enyhítő körülmény nem szól mellette; nincs egy szalma-szál, amelybe az irgalom kapaszkodhatnék. Egész élete dobzódás, pénzszórás és lopás. Konok visszaseséi miatt Ausztriából kiutasították. Később tisztességes kenyérhez jutott; és kis közönségben a német nyelveit tanította, de onnan elistett a fővárosba, ahol a kőjtányakon kereste nemtelen; szenvedélyeinek kielégítését. A vádlott előre megvásárolta a gyilkos szerszámot, ebből is meg lehet állapítani az előre megfontolt szándékot. Az áldozat utcai leány volt, testével kereste kenyerét, de volt valami mégis életében, ami őt számalunkra, méltánylásunkra érdemessé tette. Keserves keresetéből tartotta fenn kis öccsét. De mi tehett a vádlottat szeméink előtt rokonszenvenessé? Semmi a világon. Merem állítani, hogy kettőjük közül az a bukkott leány állott magasabb erkölcsi színvonalon. Kérem a vádlottat a vád értelmében elítélni.

Dr. Fried Vilmos védő érti a lelkek felháborodását. Amde e teremben nem indulatokra, hanem igazságszóra van szükség. Elismeri, hogy *Geiber* tolvajjásokat követett el, de a tolvaj rendszerint kis eszközökkel dolgozik és nem gyilkol. *Geiber* tudta, hogy *Müller* Teréznek pénze nincsen, ahol nem is volt oka arra, hogy őt pénzért megölje. De azért sem lehet őt gyilkosság elkövetésével vádolni, mert a tanak vallomása szerint a vádlott vonzalommal, szeretettel viseltette a leány iránt. A kriminalisztika is azt bizonyítja, hogy még a legvérengzőbb gyilkos sem volt más, mint hü, gyengéd és szeretkejeljes a kedvese

íránt Volt Gelbernek vagyonosabb nővel is viszonya. Ha gyilkolni és rabolni akart volna, akkor nem megy egy általa is teljesen vagyonalannak ismert nőhöz. Nem is szánt nyulni ő a főbka az eset megtörténte után, hogy kirabolja, hanem azért, hogy vézró ujára nyugot keressen. Az utcai nők nagyvonalúak az ő ékszerkeket, brutálisak azok védelmében, sőt azokért életük is kockáztatják. Müller Teréznek nem volt *Alfons ur-a*, aki őt, mint kitarotitja, megvédelmezte, ő a saját védelmére éles kést tartott a lakásán. Ez a kés a leányé és nem a vádlotté volt. Dulakodás közben beszédelel a leány életét, és pedig kizárja az előre megfontolt szándékot. Ha Gelber gyilkolni akart volna, akkor a tett helyéről sértetlenül távozott volna el. A premediáció miatt kérdezték, azt felelte, hogy vár, míg kérdést intéznek hozzá. A kapott felvilágosítás után, hogy most azt kell elmondania, amit még védelmére felhozni tud, Gelber ezeket mondta:

— En sem rabolni, sem gyilkolni nem akartam. Ha rabolni akartam volna, akkor azt a négy koronát is elvittem volna, amit a Müller Teréz asszálán megtaláltak és elraboltam volna a postatakarékpénztári betétkönyvét is, amelybe én hoztam neki az előbbi estén bélyegeket. Ha rabolni akartam volna, akkor nem Müller Terézhez megyek szerencsét próbálni, hanem az elegendő oriumhölgyekhez, akikkel együtt mulattam és akiknek valóban pénzüik van. Ha gyilkolni akartam volna, nem osekésem azt hajnaiban, amikor a ház előtt a szemestokosik állanak.

Délután két órákor a tárgyalást félbeszakították és négy órákor folytatták. Ekkor következett az előzői részem, mire az esküdtek visszavonultak, hogy a hozzájuk intézett kérdésekre válaszoljanak.

Eseti 7/2 órákor hirdette ki dr. Graner Ernő az esküdtek főnöke az esküdtszék verdictjét. Az esküdtszék bűnösnek mondotta ki Gelber Béla Baruchot a szándékos emberölés, a rablás és két rendbeli lopás bűntettében.

Dr. Sälley Barnabás kir. ügyész a büntetés kiszabása tekintetében előterjesztette azt a kérelmet, hogy a bíróság a vádlottat szembe a törvény teljes szigorát alkalmazza, sőt a büntetés maximumát sújtsa.

Dr. Fried Vilmos védő a törvény maximumának alkalmazása ellen Gelber fiatalkorát és azt a körülményt hozza fel, hogy a büntetődel cselekmények elkövetésekor 20-ik életévét betöltötte ugyan, de még nem volt 21 éves. — A városi konzultás által Gelber Béla életkorát meghatározó nyilatkozatot formai okokból kitagadja. Külföldön állították ki, hiányzik róla a nagykövet hitelesítő záradéka.

Elnök végül a vádlottat kérdezte meg, mit kíván védelmére felhozni?

Gelber kijelentette, hogy semmit.

Az esküdtek marasztalt verdictje alapján a törvényi alkalmazó bíróság Gelber Béla Baruchot gyilkosság rablás és 2 rendbeli lopás bűntetteiért életfogytiglani fegyházra ítélte. Az esetre, ha ezt a büntetést megszakítaná, a bíróság az ország területéről örökre kiutasítja. Müller Herman, a meggyilkolt nő atját 10,000 korona kártérítési igényével a bíróság polgári per utra utasítja. A bűnjelű lefoglalt ékszerkeket, amelyek Müller Terézé voltak, a bíróság a hagyatéki eljárás alá bocsátja.

Mikor az eink kibírdette Gelber előt az ítéletet s megjegyezte, hogy a büntetés ítélezésénél esetén 10 évi hivatalvesztés is kimondott rá, Gelber kérdezte:

— Mi es a 10 esztendő?

Elnök erre megmagyarázta neki, hogy ez csak az esetre szól, ha életfogytiglani fegyházbüntetésében megszakítás állana be. Az ügyész megnyugodott, védő és vádlott semmiségi panaszszal ételek.

TÁVIRATOK

Páris, október 14. *Loubet* elnök ma délelőtt visszaérkezett Párisba.

Orel, október 14. A karacsevi állomás közelében az éjjeli egy tehervonat összeütközött egy gőzmozdonyal. Néhány kocsi összeütközött és öt ember életét vesztette.

Bélin, október 14. Az ultramontán *Reichszeitung* értesülése szerint *Loach-Stolinger* apátnak legközelebbi kihallgatása Berinben a császárnál, összekötésében áll a kölni érseki szék betöltésével.

Charbia, október 14. A kínai keleti vasút *charbin-ulaivostoki* vonalának megnyitását egy évre elhalasztották.

A rémlátó franciák.

Páris, október 14. A *France* utal egy itteni lap jeletésére, mely szerint *Kielben* állítólag megszerették az összes idegen tengeraltjáró hajók modelljeit, a franciáké is és igen hevesen megtámadja a tengerészeti minisztérium kabinetigazgatóját, mert az megbizta *Pictet* svájci mérnököt, hogy egy új tengeraltjáró hajót tervet dolgozza ki.

A birodalomgyűlés munkaprogramja.

Berlin, október 14. A birodalomgyűlés mai ülésén gróf *Ballestrem* elnök közli a szász király közönetét a birodalmi gyűlésnek Albert szász király elhunytá alkalmából kifejezett részvéteért, továbbá közli, hogy *Noailles* mári francia nagykövét báró *Richt-*hofen államtitkár előtt kifejezte a francia kormány közönetét a háznak a martiniquei katasztrófa alkalmából kifejezett részvétnyilatkozatáért. A beérkezett iratok közt van egy interpelláció a hushány ügyében. A ház ezután a kérvényeket tárgyalta. Az egységes német egyesületi és gyűlekezési jog alkotásáról szóló kérvény tárgyában beható vita keletkezett, melyet holnap folytatnak. A holnapi ülésen *Albrechtnek* a munkanélküliségre vonatkozó interpellációját is tárgyalják. Holnapután pedig a szabadelvűeknek a hus drágaság tárgyában beadott interpellációját veszik tárgyalás alá. Ha a kormány az utóbbi interpellációra nem válaszol, a vámtarifa második tárgyalását még 16-án, különben csak 17-én kezdik meg. Első sorban tárgyalás alá veszik a törvény 1. §-t kapcsolatban a gabona- és marhavámmal, azután az egész tarifát és végül a törvény hátralévő részét.

Venezuela új fővárosa.

New-York, október 14. *Willemstad* távirat szerint a venezuelai kormány székhelyének *Caracas*ból *Guaicaipuro* kerületbe, *Los-Teques* közelébe való át-helyezését annak az aggodalomnak tulajdonítják, hogy a felkelők támadást akarnak intézni *Caracas* ellen. A kormány továbbá el akarja kerülni a választást az idegen követek kérdéseire is, akik naponta követelik, hogy a személyek ellen elkövetett erőszakosságokat és az idegen alattvalók vagyonát okozott károkat jóvátegyék.

Közgazdasági távirat.

Bécs, október 14. A pénzszükséglet még mindig nem áll arányban az előrehaladó idővel és a gabonapiet által sem élénkül. Ma, nyilván összefüggésben a medióval, a bankári történet benyújtások, amelyek utóbbi időben szerény korlátok közt mozognak, 4 millió koronára emelkedtek, amelyekkel arányban állanak a beváltások. A magánkamatláb merev irányzatot követett és 3%-ról 3½%-ra emelkedett.

Bécs, október 14. A jegybankhoz ma különböző intézetek részéről egy millió koronát szállították be aranyban.

Bécs, október 14. (A *Budapesti Napló* telefonjelentése.) A vásárlási kedvet realizációs vásárlások váltották fel és buza, rozs, zab ismét hanyatlott. Rozsot meglehetősen kínáltak s erre zárlatok 12 fillérral nyomott fel, buza 7, zab 5 fillért veszített.

Kötetelt: buza őszre 7,82—7,81, buza tavaszra 7,41—7,49—7,42, rozs őszre 6,65—6,63, rozs tavaszra 6,70—6,63, zab tavaszra 6,41—6,37. Jegyzetelt: zab őszre 6,30—6,32, tengeri szeptember-októberre 6,52—6,54 K. Felmondottak 1500 métermáza zabot.

Záratok: buza őszre 7,80, buza tavaszra 7,40 rozs őszre 6,62, rozs tavaszra 6,62, tengeri szeptember-októberre 6,51 K.

New-York, Október 14. (Terménytársaság.) *Zárlat.* *Gyapot:* New-Yorkban helyben — (—, —). Októberre 8,42 (8,46). Januárra 8,63 (8,66). *New-Orleans*ban helyben 8½ (8½). — *Petroleum:* *Stand white* New-Yorkban 7,20 (7,20). *Stand white* Philadelphában 7,15 (7,15). *Raffined in Cases* 8,60 (8,50). *Credit* *Balances at Oil City* 117.— (117.—). — *Zeir:* *Western steam* 11,00 (10,90). *Rohs* és *Brothers* 11,30 (11,20). — *Tengeri* irányzata állandó. — Októberre 66.— (—, —). Decemberre 55½ (54½). — Januárra 50½ (—, —). *Buza* irányzata engedő. — Píros ősz helyben 76½ (76½). Októberre — (—, —). Dec-re 76½ (76½). Januárra — (—, —). Márc-ra 76.— (75½). *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1½ (1½). — *Kávés* *fair* 107. sz. 5½ (5½). — Okt-re 5.— (5.—). Januárra 5,25 (5,25). — *Liszt:* *Spring Wheat* clears 3,10. (3,10—3,10). — *Cvior:* 3.— (3.—). — *On:* 25,65 (25,57—, —). — *Béz:* 11,62 (—, —, —). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, Október 14. (Terménytársaság.) *Zárlat.* *Buza* irányzata engedő. — Okt-re — (—, —). Dec-re 70½ (70½). — *Tengeri* irányzata állandó. — Okt-re 59.— (57½). — *Zeir:* Okt-re 10,45 (10,45). — Januárra 9,30 (9,30). — *Szalmam* short clear 11,57 (11,57—, —). — *Sertésbús:* Okt-re 16,90 (16,90). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

H-r. Teljesen téves a divathistória elmékedése. A divat szaktudósai állítják, hogy az ötvenes évek divatja — a krinolin-epidemiáról nem is szólva — esetlen és groteszk volt. A kámszzerű kalap egészen a nyakszirten étkelenkedett. Az arcot a ha-

lánték két oldalán lelógó, kigöndörített hajfürtök lapossá, szélessé tették. A nyakat az alacsony csipke-vagy gyöngygalér egészen fedetlenül hagyta a mellkas csontjág; a kabát pedig már hónaljban bővült, hogy a krinolinok helyét adhasson; a kabát ujjai rövidék és bővekk voltak, alig értek könyökig. De a legborzasztóbbak a rövid, egygombos keztük voltak, amelyeket a félmeztelen kezekben viseltek. 1880-ban a könyökön fölüli érs keztük voltak divatosak. A finom, szubtilis selyempók helyett otromba, bokáig érs bortopánkákat kezdtek viselni, amelyekben még gummitételek is étkelenkedtek. És ezekhez fehér harisnyákat viseltek. De ezeken kívül még egy izléstelenség is volt a divatnak: a rojtok. Minden ki volt rojtozva, még a napernyők is, amelyek azonkívül roppant kismányk is voltak és legyezőszerűen is használtak. A kerek kalapokra köröskörül csipke-vagy gyöngyrojtókat varriak, amelyek minden lépésnél ide-oda lógtak. A hatvanas évek elején, mikor a krinolin kezdett vesztetni terjedelméből, a Garibaldi-bluzok jöttek divatba, melyek szabása nagyon hasonlítottak a mostani selyem ingecskekhez, csak hogy haragos vörös szöveteből készülték. Ezenkívül viseltek az arany islőkkel hímzett zsva kabátokat. A kalap is átalakult; először jobban a homlokba nyomták, aztán a szélei lettek keskenyebbek, később a magassága kezdett mind tekintélyesebbé válni, míg végre valóságos kanál formája lett. Ez aztán már maga a tökéletlenség volt. Ezek az abszolút kalapok aztán olyan szédítően magasra nőttek, hogy példának okáért elől kétszer olyan magasak voltak, mint maga az arc, a hajkoronával együtt. Elöl a kalap és a homlok közé virágokat, gyümölcsöszatnákat, rüsoht, szalagsokrokat varriak. Az áll alatt széles szalaggal erősítették meg a kalapot, amelyet lehetőleg nagy, gazdag csokorra kötöttek. Igen kedvelt, divatos ruhadarab volt a bokáig érs fekete selyem paletó. Ez a rettenetes ruhanemű vállban nagyon szűk, az alján pedig három, néha négy méter szélességű is volt. No már most, ha a szél belekapaszkodott ebbe a vitorlába és jól föllújta a levegőbe, akkor a viselője körülbelül olyan lehetett, mint egy léggömb. A férfidivat természetesen egy ösöppet sem volt izlésebb. A nadrágok borzalmas mintázatu szöveteiből készültek és roppant bővekk voltak, de a bokáiban bugyogószerűen elszűkültek. A melnyén és a kabát azonban már hasonlított a mai férfidivat alkotásaihoz, csak a kalapok voltak még nagyon kezdetlegesek. A szalmakalapok olyan laposak voltak, mintha az embereknek akkortájt nem lett volna koponyájuk. A cilinderek ellenben igen magasak voltak s alig volt valami karimájuk, ami aztán az arcot szélessé, parasztossá tette. Ez inggal-ler olyan alacsonyra volt véve, hogy az egész nyak kéményszerűen magaslott ki belőle. A hölgyeknél különben még egy divatos toillete darab volt nagyon közkedvelt, amely azóta teljesen elveszett, úgy lehet azonban, hogy egyes családoknál még ma is őrzik egy-egy becses példányát. Ez az értékes ruhadarab a csipke-köpeny vagy a nagy csipke-kendő volt. E nélkül nem volt teljes a nyári toillete. Az előkelő hölgyek olykor 10,000 forintot érő drága selyem csipke-kendőket terítettek magukra ünnepélyesebb alkalmakor. A hatvanas évek elején a divat, dacára annak, hogy a krinolin teljes virágzását mutat, jormában meglehetősen diszkrét egyszerűséget mutatott; a hetvenes évek elején azonban egyszerre csak megváltozott az izlés és minden tele volt róncsal, redővel, pliszével, tunikával.

Napirend.

Napló. Szerda, október 15. Római katolikus: Terézia sz. — Protestáns: Teréz. — Görög-orosz: (október 2.) Ciprián. — Zsidó: Tischi 14. — Napkelt: 6 óra 4 percek. — Nyugvók: 4 óra 54 percek. — Hold kelt délután 4 órákor, — Nyugvók: reggel 3 óra 42 percek.

A horvát miniszter fogad délután 4 órákor. A képviselőház elnöke fogad reggel 9 óratól 10-ig.

Nemzeti Múzeum. Képtár és néprajzi osztály (Csillag-utca 15. szám alatt). Nyitva van délelőtt 9 óratól délután 1 óráig.

Országos képtár az Akadémia épületében délelőtt 9—1 óráig. Az Országos képtár képtárána a városligeti Múzeumnak délelőtt 9 óratól délután 6 óráig. Belépődíj 1 korona.

Nemzeti Szalon állandó kiállítása (Ferenciek-tere u. sz.) d. e. 9 óratól este 8-ig belépődíj 50 fillér.

Országos Iparművészeti Múzeum és a vele kapcsolatos Angol kiállítás délelőtt 9-ól délután 6 óráig.

Közelekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-ól 12 óráig és délután 2—6-ig.

Technológiai Iparmúzeum nyitva délelőtt 9—1-ig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerekesi-ut 72. sz.) délelőtt 9-ól 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) d. e. 10-ól 1 óráig. Belépődíj 1 korona.

Szabadosai levéltár (Erzsébet-körút 19.) nyitva délelőtt 9—1 óráig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10—12-ig. Múzeum könyvtár d. e. 9—1 óráig.

Akadémiai könyvtár délután 3—7-ig. Egyetemi könyvtár nyitva délelőtt 9 óratól 12-ig d. u. 3—8-ig.

Altkerti a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

KÜLÖNFÉLÉK

Ikarus.

Ne küzdjétek a fénybe vágyva,
Hová képrázva néz a szem!
Maradjatok szelid homályba,
Boldog-szerényen odaienn!

Ne fussatok a csöndes tájrol,
Ne küzdjétek folyvást tovább!
Higyjétek meg, hogy csal a távol,
Nincs semmi ott, mi nyugtot ad!

Ott fonn, az őrbe' pusztaság van;
Az ég: fojtó gőz, semmisség;
A nap: hideg a túlvilágban;
A szívek lángja fonn kiég!

Repültem én is . . . s fonn az égben
Szárnyam ereje elhagyott;
De ah, hazugság, hogy elégtém:
A lelkeim ott fonn megfagyott!

És most . . . már ninesen többé vágyam,
Szívembe' láng többé nem ég . . .
Csalódtam fényben, túlvilágban,
Hittem kihált . . . Elég, elég! . . .

. . . szöszöm már a semmisségbe . . .
Hallgassatok meg, emberek:
A menny a földön van! . . . Az égbe
Ne vágyjatok, ne nézdjétek!

Sírtes Artur.

† A nők szavazati joga. A nők szavazati jogának kivívása érdekében látogatott kongresszust tartottak Frankfurtban. A kongresszuson férfiak is megjelentek, részint mert szocialista izünek találtak az asszonyi gyülekezetet, részint mert híre járt, hogy az egyik szónok, dr. Wynaenats Franken asszony, egyike a legcsinosabb hollandus menyecskeknek. Az első szónok egy angol hölgy volt; elmondta, hogy föltétlenül híve a legmesszebbmenő nőemancipációnak. Utána beszélt a hollandus menyecske, akinek a beszéde után a férfiak közül már csak egy szocialista maradt a teremben, aki maga is szónokolt. Határozatot nem hoztak, csak elvben egyeztek meg abban, hogy a nők szavazati jogát nem lehet kivívni azzal, hogy a férfiak igazgatórészterét hivatkozzanak, hanem csupán nyers erővel. El lévén fogadva a nyers erő uralma, a nők szétözlöttak . . .

† Verne a kormányozható léghajóról. Jules Verne, a nagy francia regényíró nemrégiben egy olasz újságíró előtt nyilatkozott a léghajó kormányozhatóságáról. Az újságíró megkérdezte az ősz író, hogy mi a véleménye Santos Dumont kísérleteiről.

— Ön tudja, uram — válaszolt Verne — hogy

én nem vagyok tudós. Az én könyveimnek nincs is más célja, csak hogy a gyermekeket szórakoztatva tanítsa. A kormányozható léghajóról, azonban megvan a magam véleménye és mondhatom, hogy ostobaságoknak tartom azokat a terveket, amelyek egy a levegőnél könnyebb alkotmányt akarnak a magasban precize kormányozni. És Severo léghajós szomorú sorsa nekem ad igazat. Így járhat majd egy napon Santos Dumont is, ha mindenáron a balái társaságába akar repülni. Gondolja meg, uram! Egy robbanó gázzal töltött gömbbel föl szállni, amelynek közelében egy tüzzel hevített motor van. Én nem akarom a felfalókat elkidvetleníteni, de azt mégis csak konstatálnom kell, hogy a föld és a víz más valami, mint a levegő. A motorokcsinák és a hajónak van szilárd, vagy legalább némileg szilárd támasza, hogyba gépezete feomondja a szolgáltatást, de a repülő alkotmány menthetetlenül lezuhan, ha baj éri odafent.

— Tehát megoldhatatlannak tartja mester a kérdést?

— Nem. De csak a légnél súlyosabb repülő alkotmányval. A madarak példájára. Így azonban csak akkor lesz megoldható, ha majd egy lécorót egy zseborában helyezhetünk el.

† Khinai színházak. Amilyen különös egész Khina, annyira elütnek azottani színházak a mieinktől. A khinaiak azt állítják, hogy náluk már kétezer évvel ezelőtt otthon volt Thália, de amennyiben irások igazolják, csak a hetedik vagy nyolcadik században létesült az első színház. Ekkor ugyanis egy művészetkedvelő császár, a nevét is föntartotta a krónika Tung-mingnek hívták, a nyugatról, valószínűleg Kis-Azsiából, de lehet, hogy Rómából, hozott színészeket, kik betelepítették a színjátszás művészetét. Akkoriban színészi és zeneiskolák alakultak, melyekben száz és száz leány nyert magasb kiképzést. Csudálatosképpen ma a khinai színházakban, szakítva a régi tradícióval, egyáltalában ninesenek színésznők, csak színészek és a női szerepeket is ezek adják. Persze, az ilyen női ruhába öltöztetett színészek a női szerepeket nagyon rosszul adják és kómiáusan kat az európai nézőre az erőszakkal elvártatott hang. Ha valaki kérdezi, miért tiltották meg színésznőknek a színjátszást, a francia választ nyeri, „cherchez la femme“. A titok nyitja, hogy vagy háromszáz évvel ezelőtt egyik művészetnek hódoló császár nagyon keserves tapasztalatokat szerzett egy színésznővel és ekkor haragjában elitotta a nőket a színi pályától. Ez a törvény pedig még ma is életben van. Tulajdonképpen színházi épület Khinában nagyon kevés van és azok is nagyon primitívnek vannak fölszerelve. A legtöbb helyen szabad ég alatt tartják meg az előadást. Az előkelőbb khinaiak fenntartott helyet kapnak, egy-egy ilyen fenntartott helynek ára, a mi számításunk szerint, egy korona, vagy egy korona 50 fillér,

a nagyközönség áll és 20—40 fillér belépti díjat fizet. A khinai színi színházba járni és minden előadás tömött sorok előtt folyik le. Az előadást rendszerint zene vezeti be, melyből megsüketül az ember és a gyengébb idegzetű görököket kap. A zenekar 3—4 emberből áll, az egyik a gongon játszik, közben-közben azonban egy nagy harangot is megszólaltat a másik a spanyol castagnához hasonló száraz láscákát üt össze, változatosság kedvéért azonban néha egy kis kalapáccsal egy nagy jaedényen dobol, a harmadik bambusz-hegedűből csal ki magas hangokat (mennél magasabb és élesebb a hang, annál szebb), a negyedik a mi cimbalmunhoz hasonló hangszeren per két kis kalapáccsal. A zene után kezdődik a tulajdonképpeni előadás. Egy német író, aki egy ilyen előadást végignézett azt beszéli, hogy nem tudott attól a gondolattól szabadulni, hogy az előadók mind időtök, bütyök, bolondok voltak. Bejött — beszéli — egy öreg ember, aki keserves hangon énekelte valamit, aztán leült egy asztalhoz, melyen piszkos edényben valami étel volt és hozzáállott a falatozáshoz, hanem az étel telét az asztalra és a földre szórta. Ezután megjelent egy férfi és egy nő, kik neki támadtak és valószínűleg szemrehányással illették, vagy azért, mert az ételt megotte, vagy, mert szemetelt. Végül pedig fakeresztet mutattak, mely körül mindenféle nép állott, kik a ketrebe beleköpökök. Ez volt az előadás, mely a khinaiaknak az arckifejezésük után ítélve, nagyon tetszhetett. Ha nem is ilyen minden előadás, de nem sokban különböznek a darabok egymástól.

† A puposok statisztikája. A napokban egy különös statisztikus halt meg Liverpoolban. Az iratok átvizsgálása alkalmával az örökösök egy vastag, körülbelül 2000 lapot tartalmazó kéziratot találtak, melyben kizárólag csakis a puposokról volt szó; alapos és részletes tanulmányt vezet az a világ minden részéből. A nőlen, gazdag, független és vaseségességi férfi nem riadt vissza semmi áldozattól, semmi veszélytől és fáradságtól, hogy megfigyelésekre tegyen szert, melyeket az említett óriási kötetben jegyzet fel. E munka szorint Spanyolországban élnek a legtöbb puposok. A Sierra-Morena lábánál egy kis helységben tizenhárom pupos lakik. Franciáországban a Loire folyó völgyében talált legtöbb pupost, hol e testfelépítésű csaknak a vidék jellemzőségeként tünik fel. A liverpooli statisztikus összeszámította, hogy átlag minden ezer emberre esik egy pupos, miből következik, hogy körülbelül egy millió pupos él a föld kerekében. Föltéve, hogy a pupok magassága átlag 20 centimétert tesz ki, (a jeles statisztikus 6000 mérésre alapítja számítását) és a pupok számát azok átlagos magasságával sokszorozva egy 200.000 méternyi magasságu vonalat nyerünk. Ha tehát a világ pupjait egymás tetejébe raknák, a szájságos

REGÉNY

Bánék, Andrásék.

Írta: Gyarmathy Zsigáné.

(15)

— Igaza van, férfiban még sohasem láttam azt a finomult mély érzést, mely úgy odafüzi a természethez . . .

— És a szülőfaluhoz — egészítette ki György — és hangjában szomorúság rezgett.

Mária elővette a hírlapot s megjegyezte, hogy az utóbbi időben az öreg grófnának össze kell vonni a nap híreket s minél rövidebben előadni.

— Mióta itthon vagyok, egyáltalán nem olvasok lapokat, szánjon meg elmaradottságomban és adja elő pár szóval, mik történek a nagyvilágban? (Jól tudta, mit fog hallani és tudta azt is, hogy az új hír után fogja megengedni azt a futó bepillantást.)

— Az történik, hogy a mi jó öreg királyunk a legáldottabb szívű ember, nagy ember . . .

— Ugy hát beleegyezett a mezalianszba?

— Bele.

— Szép cselekedet a királytól, de ha mélyebben tekint az ember, ez még sem olyan nagy dolog. Ahol csak láthatatlan választások emelkednek egyenlő műveltségű, egyenlő uri szokásokban élő egyének között, ott nem lehet mezaliansz. Egészen más az az áthidalhatatlan mélység, melyen erről durva munkával, durva szokásokkal műveletlen egyének küzdenek a napi kenyértég; tul pedig a légiesség finomult magas műveltség válogat a legnemesebb élvezetekben vagy duskál minden kigondolható gyönyörben . . . szóval az ily különböző viszonyok között éleket nem szabad kitenni az egymással való érintkezés kinjának . . .

— De az ily különböző osztálybeliek házasságánál is rendszeren a szövetkezők egyenlő műveltségűek . . .

— Es egyenlő önzök is, ha csak magukra gondolnak és a hozzájuk legközelebb állóknak megrontják az életét.

Gyorsan elhallgatott, felállt, hatalmas alakját büszkén egyenesítette ki és lángoló tekintetében férfias elhatározása ékesen beszélt és Mária felsóhajtott: Szegény kicsi Mártám.

Márta néhány szál kék májfüvet kapott, azt összerakta fehér kőkényvirággal és előjött a sziklák közül. Gyuri rátekinthet a lángoló nézéssel, aztán odanyújtotta a kezét segítségül. A leánya, mintha megérezte volna, mily erős elhatározás lobog a férfi szemében, úgy megregett tőle; de gyorsan összeszedte erejét és leszókött a szikláról.

Az alkonyuló tájra valami rezes színű fátyol borult és Mária azt mondta, hogy holnap szél lesz.

Valóban másnap akkora szél tombolt, hogy a gróf csak rövid ideig maradhatsz a szántóban, a nép pedig örvendezett, mert hát a márciusi szél fejti a rügvet, hajítja a virágbimbót, s így a jó isten bő gyümölcstermésével kecsgetet. Hazafelé tértében találkozott Györggyel, aki éppen akkor lépett ki Kata hugától. A kis Kata új otthona a falu végén volt, jó távol a kastélytól. A gróf tudta, hogy Gyuri házalg kiséri és elhatározta felhozni egy dolgot, mert nem akart titkolózni az előtt, aki oly jóindulattal vesződött volt a vásott, rossz fával. Elmondott mindent őszintén; Gyuri nagy figyelemmel hallgatta, igazat is adott az apának; de a szíve mélyén kételye támadt; a Gabi fajta egyéneket nem köti a lecsületszó, más egyéneket pedig nem lehet elérni, hogy igazán is ne lépjen a rengetegből. Nem tudta volna magának megmagyarázni, hogy miért; de a gróf szavai kellemetlenül hatottak rá. A kastély kapujához értek, hol a hosszú sor jegenyét rízta, hajtogatta az erős szél és a gróf kérte Györgyöt, hogy menjen be a kastélyba.

— Köszönöm, gróf ur, de az édesanyám azt mondta, hogy ma az én kedvelt levesemet főzi, kértém ne tegye, mert betegos szegény, azt fe-

lette, hogy az a kis főzés még gyógyítja s láttam is, mily vidáman fogott a burgonyatisztításhoz; azt el kell fogyasztani és jobb is az minden francia levesnél.

— Jól van, hát alkudjunk, az ebédet elengedem, de feketekávéra okvetlenül elvárom, tudja, mint a mi népünk mondaná: egy pohár kávéra, egypár sakkra s mire isten üzentfelsége megsegél; de meg se is vesse a szíves hívást, hanem előjőjön!

— Eljövök, méltóságos uram — felelt György mosolyogva; a gróf pedig vitte a kellemes hírt az édesanyjának:

— A kedvence — már mint András György — itt fogja tölteni a délutánt; de alkudjunk, édesanyám, ugy-e átengedi nekem is egy pár sakkra?

— Akárhányra, Gábor. Csak jőjön az a derék ifjú, mert igazán nagyon szeretem . . . Mintha nem is fia lenne annak a nyakas apjának . . . Őszintén bevallom, hogy András Márcit sohasem szerettem . . .

En sem, — gondolja a gróf, Mária pedig lopva tekint Mártára és a leánya hamvas fohér arcán rögzapsir gyul, egy újságot veszen a kezébe, s azt forgatja; de nem lát semmit a lapban mert hát: Gyuri itt fogja tölteni a délutánt . . . be sokára is lesz már az a délután! . . .

Ha sokára is, mégis csak előjött, még pedig kellemetlen, zord idővel, esővel vegyes hóhelyek csapódtak az ablakokhoz, a szél tompán zuggott de annál kellemesebb volt az illatos meleg levegő a grófné nagy fehér termében. A két majolika-kandallóban nagy tölgyhasabok patogtak és piros fényvel lángoltak; a kandallók antik órái csendesen, öregesen ketyegtek bele a ropogó lángok fiatalos patogásába és András György belépett. A grófné örömmel nyújtotta felé keskeny, finom kezét, György tiszteletteljesen ráhajolt és megcsókolta. Tökéletes jó modorral áldoztolt a többieket is, aztán kifejező, szép barna szemét igaz tisztelet kifejezésével nyugtatta a matrónát és várta, hogy az megkezdje a társalgást. Meg is

létrán 666-szor magasabba juthatnánk fel az Eiffel-torony magasságánál! Cinikus számítás, amin csak egy meghibbant eszű statisztikustól telik ki.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A m. kir. Államvasutak a múlt hónapban saját hálózatukon, a kezelésükben álló helyierdekű vasutak nélkül, az ideiglenes összekapcsolás szerint bevezetkeztek 5.619.000 K.-t, a személy-, katonai- és podgyászszállítás után, vagyis összesen 18.994.100 K.-t a tavalyi szeptember havi, véglegesen megállapított 18.835.224 K.-val szemben, amely utóbbi összegből 5.274.288 K. a személy- és 18.660.986 K. az áruforgalomra esik, amely kimutatás szerint az idei szeptember havi bevétel 158.876 K.-val több a tavalyi szeptember havi bevételénél. Az év eleje óta szeptember hó végéig voltak az összes szállítási bevételek a foltó évben 143.717,12 K., a múlt évben pedig 143.956.261 K., ami mintegy 250.000 K. jelentéktelen különbözethez felel meg.

A Dunagőzhajózási Társaság közli, hogy Németpálánka állomását az áruforgalom részére október 20-ikával ismét megnyitja.

A new-yorki tőzsze. New-Yorkból jelentik október 13-iki kelte: A mai értéktözsde a nagy kamatláb nagy lebonnyoltságokra készítette a spekulációt. Amikor a pénzügyi feszültsége enyhült és állandóan hirté jár, hogy a szénbányások sztrájkja nemsokára véget ér, határozott javulás állott be és az üzlet élénkült. Részvényforgalom 1,010.000 darab.

Vetőmagvak. (Mauthner Ödön tudósítása.) Ama rendkívüli árvalóság következtében, mely a vöröshermagynál egy-két nap óta mutatkozik, szükségesnek tartjuk, hogy a termelők tájékoztatása végett utolsó jelentésünket még a rendes hetinédítés megjelenése előtt következőkben kibővítsük: Németországban az utolsó napokban magyar eredetű vöröshermag iránt erős érdeklődés mutatkozott, mely ama benyomást kelti, mintha ez idén a magyar termésű löheremag arra volna hivatva, hogy a németországi szükségletet fedezze. Azon hirt, mintha Franciaország nagy mennyiségű vöröshermaggal rendelkezne, úgy látszik ama cőből terjesztettek kiülődött, hogy addig, míg a valódi tényleges napnyire jön, olesó árakon tudhassanak bevásárolni. — Mintán a hermagoséplés csak most jön teljes mértékben iolyamtaba, termelőink a jelenlegi irányzatból még sok hasznat huzhatnak. Legelsőrendű 1902. termésű vöröshermagért 56—62 korona fizetett, gyengébb minőségűekért 52—54 korona 50 kilónként állomáson. 1901. évi termésű vöröshermagból egyáltalán minosenek készletek.

Szészárak. A kontingens nyersszesz ára Budapestén 37.50 korona pénzben, 38.— korona áruiban. — Vágvölgyi állomásokon 35.60 korona pénzben 35.— korona áruiban. — Kassa-oderbergi állomásokon 34.50 korona pénzben, 35.— korona áruiban. — Bécsben a kontingentál készáru 38.— korona pénzben 38.20 korona áruiban.

kezde. Jóságosan tudakozódott a Gyuri anyjáról, akit gyermekora óta szeret. A fiu aggóva beszélt édesanyja hogylétééről. E közben egy remek kis asztalon behozták a feketekávé és letették Márta elé, hogy töltögesse ki. A leánykának ez most nagy munka, érezte a keze remegését s attól tartott, hogy észrevesszik; pedig aki észrevette, az nem nézett oda, töltögethette bátran.

A gróf letette a kiürült moka-csészét, aztán Gyurihoz fordult.

— Es most lassu munkához. Megengedi édesanyám? Es megindult a másik kandalló felé, mely előtt a sakkasztal állt; aztán visszafordult:

— Kis leányom, te is szeretsz sakkozni, tarts velünk. — Bevárta leányát, megismogatta piruló arcát és azt mondta, hogy Gyuri nem is képzeli, mily jól játszik a kiscike. Erre természetesen Gyuri felajánlotta, hogy kezdje Márta, mire a leányka megjéjdt, tiltakozott és szorosan húzóva apja mellé, úgy nézte a játszmat. Csodadolgokat látott: a bábok hajlongtak erre is, arra is, aztán összekoveredtek: fehér a feketével, majd táncra perüdültek, szóval, ma nagyon különösek azok a figurák és Márta már nem is törődik velük, mert érzi, hogy a lelke, szíve másval van tele. Az antik órák fehér oszlopokon, zománczott angyalokkal csak ketyegtek tovább, mintha regéket mondanának abból a korból, mikor a nagymama is ilyen remegő, piruló leányka volt; aztán be is végzik az édes szép regét, amely úgy elringatta a Mártá lelkét s aztán mind csak ezt ketyegik: Mindég így volt, mindég így lesz, mindég!...

A bolondos bábokról ellenállhatatlan dejes vonzás felvitte a lányka tekintetét az ifju arcára; de az ifju úgy tett, mintha nem venné észre azt, a mi szívet képes meleggelt futja el... És a játszma nagyon hosszúra nyult, György erősebb sakkos volt a grófnál; de ma sokára nyerte meg a partit. Akkor a gróf felállt:

— A ki nem tud, az kiül; folytasd, kisi Mártám.

Borjvásár. 1902. évi október hó 14-én. (A budapesti marhavásártól vásár-pénztár részvényirtaságtól.) Felhajtás: Belüldi élő borju 540 drb, leült borju — db, bécsi borju — db, — db, nővendékmárha — darab, bárány élő — darab, leült vendékmárha — darab, Argyezések — Belüldi élő bárány — darab. II. rendű 84—106 l-ig, kivételes 110 — II. rendű élő borjúkért 64—88 l-ig, 1 kilónként, leült borju l. r. — l-ig, II. r. — l-ol — l-ig, kivét. l. kilónként levonas nélkül. Rugott borjúkért — l-ig. Növendékmárha — l-ol — l-ig, l. r. — l-ig, középminőségű 50—54 l-ig, alárendelt — l-ig, i kilónként. Bárány élő — — — leült bárány — — — K. kivételesen ár — — — k-ig páronként. — Gyöngyösi minőségű árai 6—8 fillérrel kgkint esőkentek.

Sertés-közvágóhid intézősége. (A székesfehérvári sertés-vásár és közvágóhid intézősége.) Október 13-án. Felhajtás: Zsirsertes, ugy mint Öreg I. rendű 350 kilogramm felül — darab, II. rendű 280—350 kilogramm felül — darab, kamló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogramm felül — darab, közép 220—300 kilogramm felül — darab, könnyű 220 kilogramm felül — darab, süldő — darab, malac — kilogramm felül — darab. Összesen — darab. Huszertes ugymint: nehéz 300 kilogramm felül — darab, könnyű 140—300 kilogramm felül — darab, süldő — darab, malac 40 kilogramm felül — darab. Összesen — darab. Felhajtás Összege 1179 darab. Előző napi maradvány 186 darab. Összesen 1365 darab. Eladatot 833 darab. Maradvány 532 darab. A vásár irányzata élénk. — Következő árak jegyezettek: Zsirsertes: Öreg I. rendű 350 kilogramm felül 100—102 fillérig, II. rendű 280—350 kilogramm felül 84—92 fillérig, kamló — fillérig, silány — fillérig, fiatal nehéz 300 kilogramm felül 100—105 fillérig, fiatal közép 220—300 kilogramm felül 94—104 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogramm felül 85—94 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Huszertes: Nehéz 300 kilogramm felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogramm felül — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogramm felül — fillérig. Árak minden levonas nélkül kilogrammonként elősúlyban.

Bécsi sertésvásár. A st.-marxi központi vásár-csarnokban ma megtartott sertésvásárra bejelenteték 11968 darabot, ebből a vásár elején felhajtottak 4152 darab fiatal sertést, 7143 darab magyar hizott sertést és — darab nehéz sertést. Összesen 11295 darabot.

Az irányzat élénk volt.

Jegyzések: kigr.-kint elősúlyban (a fogyasztási adó nem számítva). Elsőrendű sertés 108—110 fillér, kivételesen — fillér. Közép minőségű 100—106 fillér, könnyű sertés 92—95 fillér, fiatal sertés — fillér, süldő 72—94 fillér.

A budapesti gabonatózsde.

Budapest, október 14.

A malmoknak a vásárlástól való tartózkodása és a magasabb árkövetelések következtében nem is fejlődött ki ma élénkebb forgalom. Forgalomba került 25.000 métermása buza, bajórakomány 5, gyengébb minőségű waggonáru 7½ fillérrel alacsonyabb árakon. Rozsban nyugodt volt az irányzat.

Zabban és tengeriben tartottak voltak az árak. Eladatot:

Márta megrettenve tekintett apjára, arcából elfutott a vér és nagyon különösen tévovázott. Hogy zavarából kimentse, György mondot valamit a feketegről, mely miatt nem lehet künn járkalni s így talán még a grófné is mulatságzamba mehetne a sakk; s minthogy Márta még mindig modulatlanul maradt, mint egy gyönyörű fehér szobor, hozzátette:

— Különb, ha a grófnő unja a sakkozást, menjünk pasziánszozni, tudok egy pár érdekes turelemjéteket.

Mint egy feljlesztett madárka, úgy röpent el Márta és éppen úgy is szállt vissza előbbi helyére, miközben azt erősítette, hogy hiszen ő nagyon szeret sakkozni. Aztán reszkető hízer kis kezét rá is tette egy pionra s gépiesen kitutott vele; megszokás szerint tett még pár lépést, ami történetesen oda talált; de mikor ezen szerencsésen tulesett, oly csodadolgokat művelt, hogy édesapja elámulva tekintett rá; az üde gyermekarc felgyult s ismét elhalványult, s a hőhérségen a családi lencse még bársonyosabb feketének tetszett: hát ez mi? Látta a kis kéz remegését, látta a mellesipkére erős ringását: hogy ver a szíve! Nagy meglepetés tükröződött férfias vonásain, hiszen ez a gyermek szerelmes! Önkéntelen ijedt tekintettel nézett anyja felé. A matróna mélyen elmerülve rakogatta a kártyákat és látszólag Mária is csak azt figyelte.

Bán végigsimított derecséd, érdekesen szép fején, mintha meg akarná állítani feljlesztett gondolatait; de a gondolatok szilaj sebességgel rohantak, nem akartak szobalíni, vitába bocsátkozni. Gyors léptekkel ment végig az óriás fehér termen és megállt a falura néző ablak előtt és gondolatai rohantak tovább. Jól van, fussatok! Ekkor az érzései kezdtek feltörni olyan erővel és oly tisztán, akárcsak a Bugygyanó kékes acélfórása. Erre a rohanó gondolatok, mintha megálltak volna, vissza is fordultak, összeütözköztek az érzésekkel és erős tusára keltek egymással, miközben oda-oda csapódtak a gróf szívéhez, nagyot ütöttek rajta, aztán harcoltak to-

Buza. Tiszavideki: 300 mm. 81-8k. 7 K. 87½ f. l. 2000 mm. 82 k. 7 K. 85 l. 1060 mm. 81-8k. 7 K. 80 l. 200 mm. 81 k. 7 K. 80 l. 100 mm. 80 k. 7 K. 47½ f. l. 200 mm. 79 k. 7 K. 47½ f. l. 500 mm. 81 k. 7 K. 75 f. l. 100 mm. 81 k. 7 K. 75 l. 300 mm. 80 k. 7 K. 75 f. l. 200 mm. 79 k. 7 K. 50 f. l. Pestmegyevidéki: 100 mm. 80 k. 7 K. 65 f. l. 150 mm. 80 k. 7 K. 45 l. 100 mm. 80 k. 7 K. 40 f. l. 100 mm. 79 k. 7 K. 65 f. l. Bánsági: 1100 mm. 79 k. 7 K. 55 f. l. 5000 mm. 79 k. 7 K. 50 f. l. 2600 mm. 76 k. 7 K. 20 f. l. Zentai: 1000 mm. 77 k. 7 K. 67½ f. l. Adai: 2000 mm. 77-8 k. 7 K. 55 f. l. O-Kanisai: 1400 mm. 78 k. 7 K. 32½ f. l. Pancsovai: 620 mm. 78 k. 7 K. 32½ f. l. Miná három hónapra.

Rozs: 400 mm. 6 K. 47½ f. l. 2000 mm. 6 K. 40 f. l. 300 mm. 6 K. 45 l. 500 mm. 6 K. 40 f. l. 450 mm. 6 K. 40 f. l. 200 mm. 6 K. 40 f. l. 100 mm. 6 K. 40 f. l. 200 mm. 6 K. 37½ f. l. 100 mm. 6 K. 37 f. l. Arpa: 200 mm. 6 K. 55 f. l. 250 mm. 6 K. 50 f. l. Zab: 100 mm. 6 K. 10 f. l. 230 mm. 6 K. 05 f. l. 100 mm. 6 K. 05 l. 100 mm. 6 K. Tengeri: 600 mm. 6 K. 31 f. l. 400 mm. 6 K. 30 f. l. 3000 mm. 6 K. 27½ f. l. 400 mm. 6 K. 25 f. l. Lucerna: 25 mm. 53 K. 50 f. l.

Készpenzesítés mellett. A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru- és értéktözsde s okásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektolitereként és kilogrammonként.

B u z a	Kilós	Kilogramm ára		Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig	K.-tól	K.-ig
Tiszavideki új	76	0.—	0.—	7,45	7,65
"	77	0.—	0.—	7,10	7,8.
"	78	0.—	0.—	—	—
"	79	7,30	7,50	—	—
"	79	7,35	7,60	—	—
Fehérmegyei	76	0.—	0.—	7,40	7,50
"	77	0.—	0.—	7,25	7,55
"	78	7,25	7,45	—	—
"	79	7,30	7,45	—	—
Pestvidéki	76	0.—	0.—	7,40	7,60
"	77	0.—	0.—	7,55	7,70
"	78	7,25	7,45	—	—
"	79	7,30	7,45	—	—
Bánsági	76	—	7,30	0.—	0.—
"	77	7,40	7,50	—	—
"	78	7,35	7,45	—	—
"	79	7,40	7,50	—	—
Bécsi	76	7,35	7,40	80	0.—
"	77	7,35	7,40	81	0.—
"	78	7,40	7,50	—	—
"	79	—	—	—	—

Egyéb gabonafajták	Kilós	Kilogramm ára	
		K.-tól	K.-ig
Rozs új elsőrendű	70—75	6,40	6,55
" másodrendű	—	6,15	6,40
" harmadrendű	—	5,90	6,15
Arpa új egyenlő való	65—68	6,15	6,25
" sörözőre való	64—66	0.—	0.—
Zab új	38—41	6,65	6,85
Tengeri új elsőrendű	—	0.—	0.—
" másodrendű	—	0.—	0.—
Ropos új káposzta	—	10.—	10,50
" elsőrendű	—	9.—	9,50
Köles új elsőrendű	—	5,50	6,80

A határidőzlet folyamán a következő kőtekek történtek:

Októberi buza 1902. : 7,23—7,25—7,17
 Áprilisi buza 1903. : 7,23—7,31—7,25
 Októberi rozs 1902. : 6,42—6,34
 Áprilisi rozs 1903. : 6,36—6,60

(Folytatása következik.)

Októberi zab 1902.	5.87
Áprilisi zab 1903.	6.06-6.08
Áprilisi tengeri 1903.	5.70-5.64
Augusztusi repce 1902.	---

Déli egy óraker a következő záróárakat állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Októberi buza 1902.	7.18-7.19
Áprilisi buza 1903.	7.25-7.26
Októberi rozs 1902.	6.31-6.32
Áprilisi rozs 1903.	6.33-6.36
Októberi zab 1902.	5.80-5.87
Áprilisi zab 1903.	6.07-6.08
Májusi tengeri 1903.	5.64-5.65
Augusztusi repce 1902.	---

Délután fél 5 óraker zárul:

Buza októberre 1902.	7.19-7.20
Áprilisi buza 1903.	7.25-7.26
Októberi rozs 1902.	6.27-6.28
Áprilisi rozs 1903.	6.35-6.36
Októberi zab 1902.	5.87-5.88
Áprilisi zab 1903.	6.07-6.08
Májusi tengeri 1903.	5.62-5.63
Augusztusi repce 1902.	---

A budapesti értéktőzsde.

A mai tőzsde ismét minden budizás hiányában csöndes lefolyású volt és a forgalomba került értékek alig változtak. Az irány nyomott maradt.

Valuta és érváltó változatlan.

Előtőzsde. Osztrák hitelrészvény 684.50-683.75.

Államvasuti részvény 713.50-713.25, korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Osztrák hitelrészvény 683.75-684.25-683.75. Magyar Hitelbank részvény 724.-724.-723.50. Osztrák-magyar Államvasuti részvény 713.75-713.50. Magyar leszámítóbánk részvény 467.-. Jelzálogbank részvény 476.-. Közúti vaspálya részvény 620.-621.-620.-. Városi Villamos vasut részvény 328.-327.50. Magyar koronaárjardék 97.30. Ipar- és kereskedelmi bank részvény 30.-.

A 4 órai zárlatok maradt:

Osztrák hitelrészvény 682.75. Magyar hitelrészvény 712.50. Leszámlítóbánk részvény 456.-. Rima-murányi vasmű részvény 491.50. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 712.50. Közúti vasut részvény 620.-. Villamos vasut részvény 327.50. korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserű hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzleti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamatokat állapította meg:

Jegyzések: Heremag: lucerna magyar 48.-58.-korona, vörös aprószemű 43.-48.-korona, vörös erdélyi ---korona, vörös bányási ---korona, középszemű 50.-64.-korona, nagyszemű 54.-58.-korona. Disznózsír: budapesti 77.50-78.-korona, vidéki ---korona. Táblaazsanna: légszáritott vidéki ---korona, városi 4 darabos 63.50-64.-korona, 3 darabos 65.-65.50 korona, ástólt ---korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 11.25-11.50 korona. 120 darabos ---korona. 100 darabos 13.75-14.-korona, 85 darabos 17.50-18.-korona. azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 10.50-11.-korona. 100 darabos 13.25-13.50 korona. 85 darabos 16.75-17.-korona. szilva: slavóniai 16.-16.50 korona, szerbiai 14.-14.50 korona, azonnali való szállításra.

A bécsi értéktőzsde.

Az előtőzsdén gyöngye volt az irányzat.

A déli tőzsdén javulás állott be.

Zárlatok gyöngye maradt az irányzat.

Bécs, október 14. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyárjardék 120.10. Liszt és szegedi kölesön sorsjegy 180.90. Magyar vasúti kölesön ezüstben ---. Magyar keleti vasúti állami kötvény ---. Magyar leszámítók- és pénzváltóbánk ---. Rima-murányi vasmű részvény 491.-. Magyar koronaárjardék 97.75. 4% os Osztrák földhitel. kötvény 97.90. Magyar hitelbank részvény 723.-. Magyar nyuremnyi kölesön sorsjegy 204.25. Kassa-oderberg vasúti részvény ---. Magyar cukorpar ---. Magyar cukorpar ---.

Bécs, október 14. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os papírárjardék 100.30. 4% os Osztrák aranyárjardék 120.60. 1800-os sorsjegy 150.60. Osztrák hitelrészvény 428.-. Angol-osztrák bank ---. Bécsi bankjegyek 455.-. Osztrák-magyar bank 1586. Déli vasut 77.25. Dunagőzhajózási részvény 919.-. Dohányrészvény 326.50. Császári és királyi arany 11.33. Német bankváltók 116.92. 4% os ezüst jardék 100.60. Osztrák koronaárjardék 100.25. 1864-iki sorsjegy 250.-. Osztrák hitelintézet részvény 683.25. Unionbank 538.-. Osztrák Landerbank 306.-. Osztrák-magyar államvasut 712.75. Elbavölgyi vasut 462.-. Alpesi bányarészvény 368.50. 20 irak arany 19.07. Londoni váltóár 239.40. Bécsi iramvay Lütt B. ---. Bécsi Tramway Lütt A. ---. Lapót kobó ---. Az irányzat lételessen.

Bécs, október 14. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 683.-. Magyar hitelrészvény 723.50. Angol-Osztrák bank 273.75. Bécs bankjegyek 455.50. Union bank 639.-. Landerbank 394.50. Osztrák-magyar államvasut részvény 712.75. Déli vasut 77.75. Elbavölgyi vasut 462.-. Északnyugati vasut részvény ---. Dohányrészvény 327.-. Rima-murányi vasut 491.-. Alpesi bányarészvény 369.-. Májusi jardék 100.80. Magyar korona jardék 97.75. Török sorsjegyek 113.50. Német birodalmi márká 117.-117.06. Napoleon'or 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, október 14. (Tőzsdéi tudósítás.) A tőzsde eleinte kedvelten volt. A hengermű-egyesület árészálításaira a kohórészvények gyengültek. Ellenben szénrészvények ártartók arra az eseti hivatalos jelentésre, hogy a francia sztrájk-terület számára nagy fogyasztást reményelnek, élelnek a kereslet. Bankértékek irányzata nem egyseges. Belföldi jardékok szilárdak. Vasutakban a forgalom nehézkes. Később az árfolyamok tartották magukat, mert Londonban javult az amerikai értékek állása. Magánamatláb 234%.

Berlin, október 14. (Zárlat.) 4% os papírárjardék 101.10. 4% os Osztrák aranyárjardék 102.90. Elbavölgyi vasut 116.-. Magyar koronaárjardék 98.50. Osztrák-magyar államvasut 153.40. Kassa-oderberg vasut ---. Bécsi váltóár 85.40. Magyar vasut beruházási kölesön ---. Alpesi bányarészvény ---. Disconto-Commandit 187.90. Általános villamosági Edison 167.75. Geisenkirch 173.60. Laura-kobó 208.25. 4% os ezüstjardék 101.30. 4% os magyar aranyárjardék 101.50. Osztrák hitelrészvény 215.60. Déli vasut 20.-. Károlyi Lajos vasut ---. Orosz bankjegyek 216.35. 4% os új orosz kölesön 97.25. Török dohányrészvény ---. Olasz jardék 103.25. Magyar hitelbank ---. Dynamit Trusi 167.40. Harpeni 169.75. Az irányzat szilárd.

Berlin, október 14. (A Budapesti Napló tudósítójának zárlata.) Bécs forgalma. 4% os magyar aranyárjardék 101.50. Magyar koronaárjardék 98.50. Osztrák hitelrészvény 215.90. Osztrák-magyar államvasut 215.60. Déli vasut 20.-. Északnyugati vasut ---. Elbavölgyi vasut ---. Orosz bankjegy készpénz ---. Buschtiehradi ---. Orosz bankjegy ---. (Utolsó.) Lombard ---.

Páris, október 14. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut ---. 4% os Osztrák aranyárjardék 102.95. Osztrák Landerbank ---. 3% os francia jardék 100.75. Otomanbank 590.-. 3% os francia jardék 101.40. Alpesi bányarészvény ---. Déli vasut ---. 4% os magyar aranyárjardék 103.-. Párisi bankrészvény 10.75. Olasz jardék 102.65. Francia törészth. jardék ---. Osztrák földhitelintézet részvény 120.14. Török dohányrészvény 359.-. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, október 14. (Zárlat.) 4% os papírárjardék 101.20. 4% os Osztrák aranyárjardék 103.-. Magyar koronaárjardék 98.50. Osztrák-magyar bank 114.40. Déli vasut 20.20. Elbavölgyi vasut ---. Londoni váltóár 204.50. Bécsi bankjegyek 115.20. Villamos részvény 125.-. 3% os magyar aranykölcsön 87.20. 4% os ezüstjardék 101.05. 4% os magyar aranyárjardék 101.45. Osztrák hitelrészvény 215.80. Osztrák-magyar államvasut 153.50. Északnyugati vasut ---. Bécsi váltóár 84.16. Párisi váltóár 813.50. Unio bank ---. Alpesi bányarészvény 187.-. Az irányzat szilárdult.

Frankfurt, október 14. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom

Osztrák hitelrészvény 215.75. Német bank 209.10. Disconto 169.50. Berlimi Kereskedelmi bank ---. Geisenkirch 173.60. Harpeni 175.25. Laura-kobó ---. Olasz jardék ---. Az irányzat csöndes.

Budapest-köbányai sertéskereskedelmi csarnok jelentése.

Október 14. A sertésüzlet irányzata: Változatlan. A) Hissott sertések ára: I. A Magyar elsörendű: Öreg nehéz (pártonkint 400 kilogramm feltű sulyban) 112-114 fillér. Öreg közep (pártonkint 300-340 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. Fialat nehéz (pártonkint 320 kilogramm feltű sulyban) 112-114 fillér. Fialat közep (pártonkint 250-300 kilogramm terjedő sulyban) 118-120 fillér. Fialat könnyű (pártonkint 250 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. II. Magyar szedett: Nehéz (pártonkint 280 kilogramm feltű sulyban) --- fillér. Közep (pártonkint 240-280 kilogramm sulyban) --- fillér. Könnyű (pártonkint 240 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. III. Romániai: Nehéz (pártonkint 320 kilogramm feltű sulyban) --- fillér. Közep (pártonkint 240 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. Könnyű (pártonkint 250 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. IV. Romániai eredeti (Stachl): Nehéz (pártonkint 240 kilogramm terjedő sulyban) fillér. Könnyű (pártonkint 240 kilogramm terjedő sulyban) --- fillér. V. Szerbiai: Nehéz (pártonkint 230 kilogramm feltű sulyban) 115-118 fillér. Közep (pártonkint 240-260 kilogramm terjedő sulyban) 113-115 fillér. Könnyű (pártonkint 240 kilogramm terjedő sulyban) 112-114 fillér.

Sertéslétszám 1902. okt. 12. napján volt készlet 46,194 darab. - 1902. okt. 13. napján lehaltatott 1753 darab. - 1902. okt. 13. napján elszállitatott 887 darab, 1902. október 14. napjára maradt készletben 47,060 darab.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. Budapest, október 14.

A magas levegőnyomás keletere vonult és magva Románia felett van, északnyugati Európát pedig kiterjedt depresszió borítja.

Európa időjárása tulajdonom száraz, nyugaton enyhe, keleten pedig hűvös.

Nálunk csak délkeleten esett kevés eső és a hőmérőket általában sültyed. Az éjjeli hőfok Akna-Szlatunán -10° volt.

Küldés: Enyhe idő várható, az ország nyugati meg északi megyéiben elvélve esővel.

Vizállás.

Okt. 14.	Okt. 13.	Okt. 14.	Okt. 13.
Inn	Schärding 1.55 1.04	Tisza	M-Siget 0.00 1.00
Duna	Passaui 2.10 1.85		Tekeláza 1.30 1.65
	Linz 0.19 1.12		V-Nagyvíz 2.05 0.00
	Bécs 1.00 1.12		Tólyai 5.81 2.13
	Posony 0.93 1.08		Tisza-Füred 8.85 3.88
	Komárom 1.25 1.59		Szolnok 2.50 3.29
	Budapest 1.28 1.38		Ceglérd 2.68 2.88
	Paks 0.94 0.77		Szeged 2.68 2.88
	Mohács 1.84 1.17		Török-Becse 1.26 1.02
	Gombos 1.17 1.70		Tihel 1.76 1.90
	Tyúdkő 1.17 1.10		Bertha 0.46 0.43
	Pancsova 1.00 0.82		Ópoldva Hoór 0.98 1.08
	Orosva 1.48 1.32		Bodrog Zemplén 2.44 2.40
	Magyarfalva 1.40 0.76		Sajó Zemplén 1.89 1.63
	Zelina 0.92 1.10		Hernád H-Néméd 0.14 0.12
	Trenson 0.95 0.92		Borettyó Margita 0.23 0.31
	Szered 1.26 0.77		H-Ujfalva 0.23 0.21
	Sz-Gottárd 0.13 0.34		Körös Csusza 0.00 0.07
	Sárvár 0.58 0.49		N-Várd 0.18 0.62
	Győr 2.04 1.85		Bélnyes 0.00 0.63
	Pettau 0.00 1.69		Tenke 0.20 0.00
	Zákány 0.00 0.10		Gurahome 0.20 0.00
	Bácsa 0.00 0.20		Borosjánó 0.12 0.04
	Eszék 1.02 1.04		Bélny. 0.45 0.38
	M-Szerdah. 0.00 0.51		Gyónia 0.79 0.62
	Zágráb 0.00 0.74		Temesvári 0.26 0.10
	Sziszek 5.10 2.03		Branyicska 0.63 0.50
	Mitrovia 2.35 2.37		Subotina 0.00 0.00
	Dala 0.00 0.24		Arad 0.00 0.00
	Szatmár 1.84 2.50		Makó 0.26 1.08
	N-Majstény 0.00 0.42		Arad 0.00 0.00
	Munkács 0.39 0.39		Kiszto 0.72 0.90
	Homonon 0.39 0.39		Temesvár 0.08 0.04
	Ungvár 0.08 0.28		Becszerok 0.08 0.15

E héten
140 cm. széles kosztüm-szövetek
Hymalaja esikosz Zibelin 140 cm. széles mtrje 1.75 ft
Nappé Hopsacking 140 cm. széles mtrje 1.65 ft
Angol genre esikosz kockás, polyes (és csomós kelmék) 1.15 (ft) mtrje 2.50 ft
Nagy választék Double Zibelin és Homespun-kelmékben bélszövetek ruhákhoz
Kereskedők és női divatteremtő-talajdonosok figyelmébe ajánlom, hogy szűkebbüket megemlékessék, mert bármily mennyiségűt, meg a legkisebbet is en gros árakban szolgáltatom ki.
WEINER MÁTYÁS
női divat-áruháza
Budapest, VI., Andrássy-ut 3.
Az összes őszi és téli szövet-udvaroságok mintái és nagy meséskönyv mintakönyvet ingyen és bérmentve küldöm.
Francia kosztüm posztók és mintagyűjteménye kívánatra szintén megküldeték.

Virágynevel.
Minden ismert virág jelentősége meg van írva ebben a könyvben, mely szerzője a legjobb ismert forrásokból állított össze. Ara színes kötésben 30 fill. Az egész előzetes bekiadásos országos népszerűt küldök meg. Megrendelhetők Lampol Róbert (Wodianer F. és Fiai) es. és kir. udvari könyvkereskedésében, Andrássy-ut 21. sz.

Ingyen bluz-pongyola, alj-és jupon-
képes árjegyzéket küld kívánatra
ZOLTÁN DEZSŐ
Budapest, Király-utca 30. szám.

A lakbérnyegy alkalomával egy a jogas mint a házi urak és lakók gyakran érzik szükségét egy oly kézikönyvnek, a mely őket a lakbérleti jog vitás kérdéseiben utasítja.
Egy ilyen kézikönyv az Athenaeum névű társ. kiadásában jelent meg és ez:
Lakbérleti jog és eljárás kapcsolatban Budapest fedrás lakbérleti szabályzatával és a m. kir. igazságügy-ministernek 1901. évi 4873. számú rendeletével.
Írták: Dr. Berényi Sándor Dr. Graber Károly ügyvédek.
Kaphatók: **ATHENAEUM** irod. és nyomd. részv. társulatnál BUDAPESTEN, VII., Kerepesi-ut 64., valamint minden könyvkereskedésben.
Ezen hasznos kézikönyvet - mely minden könyvkereskedésben kapható - egy a titok és ügyvédek, mint a házi urak és a közönség szives figyelmébe ajánlom.

A 9780. számú
„Gép gyufaskatulák megtöltésére“ című magyar szabadalmi tulajdonosa szabadalmának értékesítése céljából magyar gyárosoktól és kereskedőktől keres, esetleg szabadalmi eladás vagy gyártási engedélyt ad.
Felvitelgéses nyelviel:
Kalmár J. mérnök,
hítes szabadalmi ügyvivő irodájában
Budapesten, VII., Kerepesi-ut 44. sz.

GA
és halhólyag-különlegességek, artalmatlan. Roule 1, 2, 3, 4, 5, 6 fr. tucatsz. halhólyag 2, valódi francia és angol gyártmány, teljesen biztos és 3, 4, 5, 6 fr. tucatsz. Capotone americain 2, 3, 4, 5, 6 fr. tucatsz. párisi szivacs 2, 3, 4, 5, 6 fr. tucatsz. Pessiarum olcumit fr. 1.50-2.50-ig orvosi rendeltet. Diana-örv. hálókis 2 fr. 50, 3 fr. 50, 4 fr. 50, 5 fr. 50, 6 fr. 50.
Magyar Orvosi Múszertárban
Budapest, Kerepesi-ut 32. M.
A Rókus-kórház kószertárjában. - Árjegyzék ingyen, zárt borítékban.
10 forintnyi bevételre 20% engedmény.

